

شيعر

(سووره هه رالّو)

هۆرامانى)

جمال حبيب الله (بيدار)

(2007) ى زايىنى — (1428) ى كوچى

بسم الله الرحمن الرحيم

ناوى كتيب: سووره هه رالّو هۆرامانى

نووسىنى : جمال حبيب الله (بيدار)

كومپيوتهر : ابراهيم عبدالكريم / هانه قولى

چاپه مهنى : په يث

تيراژ: (1000) دانه

چاپى يه كه م

ژماره ى سپاردن () ى سالى 2007 ى وه زاره تى پوښن بىرى

پى دراوه

(کورتەیهک لەژێانی من)

من(جمال حبيب الله فرج ابراهيم) ، ناسراو به(بیدار) له شـاروچکەى (تەویڵە) له دایک بووم . به پێى سه‌رژمێری گشتى سالى (١٩٤٧) من به له دایک بووى هه‌مان سال نووسراوم ، به لایم (عبدالرحمان) ى برام ئەگوت (تۆ لهو سالی سـه‌ر ژمێرییدا ، له دووه‌م سالی ته‌مه‌نتـدا بوویت).

له ته‌مه‌نى سى، چوار سـالدا بووم ، هه‌لوی بـى به‌زه‌یى مه‌رگ باوکمى فراند و دامیه ده‌ست مێرده‌زمه‌ی بـى نازى. نه‌باوکم له‌من تاسه‌ی شکاو نه‌من له‌ئو . دایکم له‌دیی (ده‌گاشیخان) ى نزیک به (بیاره) ، دوو کوپى تری هه‌تیوی هه‌بوو ، به‌ناوی (علی و عبدالرحمان)، من و (جلال) ى برامى – که‌سال و نیویک له‌من بچوکت بوو – برد بۆلای ئه‌وان و ئیتر هـه‌ر پینجمان له‌ده‌گا شیخان پیکه‌وه ئه‌ژیاين .

له‌سالی خویندنى (١٩٥٥ – ١٩٥٦)، بۆ یه‌که‌مجار له‌ده‌گاشیخاندا قوتابخانه کرایه‌وه، من و جه‌لال چوینه قوتابخانه و مامۆستایه‌کى مزگه‌وت وه‌ک مامۆستای قوتابخانه ده‌رسی پێئهووتین و له‌و پۆلى یه‌که‌مى سه‌ره‌تاییم خویند .

من و چه‌ند که‌سیکی تر له‌هاوپۆ قوتابى یه‌کانه، بۆ سالی ئاینده چوینه قوتابخانه‌ی بیاره و پۆله‌کانى تری قوناغى سه‌ره‌تاییم له‌بیاره خویند . مامۆستا کانه زۆر زۆریان خوێست ، چونکه هه‌مـوو سالیک به‌یه‌که‌م ده‌ر ئه‌چـوووم .

پۆلى یه‌که‌مى ناوه‌ندی له‌دواناوه‌ندی هه‌له‌جه‌دا ، سالی (١٩٦٢–١٩٦٣) خویند. سالی (١٩٦٣–١٩٦٤)، له‌بار ئالۆزى بارى سیاسى و سه‌ربازى ناوچه‌که نه‌متوانى درێژه به‌خویندن به‌م . له‌سالی (١٩٦٤–١٩٦٥) دا ، چووم بۆ سلیمانى و له‌ناوه‌ندی (شۆرش) دا وه‌رگیرام و له‌به‌شى (ناوخۆیشدا) وه‌رگیرام . دواناوه‌ندی زۆر به‌سه‌رکه‌وتوانه برى و چومه‌دواناوه‌ندی سلیمانى /به‌شى زانستى، به‌لام له‌زۆر

فشارى خالۆم و دایک و براکاندا ناچار بووم له‌وئى وازبێنم و بگه‌ڕیم—ه‌وه بۆ (دارالمعلمین) به‌سه‌رکه‌وتوانه (دارالمعلمین) شم برى و له (١٥/٥/١٩٦٩) دواتاقى کردنه‌وه‌م برى بۆ به‌دبه‌ختى و درێژه‌دان به‌نه‌هامه‌تى و کلۆلیم ، له‌و پۆژه‌ناو براوه‌دا ، بریاریک له‌لایه‌ن (ئه‌نجومه‌نى سه‌رکردایه‌تى ى شۆرش) ه‌وه ده‌رچوو بۆ یه‌که‌مین جار له‌میژووی عێراق دا. که ده‌رچووان ئه‌بى خزمه‌تى سه‌ربازى به‌جـى به‌یـن . به‌م جۆره به‌نى خوێشى و هیواى ئاواته‌کانم بووه‌وه به‌خوری !

سالی (١٩٦٩) پۆیشت به‌به‌لاش ، له (١٥-٤-١٩٧٠) دا کرام به‌سه‌رباز له‌مه‌رکه‌ن ته‌دریبى که‌رکوک دا سى مانگم برده‌سه‌ر . له (١٥-٧-١٩٧٠) دا یه‌که‌سه‌ر نه‌قل کرام بۆوه‌لاى (ئه‌رده‌ن) و له‌وئى تا (١٠-٥-١٩٧٠) مامه‌وه ، ئه‌مجا له‌پێگه‌ى سه‌د دینارى ئه‌وکاته‌وه که‌قه‌رزم کرد. به‌شیوه‌ی (البدل) له‌سه‌ربازى ده‌رچووم .

له‌پۆزى (١١-١٠-١٩٧٠) دا ، یه‌که‌م خیزانم گواسته‌وه . له‌پۆزى (٢٣/٢/١٩٧١) دا ئه‌مرى ته‌عین بوونم وه‌ک مامۆستا درایه ده‌ست و بووم به‌مامۆستای قوتابخانه‌ی سه‌رگه‌ت له‌دیی سه‌رگه‌تا . له‌و دێیه‌دا مامه‌وه هه‌تا کۆتایى سالی (١٩٧٦).

که‌له‌سه‌ر داواى خۆم گویزنامه‌وه . بۆ گوندی (پریسی سه‌روو)، دوو سالی ش له‌پریسی مامه‌وه و داواى له‌سه‌ر داواى خۆم گویزنامه‌وه بۆ قوتابخانه‌ی (بالامبو) له‌شارى هه‌له‌جه‌ی شه‌هید ، دووشت ئه‌بوايه پێشتر ئاماژه‌م بۆ بکردنایه ، ده‌خه‌مه‌وه یاده‌که له‌وه‌و پێش پوویندا لیم . یه‌که‌میان : له (٣٠/٧/١٩٧٣) دا له‌گه‌ل خیزانى یه‌که‌م جیا بوینه‌وه و خیزانى دووه‌م له (١٧/٩/١٩٧٣) دا گواسته‌وه .

دووه‌م: به‌هۆى جه‌نگى ئێوان کوردو حکومه‌تى ئه‌وکاته‌ی عیراقه‌وه، من بۆ ماوه‌ی (١٣) سیانزه مانگ له‌مامۆستایه‌تى فه‌سلکرام ، چونکه نه‌چووم بۆلای حکومه‌ت و له‌ناوشۆرشى کورددا بوم به‌مامۆستا له‌ده‌گاشیخان .

له (٣٠/٩/١٩٨٠) دا ، له‌سه‌رداواى خۆم گویزنامه‌وه بۆ موجه‌ممه‌عی سیروان و ماله‌که‌شمم برد بۆ ئه‌وى ، له‌قوتابخانه‌ی (هه‌ریـز) دا تاسالی (١٩٨٦) مامۆستاو

یارمەتی دەری بەرێوە بەر بووم . بەهۆی ئەوەی کە بەشداریی خولی (سوپای میلی)م نەکرد، لە (۱۵/۶/۱۹۸۶)دا، دیسان لە مامۆستا یەتی دەرکرام. لەم کاتەدا باوکی شەش مندال بووم . سەرەتا دەستم کرد بە مریشک فرۆشتن ، بۆسالی دوو دەم بوم بە کشاوهرز پاشان دەستم کرد بە خەیاتی ، هەتا کارەساتە دلتە زینە کە ی کیمیا بارانی هەلە بچە لە (۱۶/۳/۱۹۸۸) داهاات بەسەردا .

منیش لەگەڵ مالا و منالدا بەر بۆنە خۆشە کە ی ئەو گازانە کە وتم ، لەگەڵ ئەو هەموو خەلگەدا بە ناچارایی پێگە ی ئیرانمان گرتە بەر ، خوا بۆی کردین مەرگمان بەزاند و بەسەر ئەو هەموو لاشانەدا گوزەرمان کرد و گەیشتینە ئیران . ئیمە قەزای (کنگاوەر) مان بوو بە نەسیب ، لەسەرەتاوە لە (سەرابی فەش) ، پاشان بردینیان بۆ ئوردو و گایەکی تر بەناوی (گەلیاران) . لەم ئوردو و گایەدا هەتا پۆژی (۱۶/۱۲/۱۹۹۴) ماینەو .

من لە و چەند سالەدا ، لە ئوردو و گایەدا خەریکی کاری خەیاتی بوم ، هەر بە دەست کەوتی ئەو کارەش مالا و مندال بە خێو ئەکرد . لە و سالانەدا ئیران بە ئیمە ی ئەگوت (مهمانی عزیز) ، بەلام لە راستیدا (ئەسیر مسکین) بووین ، هەم واقیعمان و هەم مامەلەیان لەگەڵماندا ئەو واقیعه و ئەوراستی یە سەلماند .

دوای ئەوەی کە حکومەتی عیراق لە بەشی زۆری کوردستاندا دەسەلاتی نەماو ئیمەش ترسمان پەوی یەو ، گەپاینەو بە عیراق . — پۆژی (۱۷/۱۲/۱۹۹۴)دا گەیشتینە و هەلە بچە ی تازە . لە (۱۲/۲/۱۹۹۵)دا کرامەو بە مامۆستا لە قوتابخانە ی (دەرسیم) ، دوای سی سال گویزرامەو بە قوتابخانە ی (شارەزوور) هەرلە هەلە بچە ی تازەدا .

لەرۆژی (۱۳/۸/۲۰۰۱) زدا ، مالممان هاتەو بە هەلە بچە ی شەهید ، لە (۲۲/۱۰/۲۰۰۱) لەسەر داوای خۆم گویزرامەو بە قوتابخانە ی (بورهانی حاجی موحەمەدی سەرەتایی) ، تائێستا کاتی نووسینی ئەم کورتە یە ی ژیانەم — هەرمامۆستام لە قەتابخانە ی بورهاندا .

(۳)

(چۆنیی ژیانم)

من هەر بە مندالیی درامە دەست باوە ژنی ژیان ، ئەوە ی پێی خۆش بوو و توانی ، پێی کردم ، باوکم زوو بە جیبی هیشتم ، لە زینە کەم هەلکە ندرام ، دڕندە ی هەژاری هەموو ساتیک بێ بە زەبیانە چنگی ئەچە قانده سەراپای جەستە ی ژیانم ، دوو کەلی بێ نازیی هەمیشە زەنگۆل زەنگۆل فرمیسکی لە دیدەم دەهاوردە خواری ، چلوورە ی ئامی ساردی بێ بەشی و خۆشی نەدیتن هەر چوارە ی وەرزی سالەکانی ژیانم ، بە بن میچی هۆدە ی تەمەندا شۆر دەبۆو ، بە دڕیژی پۆژگار خەندە لە لیو بەرگرتوو کەم دەتورا ، تالوی پۆژگار پەیتا پەیتا دەچۆرایی ناو یە کە یە کە ی دەمارەکانی جەستە مەو و کاری گەری لەسەر دل و دەروون و بیرو خەیاڵم بە جی ئەهیشتم ، نە کە سیك هات بە لایە لایە ، نە دەستیک هات بەسەر سەری زەبونیمدا تاخە مەکانم بره وینیتەو و ئاسۆ یە کم لی بکریتەو . ئەمە چۆنیەتی ژیانم من بوو هەتا ئەو پۆژە ی کە یە کەم (مەعاش) ی مامۆستا یە تیم وەر گرت .

هاو تەریب لەگەڵ جۆری ئەو ژیانەدا ، لە لایە کەو هەتابلیی دل ناسک و بەشەرم بووم . . لە لایەکی تره وە قانع و نەفس پاک و نەفس بەرزیی بووم . هەرگیز باسی هەژاری و نەداریی خۆم بۆ هیچ کەسیک باس نە ئەکرد ، داوای هیچ شتیکم لە هیچ کەس نە ئەکرد ، جاری وا هەبوو لە سلیمانیدا لە بەر بێ توانایی دوو شەو و دوو پۆژ بە برسیەتی ماومە تەو و هیژم لی براو ، کەچی سکالای حالی خۆم بۆ تاکە کەسیک نەدرکاندو ، ئەو هەش بوو دەروازە ی پەوشت پاکیی و دەروون بەرزیی و سەربەززیی و فیژیونی قەناعەت بۆم . داوای کە بووم بە باوک منالە کەم لەسەر ئەو خۆگرتن و قەناعەت کردنە پراھینا ، سوپاسی خوا ئەکەم کە بە دەم شیوازی پەرورە دەکرنە کە مەو هاتن و بەو جۆرە دەرچوون کە من خۆم ئەمویست .

من ئیستا کە باری ژیانم گۆراو و تارپادە یە ک گوزەرانی خۆش بوو ، کاتیک

(۴)

بیر له و پۆژه رهشانهی ژبانی هه ژاری خۆم نه که مه وه ،خۆم بۆخۆم سوپاسی خۆم
 نه که م ،که به هیچ شیوهیه که نه دۆرام ،نه بوومه داردهستی که س ،له که یه که نهیتوانی
 بیهته ناو تواماری ژبانمه وه ،ناپاکیم نه کرد له گه ل خۆم و خاک و میلله تما ،یه که
 فلسی که سیکم نه خوارد ،زیانم بۆ هیچ که سیک نه بوو ،خواناسی و له خواترسان
 چاودیریکی وریاو هوشیاریان له دل و فکرو ویزداندا دانا ،که هه میسه به ره و
 چاکه ، به ره و به ها به رزه ئینسانییه کان هه م پابه ریم بکات و هه میسه بمبزوینی
 به لام به داخه وه ! خه لک له گه ل مندا به و جۆره نه بوو ،گه لیک جار (حسن القن) و
 دلپاکیم بوونه هۆی زهره رو زیان بۆم .

(من و چوونه ناو دنیاای شیعری و نووسین)

من هه ره له سه ره تایی خویندنه وه زیره که بووم . خوی گه وه زیره کی وه که
 خه لاتیک پی به خشی بووم ، خۆشم ئیجگار شهیدای خویندن و خویندنه وه بووم
 په نگه هه ندی که س به لایه وه سه ره بیته که ده لئیم : (من له پۆلی سی هه می
 سه ره تایییه وه تیکه له به دنیاای شیعری بووم) نه گه ره ده پرسسی چۆن ؟! له وه لامدا
 ئه لیم :

ئه وه سه ره ده مه له و ژینگه یه می مندا ، رادیۆ، ته له فزیۆن ،سیدی، سه ته لایت، ته سجیل
 ته نانه ته پۆژنامه و گۆفاریش نه بوو . ئه وه ی هه بوو و نه بوو، هه ندی کتیب وه که :
 شیرین و خه سه ره ، شیرین و فه ره اد، له یل و مه جنوون ،خۆرشیدو خاوه ر ، یوسف و
 زلیخا ، شیخی سنعان ، چل تووتی ، ئه میر ئه رسه لان ، نان و ماست، ئاسمان و زه مین ،
 میعراج نامه ، وه فاته نامه ، قه لای خه یبه ر و... هتد بوو ، ئه مانه ش هه موویان به زمانی
 شیعری هۆنراونه ته وه .

ده گا شیخان مه لایه کی پیر و مه لایه کی گه نجی تیا بوو ، هیچ کام له وان تاقی

خویندنه وه ی ئه و کتیبانه یان نه بوو بۆ خه لک ، هاویری قوتابی یه کانی منیش توانای
 خویندنه وه ی ئه و کتیبانه یان نه بوو ، خه لکه که ش زۆر تینوویان بوو . شه وان له
 مالاندا خه لک کۆئه بووه و منیان ئه برد و له سه رووی مه جلیسه وه دایان ئه نام و بۆم
 ئه خویندنه وه ئه وانیش بی ده نگ گوئیان ئی ئه گرتم و زۆریش ئافه رینیان ئی ئه کردم .
 ئه وه ی که گوتم ، کاری شه ویک و مانگیک و سالیک نه بوو ، به لکو درێزه ی
 کیشا ، به کوردی و به کورتی بلییم ، ئه وه نده م خویندنه وه بۆیان ، به شمی هه ره
 زۆری ئه و کتیبانه م هاته (حفظ) به شیوه یه کی زۆر سه ره تاهه تا وام ئی هاته
 که هه ستم کرد منیش ئه زانم شت به ئۆنمه وه و جۆره شیعرانیکی بلییم و بنوسم .
 نازانم بلییم ئه م کاره تووی شیعی له ده رووندا چاند ، یان بلییم تووی به هره ی شیعی
 له ناخدا هه بوو ، ئه و خویندنه وه به رده وامه ی ئه و کتیبانه تووه که یان ته قانده وه و
 دوا جار چه که ره ی کردو بووبه داریکی خاوه ن به ره م و سیبه ر!

بی نازی و ژانی به سوئی هه ژاری و بی به شمی ، جوانی و دلگیری سروشتی
 هه ورامان ، خویندنه و موتالای دوورو درێژو به رده وام ، دوا جاریش سروهی به
 ئه سپایی خۆشه ویستی یه کی پاکی بی گه ردی (جه میل) ئاسایی بۆ (بئینه) که م ،
 هه موویان بوونه په گزی به هیژیۆ ئه و داره ی ئاماژه م بۆ کرد .

من به دلنیا ییه وه ئه یلیم ، له و پۆژه وه ی چوومه ته قوتابخانه هه تا ئه مرۆ، به دل و
 به گیان شهیدای زانستم ، له قۆناغی ناوه ندیشدا شهیدا بوونی ئه ده ب پووی تی کردم ،
 ئیتر شه یدا یانه مامه له م له گه ل زانست و ئه ده بدا به به رده وامی کردووه و ده شیکه م
 هه رگیز تیر بوونم بۆ نه یه لیان ، خویندنه وه نووسین پانتایه کی زۆر گه وره یان له
 ژباندا داگیر کردووه ، له بواره جیا جیاکانی زانستدا موتالام کردووه ، دیوانی زۆر به ی
 شاعیرانی کوردم خویندۆته وه و چیژم ئی وه رگرتوون، شیعی ده خوینمه وه و جارو
 باریش ده ینوسم ، به لام هه رگیز پیی تیر نام .

له شیعروهه به رهو بواره کانی تری نووسین

من ته ماعی (مادییم) که م بووه و ئیستاش هه رکمه مه . به لام له پووی زانسته وه ئیجگار به ته ماع بووم ، هه ره ئه مه ش پالی پیوه ئه نام موتالای زۆر بکه م ، شه رم نه که م و پرسیار له هه موو که سیك بکه م ، به دواى وه لامدا بگه ریم و ماندووش نه بم ، به به رده وام پرسیارى تری تازه بیته بیرو خه یالمه وه .

ئه م حاله ته ی که باسم کرد ، تیی گه یاندم ، که دنیا رازاوه ناسکه که ی شیعیر ناتوانیت ئه وه موو پرسیارو ته ماعانه م به تیرو ته واویی وه لام بداتسه وه ، ئیتر ناچار بووم پووبکه مه بوواره جیا جیا کانی نووسین . وه ک باس و لیگۆلینه وه ، په خشان ، په ند ، مه قالاتی جۆر به جۆر ، دوا جاریش فره نگ (قاموس) و پیزمان ، ئه بی ددان به وه شدا بنیم که ئه ونووسینه ی تر به شیکى زۆر له نازی شیعیر یان لی سهندم ، واته شیعیر میان بی ناز کرد .

نا بیته ئه وه ش له یاد بکه م ، که سته می سیاسه تی حوکمرانان و کاره ساتی کیمیا بارانی هه له بجه و ویران کردنی گوندو شارۆچکه کانی کوردستان ، ئاگر یکی وه هایان له دلما کرده وه ، که کوژانه وه ی بۆ نه بی ، گرونی نی ئه و ئاگره بووبه شیعیر و له (کلپه ی بیداری) و (بلێسه ی بیداری) و دوا جار (ناله ی هه له بجه) دا ده نگى دایه وه . من ئه گه رچی نه چوومه ته ناو حیزبانه وه ، به لام وه ته ن دۆست و میلله ت دۆست و حه ق دۆستیییم هه لبژاردوو ، ژانی ژانی وه لاته که م و میلله ته که شیعیر یان فیژ کردووم و بوونه ته هه ویینی شیعیر بۆ هاتنم .

له دنیا ی شیعیردا به ره مئیکى زۆرم پیکه وه نا ، له بواره زانسته کاندایا به ره مئیکى زۆر ترم به ده ست هیئا ، به لام تا ئیستاش له ماله وه بی که س و بی ناز که وتوون و ته پ و تۆز کۆ ئه بیته وه له سه ر یان جارو باریش بهر شالوو و هیرشى مشک ئه که ون و ئه بی تازه یان بکه مه وه ئه گه ره ئه شپرسی ده ی بۆچ ؟ ده لیم : ۱- خۆم توانای مادییم

(V)

نی یه چاپیان بکه م ۲- له بهر ئه وه ی که (حـب) م قووت نه داوه و خۆم به هیچ رهنگیک رهنگ نه کردوو و ماستاو کردن و تۆز ته کاندنم نه کردو ته خوو و پیشه ، ئیتر که سیش ئاوپم لی ناداته وه و لیم ناپرسیته وه .

وه نه بیته هه رته نها به ره مه کانه م بی ناز بن ، بی نازی ئه وان له بی نازی خۆمه وه یه . هه ر بۆ نمونه ، من له (۱۹۷۱/۲/۲۳) وه تائیستا مامۆستام ، که چی قوتابی یه کانی

ساله کانی حه فتاکان و تانا وه راستی هه شتا کانه م ، به پیوه به رو سه ره رشتیاری من و که سانی وه ک منن ! من به وه خه م ناخۆم و ساردیش نابمه وه ، به لکه وه هست به به ختیاریی سه ره به خوی خۆم ئه که م و ئه وه ش وزه و توانای نویی دنیا ی نووسینم پی ئه به خشیت .

به لام له م دوا ییه دا ، هه ندی له که ناله ته له فریونی یه کان و که سانی دنیا ی شیعیر و هونه ر پوویان تی کردم و سه باره ت به (شارانه وه) م نیگه رانی و سه رسورمانی خۆیان راگه یاند .

(A)

(پێشهکیی ئەم دیوانه)

سوپاس و ستایشی هه‌میشه‌یی هه‌ر بۆخوایه .. دروودی نه‌براو‌ه‌ی هه‌تا‌هه‌تایش شایسته‌ی پێغه‌مبه‌ری پێشه‌وایه .. له‌وه‌وه‌ سه‌رواز بکات بۆ سه‌ره‌گیانی یاران و یاره‌ران و شوێن‌که‌وتووانی ، له‌ئێستاوه‌ هه‌تا دنیا‌دنیا‌یه .

شادمانی و به‌ختیاری به‌ده‌گه‌من نه‌بیت پێیان نه‌که‌وتۆته‌ هه‌وارگه‌ه‌ی دل و ده‌روونی من ، نه‌ختوکه‌یان داوم و نه‌چنگه‌ پێچییان له‌گه‌لدا کردووم هه‌تا شادمانی و به‌ختیاری له‌وشه‌کان و پرسته‌کانم بکێکێ . من هه‌میشه‌ هه‌ژاری ، بێ به‌شیی ، مه‌ینه‌ت ، نه‌هامه‌تی ، کوێره‌وه‌ری ، بێ‌نازی ، جه‌فا ، چه‌وسانه‌وه‌ ، سته‌م گازیان له‌پیشه‌ی دل و به‌نی جگه‌ر و قولایی ناخم گرتووه‌ ، ئێش و ئازارو سوێ کاریگه‌ری ئه‌وه‌ش به‌زۆر هێناومیه‌ته‌ ده‌نگ و له‌پێگه‌ی زاری خامه‌وه‌ کردوومه‌ به‌فرمی‌سکی خویناویی و بۆ خۆم دام پرشتۆته‌ سه‌ر په‌رپه‌رکاغه‌زێک ، ئه‌مه‌ش شتانیکی لێ په‌یدا بووه‌ ، کاتێک که‌مه‌ییوه‌ ، هه‌م خۆم و هه‌م خه‌لکانی که‌ش به‌بێ‌سازدانی کۆر و بێ بانگ کردنی مه‌لا ناومان لێ ناوه‌ (شیعەر) .

واته‌ شیعری من پێش ئه‌وه‌ی هه‌رشتیکی دیبێ ، چه‌خماخه‌ و بریقه‌ و شریقه‌ و ناخ و داخ و هاوار و قیژه‌ و ناله‌ی دل و ده‌روون و ناخی خۆمه‌ .. شیوه‌ن وشه‌پۆری ساته‌خه‌ماویی‌یه‌کانی خۆمه‌ .. خوڤه‌ی تاوی بارانی دیده‌ی خۆمه‌ .

من هه‌رکه‌ی په‌نا ئۆ شیعری به‌روو

شیوه‌نو کوسو دلۆ ویم که‌روو

ده‌کراو ده‌شمتوانی ، ئه‌و ئاه و ئۆف و هاوار و ناله‌ نال و کپووزانه‌وه‌ ، به‌شیوه‌یه‌کی تری ده‌ربرپین و نووسین بخه‌مه‌ روو ، به‌لام هه‌زم به‌و جووره‌ نه‌بوو ، یانی به‌شیعەر نه‌بێ ، به‌شیوازو ده‌ربرپینیکی تر ، کلپه‌ و بلێسه‌ی گری ته‌نووری ده‌روونم کومسایی نه‌ئه‌هات ، تام و چێژم لێ نه‌ئه‌برد ، ئاره‌زووی نه‌ده‌شکاندم . بۆچ ؟ راشکاوانه‌

(٩)

ده‌یلیم : نه‌ئه‌وساو نه‌ئێستا‌ش - به‌ته‌واویی - پیم له‌وه‌لامی ئه‌و پرسیاره‌ نه‌که‌وت ! منال بووم ، ئه‌وکاته‌ له‌پۆلی سه‌په‌می سه‌ره‌تاییدا بووم ، تووانای خویندنه‌وه‌ و نووسینم تیدا هاتبوه‌ دی ، قه‌ده‌ر فریادی دامه‌ناو باوه‌شی کۆمه‌له‌ کتیبیکی شیعری ، چه‌ندان جار خویندنه‌وه‌ و به‌شی زۆر یانم له‌به‌رکرد ، به‌هه‌رجاریکی خویندنه‌وه‌ی هه‌ریه‌کیکیان ، له‌ قولایی گیانمه‌وه‌ هه‌ستم به‌له‌زه‌تیکی تینوشکی ئارامی به‌خش ده‌کرد . من وه‌هام ده‌زانی ئه‌و شیعرا‌نه‌ باس له‌مه‌ینه‌ت و ئاه و ناله‌ی ده‌روونی من ئه‌که‌ن ، خه‌مه‌کانی ده‌روونی من شی ئه‌که‌نه‌وه‌ ، ده‌یان بردم بۆ عاله‌میکی وه‌ها ، وام ئه‌زانی من خۆم ئه‌وشیعرا‌نه‌م گوتووه‌ !

به‌وه‌ش قورسایی باری ده‌روونم سووک ئه‌بوو ، هه‌ستم به‌حه‌سانه‌وه‌ ئه‌کرد ، گه‌رچی بۆ ماوه‌یه‌کیش بێ ، ئێش و ئازارو خه‌فته‌ به‌جییان ئه‌هێستم .

پاش ئه‌وه‌ی که‌باسم کرد ، خولیاو ئه‌وینی ئه‌وشیعرا‌نه‌ زۆریان بۆ هینام شیخ ئاسا که‌مه‌ند کیشیان کردم . منیش عاشق ئاسا ده‌چوومه‌ ژوانیان ، ده‌سبازییم له‌گه‌ل ئه‌کردن ، هه‌تا وایان لێ کردم بووم به‌سه‌وداسه‌ری دیوانه‌یان . ئه‌وان بوونه‌ دل‌به‌رو منیش بوومه‌ دل‌داریکی راسته‌قینه‌یان ، هۆش و هه‌ستیان لێ سه‌ندم ، بێر و خه‌یالیان داگیر کردم ، شه‌وانیش خه‌وم پێوه‌ ده‌دیتن و نه‌م ده‌توانی لێیان جیا بېمه‌وه‌ .

به‌ئامێته‌ بوونم و به‌رده‌وامیم له‌گه‌ل ئه‌و خۆشه‌ویستی و ئه‌وینه‌دا ، تۆوی - شیعەر و هه‌ک پێشتر گوتم له‌ناخما چه‌که‌ره‌ی کرد ، په‌گی داکوتا ، گه‌لا و لق و پۆپ و گوڵی ده‌رکرد ، یانی بووبه‌ نه‌مامێک . ئه‌مجا ده‌ستی کرد به‌ختوکه‌دانم ده‌بینم هه‌رله‌پۆلی پینجه‌می سه‌ره‌تایی یه‌وه‌ توانای شیعەر گوتنم هه‌یه‌ . بۆ موسیقاو سه‌روا و کیش دانا‌مێنم ، به‌تایبه‌تی شیعری خۆمالی پینچ برگه‌یی بێرۆکه‌ش بۆشیعەرکه‌ زۆرو فره‌ لایه‌نه‌ ، به‌لام - دیاره‌ - قول بوونه‌وه‌ و درێژه‌ پێدان و سفتی و په‌وانی ده‌ربرپین ، به‌کورتیی (هونه‌ری شیعەر) گوتنم کزو

(١٠)

لاوازه سهیر له وه دابوو ، ئه و بئێ توانایی و کـزى و لاوازی یه ، نه یانـتوانی له خوۆشه ویستی و ئه وینى شیعر دوورم بخه نه وه ، له هه ولدان و بهرده وام بوون ساردیان نه کردمه وه !

له گه له تهاو کردنى هه ریپۆلێکی خویندنى قوتابخانه دا ، له گه له خویندنه وه ی دیوانى هه رشاعیرێکدا ، به تیپه پر بوونی هه رسالێکی ته مه نم ، دل و ده روون و بیر و خه یالم له بهرده م بووکی پاراوه ی شیعردا زیاتر ده کرانه وه و گریان ده گرت ئه وه ش توانای شیعر گوتنی زیاد و زیاتر ده کرد ، هه ستیشم به له زه تیکى قولتر و ئیجساساتیکی قولتر و ناسکتر ئه کرد، وام ئه زانی چه هند قوناغیک له ئاوات و مه به ست نزیکتر که وتومه ته وه . ئه م حاله ته وای لئێ کردم که بگه م به کامه رانی ی شیعر گوتن . ته نانته هه ندی له هاوڕێکانیشم هه ستیان به م حاله ت و دیارده یه کرد . من پیم وایه (پیاو له سه ر راستی به رد بارانی بکه ن ، چاکتره له وه ی له سه ر دپۆ گول بارانی بکه ن) بۆیه کوت ومه تره قی ده لیم ، ئه و کاته ی ده ستم به شیعر وتن کرد ، ته نها پوخساری شیعرم ئه ناسی له گه له تۆسقالیک له ناوه پۆکدا ، یانی ته نها مۆسیقاو کیش و سه رواو مانا . ئیتر له پایه کان و نه یئێ یه کانی تری شیعر بئێ ناگا بووم . ئه و بئێ ناگاییه تاسه ره تای ساله کانی نه وه دی خایاند . له م ماوه یه دا بووم به خاوه نی دوو دیوانی چاپ کراو و دووانی تری پاکنوس کراو که تانیستاش چاپ نه کراون ، ئه مه ش هه مووی له سه ر بنه ره تی به هره و چه ز و سه لیکه و موعااات ، دوور له زانیاری شیعر و پیکه یینه ره کانی . تائه وکاته و بگره تاسالی (١٩٩٥) ز من کۆریکی شیعر بیستن . نه که شیعر خویندنه وه . م نه دیوو، نه دی بوو ! دیاره مه به ستم له و کۆرانه یه ، که گفتو گوێ تیدا ده کری له سه ر ئه و شیعره ی که ده خویندریته وه . هه روه ها له مقو مقوی ره خنه گران و دنیا ی ره خنه کاری یه وه دوور و بئێ ناگابووم .

ئه وه ی که گوتم ، له سالێ (١٩٩٥) ه وه هه ستم پئێ کرد و له و میژوو وه ئیتر

که وتمه ناسینی راسته قینه ی شیعر و پیکه یینه ره کانی ، واته دوا ی چه نده هاسال له شیعر خویندنه وه و شیعر گوتن ، ئه وسای شیعرم وه کو خوی ناسی ، بۆیه ش به دلنیا یی یه وه ئه توانم بلیم ، شیعر به هره یه که خوی و شاعیر مرقیکی به هره مه نده) . به لام ئه م به هره یه پئویستی به په ره پیدان و به هیز کـردن و لاولووس دان هه یه ، ئه گینا بئێ تین و لاواز ئه بیت و دووریش نی یه پۆژی له پۆژان بپووکیته وه و تیا بچیت .

به شی ی زۆری شیعره کانی ئه م دیوانه م (سووره هه راله و هۆرامانی) ، که به شیوه ی هه ورامی گوتم و من ، پئیش ئه و میژوو ه (١٩٩٥) که وتوون . که واته ئه وانه دوور له میکیاج و رتووشن ، به ره می راسته قینه ی به هره ن ، له سه لیکه ی به هره وه هه لقولان ، ئاوی سازگار و زولالی کانیوا ی به هره ی خویین ، هه نگوینی پالفته ی ناوشانی به هره ن و به س .

له پاش ئه و میژوو ی که پئیشتر ئاماژه م بۆ کرد ، که وتمه دراسه کردن و ناسین و لیکۆلینه وه و توێژینه وه ی شیعر ، له گه له ره خنه و ره خنه کارییدا ناشنا بووم ، تاراده یه کی باش شیعر و دنیا ی شیعرم ناسین . له گه له وه شدا بۆ خۆم بریارم دا ئه وشیعرا نه هه روه ک خویان - واته شیعر ی به هره یی - بنووسمه وه و ده ستکارییان نه که م و بیانکه م به یه که م به شی ئه م دیوانه .

ده بئێ ئه وه ش بلیم ، ئه م شیعرانه به شی هه ره زۆریان هی ساله کانی به هاری ته مه من ، ئیش و ئازار ، ئاه و هه سه رت ، هاوار و ناله ، کزه و چه زه ، بئێ به شی ی و هه ناسه ساردی ، چه ز و تاسه ی هه رزه کاریی ، به ئاشکرا لئیان ده چه ژورن . سه رده می هه رزه کاریش ، - وه ک زانراوه - سه رده می جۆش و خرۆش .. سه رده می پشکو تنی شکۆفه ی چه زو ئاره زوو ه کانه .. سه رده میکی ناسک و سه یر و سه مه ره و بگره خه ته ریشه . بۆیه داوا له خویننه ران ده که م که گله یی له هه ندی بابه ت و مه به سته کانی ئه م شیعرانه نه که ن ، به چاوپۆشییه وه برواننه خۆم و به ره مه که م . به راستی دل م

بـاوهـس بۆ

ئازیز! وهس نی یه ن کزه و چزه ی زام؟

من زام زه ده و تو جاری نمه ی لام؟

چه میو بخشنه وه چه مه ی دهردا

به زوقمی دهر وون جه وا و وهشت سهردا

گوش ده به ناله م ، که ی گه زته ماران

سه یلاو چون دیدم دیده شان وارن؟

بو حاللی یه به حاللی نه چیرت

پا به سیان به تای زولفی زه نجیرت

چیشه ن تاوانم؟ کامه ن ته قسیرم؟

په ی چیش مه که ری ده وام ته گبیرم؟

ته قسیر بی یه بویچ ، قوربان! ویه رده ن

بادهینو جووانیم نه گیری گه رده ن

ئیفلاتون ، لوقمان ، چه کیمان دهرد

په ی دهرده داران دهرمان ته عین که رد

منی ئیش چه شته ی ئیشی قولیی زام

هیچ دهرمانیوشا نه یاوا فریام

من ویم مزانوو جه تووه ن دهردم

به دهس تون ده وای رهنگه که ی زهردم

چه کیم و دهر دو من ته نیاتونی

نه هات له ناویان به رم ، چونکه جگه رگۆشه من ، به خوینی ده ماره کانم ئاوم داوون
 ماوه ته وه سه ره ئه وه بلیم ، شیعره کانی من به بالای هیچ کهس و هیچ کۆمه لیکدا
 نه گوتراون ، به هیوای شاباش و خه لات نه بوون و نین ، چاو له به ری هیچ کهس و
 لایه نیک نین ، له بهر هیچ دیوه خان و باره گاو مه لبه ندیکا هه ل نه تووتاون ، به لکو
 سه راپایان هاوار و ناله ، یان بزووسکه ی چه زو تاسه ی خۆمن . ئه کریت بشلیم
 من له گه ل خودی خۆما راشکاوانه دواوم و له گه ل دهر وونی خۆمدا پاسه ت گۆ
 بووم . ئه وه ی خۆم چه زم نه کردبیت نه مگوتوه و لئی دوورکه و تومه ته وه
 هیوادارم چاپ کردن و بلاو بوونه وه ش به خۆیا نه وه ببینن و دل و دهر وونی
 که سانیککی هاونا له و هاودهردم شادمان بکه ن .

(بیدار)

۲/۱۰ / ۲۰۰۶ زاینی به رامبه ر ۲۲ / ۱ / ۱۴۲۷ ک

(هه له بجه ی شه هید)

دهی باوه سش بو، ئیتر چکونی؟
 ئیتر وه سیشهن جـهـفـاـورهـتهـی
 ئاخر هه تاکه‌ی هه نه‌چیر گیرته‌ی؟
 دل‌ی ته وه‌نین په‌ی چیش، هه تاکه‌ی؟
 ئاخر که‌ی بی یه‌ن حه‌کیم وونه‌وه‌ی؟!
 بی سوزی تاکه‌ی که‌ری به‌پیشه؟
 ئیتر وه‌س نی یه‌ن ئی گرد سو وئیشه؟
 من ئاخر واتم بواچـووش په‌نه‌ت
 رویو بو ئاهم بگیرو وه‌نه‌ت

ده‌گاشیخان ۱۹۶۸/۵/۲۵

❖ رویو دیه‌نیو ❖

رویو پروم نی یا وه‌ئه‌تراف چه‌میو
 به‌شکو به‌هه‌رحال که‌م که‌روون خه‌میو
 دیم ئاو سه‌رکه‌رو په‌رجه‌که‌ف وکول
 وینه‌ی دیده‌ی ویم که‌ئیش ماروش چل
 دیانی، دیم شوخی جه‌قه‌راخی ئاو
 روومه‌ت چون تابان، زولفان زه‌ردی خاو
 مه‌چه‌ک چون بلوور، گونا سوره‌ ساو

(۱۵)

ده‌م چون قوتووله، خه‌ده‌نگ تیری پاو
 بالا چون شمشاد، هه‌یئه‌ت په‌یکه‌ر په‌نگ
 په‌کسه‌ر سپ‌بیا .. سه‌رسام و بی ده‌نگ
 به‌گلارکو کواش خاس جه‌سه‌ی کالاً
 کالاً به‌قه‌ه‌ری جه‌فای ئه‌و نالاً
 جه‌سه‌ی زه‌بوونی کالای بی تاوان
 په‌ی نه‌رمیی کواي که‌رد تاید واران
 به‌بی به‌زه‌یی پیچ دا و شـوـوارا
 زوخاوی جه‌فاش جه‌ده‌روون وارا
 ویم په‌ی نه‌گیریا ئامانی وه‌ده‌نگ
 واتم: ئه‌ی نازار! خانمی دل سه‌نگ
 ئاکالاً تو په‌ی شوخیی ویت پـوشان
 ویت به‌مه‌یلوویت که‌رده‌ن ده‌س نیشان
 ئیسه‌ جه‌ی پاسه‌ مده‌ی ئازارش؟
 به‌زه‌ییت نمیو وه‌حالی زارش؟
 گوناخس کامه‌ن غه‌یر جه‌خزمه‌تی؟
 به‌رو خزمه‌تی چی بو به‌ده‌ختیی؟
 واتش: هه‌ی سه‌رچل، هه‌رزه‌ی بی خه‌به‌ر
 من چیشم که‌رده‌ن جه‌ وه‌فی به‌ده‌ر؟
 ئاکه‌ف و کوله‌ شیله‌ی نازمه‌ن

(۱۶)

تەم و تووالین ، هۆر نیشتهن ئاسمان
 قافله و زیقه تی ویش یاونان لامان
 پرشه و ورشه ی برق ، گرمه ی هۆری سیاو
 دیده و زه — مینی تیک مدو گرد تاو
 تاریکای دنیی تاریک تر مه بو
 مه یان ئو ناله دهشت و دهره و کو
 باخ کپ ، چول و هۆل ، بی یار و هام پاز
 چلان چول جه دهنگ تهیری وهش ئاواز
 درهخت پرووت و قووت ، بی سه ریوش ، بی بهرگ
 بی نه شئه و بی زوق ، هان نه دوری مهرگ
 ئیلیانو له قا وادهش ویه ردهن
 سه دای جریوو ه ی بلبل تیک شی یه ن
 خیی گیلئوه ، هه وارن چۆلن
 واده ی ناله نال (قهیسی) کرۆلن
 کهش و کو و کزو ماتمه ن
 نه چیر لانه نه هه م پهس ، هه م جه مه ن
 بریان جه دوسی چنوور و سوسه ن
 سووره هه راله ، شه ویو نه مه نه ن
 قاقبه ی ژهره ژان نمه یو گوشش
 سیوسی سه یاد مه یونه هوشش

په ی کالای وهش بهخت که هام پازمه ن
 وه فاداری ویم به گا ئاورده ن
 زولم و سته مم و نه نه که رده ن
 ئه بله ! وریابه ، وهرنه ده ی زوانت
 مه وانه چه نی غهیری هام شانت
 په دبه ، ویه ره ، هه رزه و سادهنی
 دنیاو عه شقینه تو بی سادهنی
 هه ناسه م تاسیا ، نه تاوام به و دهنگ
 عه قل حه یران و زوان به سیا و له نگ
 خونچه ی نه شکه فته ی باخچه ی ئاره زووم
 کویا به ته رزه ی ته ن کواکه ی زووم
 جیای خه م په وی خه م که رد شارا
 سه ربارش دانی په ی سه رو بارا
 *** ۱۹۶۹/۵/۲۵ ته ویله

﴿ زه سانو هورامانی ﴾

دنیا سه ردش که رد پاو گه رمای مه بریان
 یانیهای بهرگو هه ژاری دریان
 کزه و هه ناسه و زه مینی چیان
 ماچی پوجیار چیوه ل نه زیان
 (۱۷)

پهخشانت کهردن نه دۆر تاباندا
 حکمت ئەسانان جە دەس شاھاندا
 چون مار قەمچش دان پەر بوغز و کینه
 نه دۆری دوو بەی بەرھەمی سینە
 جارجار پیچ مدو نه دۆرانی دوو
 دوام ھەر ئانەن جیابان جەھەم
 که شنەئێ شەمال مە کەروش شانە
 شەرمەزار مەبان شەبوو و بوژانە
 ھەرتاش چون کەمەند کەمەند کیش کەر
 کی چا کەمەندی تاوو بەر بەرو؟
 تاش ھەن پاوەندەن ، پاوەندی کارەن
 پاو ھەر بەندیش بەست ھاوار ھاوارەن
 حەکیمان! چاری ، دەردم کارییەن
 شەو و پو کارم شین و زاری یەن
 سەرزەنشەت کەردەئێ یاران بی ھوودەن
 پەئێ دلی چەنی زولفان ئالوودەن
 ئاخو دەسە کەم کەئێ بیاووش. وەنە؟
 یان دووریش دەردەن تا ھەنا ھەنە؟

ھەریاسە بی یەن وەرزە کەئێ زمسان
 فرەش ھۆر و تەم ، کەمیش وەر و سان
 گاه پووشلی و وەر وە ، گاهئێ دوودانەن
 گاه ھەر پو چلپاو ، گاه یەخبەندانەن
 گرد سال ھۆرامان ئێ سەرتا ئە و سەر
 ھەر زمسان ئاما کەفەن کەر وەر
 کە چەرمائێ کیشیا بەر پووی جەببندا
 سوۆزی مەوینی جەسەرزەمبندا
 پالتاو و پەسەک ، فرەجی و کەرەک
 رووبە پوو و سەردای کەر دینیمما چەک
 ھەر پی بەزەنە گرد سالیو زمسان
 ھۆرامان وەر وین ، سەرد و یەخبەندان

۱۹۷۶/۱/۶ (ھانە و دندی)

{ زولف تەلای سوور }

زولف تەلای سوور، زولف تەلای سوور
 ھەئێ نزیک بە چەم ، ھەئێ بەتاسە دوور
 ئازولفە کۆتەن سەرگەردەنی زەرد
 وستاش یەک دەریای شەیدایی پەردەرد

حاله کم تالهن

قوربان ! حاله کم یه ند سهخت و تالهن
ئه جوم زینده گیم ئیتر مه حالهن

عالمی واقیع جه لام خه یالهن
دهروونم سیاو، چه شنی زوخالهن

خه مان به هه زار جه م بی یه ن جه لام
ئیش ده ساو ده سشه ن نه به یه ن زام و زام

ئیری خه م وه ربی قابلو خه که ی ته ن
وهی ! نامورادی موراد که روشه ن

تاوتارو به ختیم ده میوه ن بریان
په ره و وه شبه ختی دل که یه م دریان

دۆر دریام به دووی سوتهی ته نی ویم
داد و بی داد مه ن هه ر ویم چه نی ویم

جه دل ناله نال ، جه ده روون زریان
حال یاوان حالو ناحالیم جه گیان

جه ده س به رشی یه ن سه بر و قه رارم
گیلان به زمسان دیسان وه هارم

شیویانم وه نه : که ی شه وه ن ، که ی رو !
زه یه ن زه ده ن جه ده س زامانی به سو

شه و ئاوات په ی روی ، رو ئاوات په ی شه و
رو په ی پاحه تی ، شه و په ی دالی خه و

که گوزه ره که ران هیچ کامشان نی یا
بیه ن به دوزه خ په ی من گرد دنیا

رو کلپه ی ئاییر نه کوره ی ده روون
شه وان به حاله ت (کوکه ن) یا (مه جنوون)

رو ته مو دووریت گیرو بیناییم
شه و گیرو ده ی گیج ده ردی ته نیاییم

دله ! ده ی ناله ، واده ی نالانه ن
ره نج مشای مشو ، ته مه ن تالانه ن

چه رخه که ی چه پگه رد عاجزه ن وه نه م
هه وانته ته مه ن ئه سنانان چه نه م

هه ر ئینده م مه نه ن مه رگ ویش برمانو
ئی نه فه سیچمه جه ده س بسانو

خامه بنویسه

هام دهر د ، هام ناله ، هام خهم خامه
بنویسه وهسفی سافی ئا خامه

ئا خامه بهرش دوولیموی خامن
گوش مهده ماچان خهیاالش خامن
بهشکوم لانهی دلّ په ربو ئاواپی
نهك ههسارهش روو بنیو ئاواپی

نالەش گـرانهن دهردی جیایی
کهی بیهن چاره لومهی ئاواپی ؟
ساتیو سرهوتهی جهسایهی شایی
خاسته رهن پهی دلّ جهتهختی شایی

شیریینی شیرین ، شهوه و بوشایی
هه رنانهن ژیوای .. ئۆف جه تهنیایی
سه دتهختی (کهی) یی بهخندهی یهك لهب
تیکهـلّ بو چهنی ئارامی یهك شهب

خامه! بنویسه وهسفی خامه کهم
باسش دهرمانه ن پهی سوی زامه کهم

من هه رتوم هه نی ، ئه رتویج نهینه گو
مه ربه رزی بالام خاکم وهسه ربو

(۲۳)

گلهی دلی

دلّه! وهس کیشه وهفای بی منته

ژنیت شیرینه چیشش وات په نهت ؟

وهس گرهوه بهکولّ ، وهس وارنه ئه سرین

مه که ره م فه رهاد ، په نجه پوی شیرین

وهس وزه م دهریای ئیش و نیشی خه م

وهس که ره م باسی ئی دهم و ئه وده م

دلّه! وهس بدیه بهشووین له یله دا

وهس گنه دامان ئه و بی مه یله دا

دهی وهسین نالای ، باوهس بو زوخاو

بی که مالی یه ن ناله ی بی جه واو

ویم زانو دهرت تمام کاری یه ن

رو بی قهراری و شه وان زاری یه ن

دلّه! ولّ ولّ بی ، مهرگ بو نه سیبت

هه تاکه ی ساچی جهفای حه بیبت ؟

ساتیو ساکن به ، با ئارامت بو

ئامان ویت گیره ، دالیو فامت بو

من ویم سه رچه مه ی دهر د و مهینه تم

دهی وهسین تویج که م بده ئه زیه تم

(۲۴)

بدیه به و دیدهی شاباز پهنگه وه
 خه دهنگ وینهی تیر نه پرووی جه ننگه وه
 به و نووکی خه دهنگ به ره ده زامش
 بهش بو به مایه ی سوکنا و ئارامش
 گیرهش به و په نجه ی ناخوون ئاله وه
 با رازهش وانو دهم به ناله وه
 هه تا بزانی دهر دوش چ دهر ددن
 چند شهیدا و ویل و هه ناسه سهر دهن
 دیدهم! دلّ په ی تو ئارامش نی یه ن
 عه قلّ و فام و هوش جه ده سش شی یه ن
 من چی دنیینه ئانه مولکم بو
 ته نیا دلّیوه ن دانم ده سو تو
 ئیتر هه تاکه ی ناله نالش بو؟
 بی مروه تی یه ن ئانه حالش بو

نه پای وه سلّم هه ن ، نه نه جاتم هه ن
 نه توزیو روشنای جه هه یاتم هه ن
 عه شق و بی ده سیی سهخت ته رین دهر دهن
 من پوچی دایم هه ناسه م سهر دهن
 ئاخ و داخ و ئۆف ، ئای و ئۆی و وه ی
 کهس و بی که سا! خاسا، هه تاکه ی؟

﴿ دیدهم دلّ په ی تو ﴾

من بیابانیو ، سهوزاییم تونی
 ئهرمن دیده بوو ، روشناییم تونی
 کشتو دیمیه نان ، وارام تونی
 سهه رتاپا سوته ، دهر مانم تونی
 دیدهم! نازهنین ، زولّف عه نبر بو!
 دلّی به دحالم زوو دا ده سو تو
 پابه ند ، بی چاره ، بی لانه و ماوان
 په ی په یه ن به و جه ور جه تووه یاوان
 ئامان خزمهتت ، وه ئاره زووی ویت
 چیش که ری په نهش هه رازی یه ن لیت
 هه رچی به تووه چه شو خه لاتهن
 جه فات وه فانه ، وه فات سه دقاتهن
 (۲۵)

﴿ هام دورد نامه كهت ﴾

هام دورد! نامه كهت ئارو لام ياوان
 بى مه يلى منت به يان فهـرماوان
 وهش حالت كهردا ، ياخوا وهش حالّ بى
 ههميشه لهش ساخ ، ئاسوده بالّ بى
 تو ته نيا جه حالّ ويت بى يه نى حالّى
 جه بى به ينه تى ئازيزى نـالّى
 من دوو دورد پيشهش ئو دلّيم پيكان
 بناغه ي بى به قاي زينده گيم تيك دان
 ميزانو مهـرگى و مه نه يم سهـر كهـرو
 تاو مه نه يم بهـرزهن ، سهـد پارسهـگ بهـرو
 ههـر پاسهـن (لهـيل) ان كهـم وهـفا و مهـيلن
 ههـر ماويوى كوـلّ بهـعـشق كهـيلن
 وهـفاشان وينهـى گوـلى لؤـلاوهـن
 جهـلاوئاوهـا سلّ كهـردهـى باوهـن
 يان چهـشنى سهـياد نهـچيرى پـاو كهـرد
 پهـى نهـچيرى تهـرئى ههـردهـن ئو ههـرد
 منيـچ پيسهـ تو ههـمان دهـردم ههـن
 گلهـيى و بناشـت چهـنى مهـرگم ههـن
 (٢٧)

يهـند خهـم و ورکهـ جهـم بى يهـن جهـدلّ
 ههـرئانهـم مهـنهـن كوچ كهـروو توى گلّ
 نهـسهـداى موتريب خهـمان مدوبـاد
 نهـقلمهـى بادهـى ساقى كهـرؤم شاد
 نهـنالّو نهـواو نهـى چى وهـشا لام
 نهـدلّ نهـوايى ياران ههـنش تام
 دهـردى ويهـردهـى وهـهـارى تهـمهـن
 سهـخت تهـرين دهـردهـن ، نهـواچى كهـمهـن
 ئازيز! بژنهـوهـ: ههـژارى ، هيجـران
 عهـمروهـهـاربؤ ، ئهـمهـل نهـپريان
 چهـند جهـوانم دى جهـئاوات مهـهـرووم
 گيـرودهـى چنگى بهـختى سيـاي شووم
 عهـزمش چون تيغى سهـرلهـشكهـر ساوا
 ئاكامش خيـر بى و بهـمهـوراد ياوا
 مهـرخوا بزانو چيش كهـروپهـنهـم
 من ئيليانهـ دورد ديويينهـ وهـنهـم
 زيندهـگيم زهـحمهـت ، تهـمام بى تامهـن
 يان قرچهـى دهـررون ، يان كزهـى زامهـن
 ياخوا تو چينهـى دوور بى مهـسروور
 لهـش ساغ و ويـرساغ دهـروون پهـر نوور بى
 (٢٨)

باچینه‌ی فیشتیه‌ر نه‌ده‌و‌عه‌زیه‌تت

خولاسه‌و باسیم کیانوو خزمه‌تت :

توئینای ئه‌وه‌لّ وه‌هاری جوانیی

حه‌یفه‌ن قیমে‌تو جـوانیییت نه‌زانی

۱/۱۸ / ۱۹۹۷۶ (هانه‌ودندی)

﴿خه‌جلی و مه‌جلی﴾

وی ، جه‌وا و ده‌مه‌و سه‌ردیی زمسانی

وا و وه‌روه و وارن داش بینه‌و گیانی

حالّ پی جوره‌بو چه‌نی به‌ر به‌رمی ؟

ویماو ده‌لوه‌تما پیوه‌قرکه‌رمی

خه‌جی ! ئالفو حیوانه‌که‌هیت دان ؟

سه‌ردا و سه‌هولّه‌ن ، ئاژهلّ نه‌زیان

مه‌تی : سوبحیو زوو ساتریم که‌ردی

ئالف و دانه و ئاویم په‌ی به‌ردی

خه‌جی ! جله‌کیم مانگین وه‌تینیم !

مه‌تی ئینی چا ، پوخته شتینم

خه‌جی ! ورده‌به ، دۆرو ویت وینه

دیرا که‌رگه‌کی تو پینی کولینه

(۲۹)

مه‌تی به‌نا حه‌ق مه‌گیره‌م وه‌نه

هه‌رزوو وه‌ریم دی و دانه‌م دی په‌نه

خه‌جی ! پیسه‌بو خه‌یلیو موشکلا

ئه‌ها یانه‌کا پیس و پوخلا

هه‌ر ئیسه‌ پاسه‌ که‌روونه‌ په‌نه‌ش

ئه‌پر وه‌ن مجیو ماشیوو ه‌چه‌نه‌ش

خه‌جی ! نیمه‌پون ، نانچمانیا

دیانی ته‌شته‌که‌هالی و په‌تیا

مه‌تی ! تو په‌له‌م مه‌که‌ره وه‌نه

ئیسه‌ ئیر که‌رووو و نان یاونوو په‌نه

خه‌جی ! به‌قورحان من فره‌ سه‌ردما

ئه‌ی چیش منیه‌ی سه‌ر په‌ی نیمه‌پرویم ؟

مه‌تی ! نانم په‌ت ، مه‌و په‌یلایت یه‌کسه‌ر

حه‌زه‌رچی که‌ری گورچ په‌یت منیه‌و سه‌ر

خه‌جی ! ته‌زانی ، ده‌س و پام چیاوه

ته‌قه‌و ددانام می ، ره‌قه‌ بیاوه

مه‌تی ! راس ماچی ، فره‌ سه‌ردا چانه

سوبه‌که‌ه‌گرو ، چی مه‌لیو یانه ؟

خه‌جی ! بانه‌که‌ه‌یچ دلّو په‌که‌رو

خومن مه‌تاوو کی خه‌مش بووه‌رو ؟

(۳۰)

مه‌تی! ویت زانی من ده‌سم گیریان

ده‌سومه‌ینه‌تیو سه‌روه‌نه‌م شیویان

خه‌جی! گجیه‌که‌م چلکش نه‌شیه‌نو

ئی په‌ژمه‌ فره‌ بی و ئیسه‌ که‌م بیه‌تۆ!

مه‌تی! پاخودا پاک پاک شته‌نم

سه‌رو ئابرایمه‌ په‌ژمت نه‌دیه‌نم

خه‌جی! ئی چایه‌که‌ما و نه‌مه‌نه‌ن

وی، مه‌تی!! کریل لاو ویتو بیه‌ن

خه‌جی! چلک‌نه‌نا، مه‌زاواچو که‌ی

سه‌ره‌که‌یم شوروو و ئاویم په‌ی بنیه‌ی؟

مه‌تی! من ده‌سو مه‌ینه‌تیۆ مه‌ردا

جیای پیاوه‌تیم دزه‌ت به‌رکه‌ردا

ده‌سو بوله‌یتۆ و لا بی جه‌رگم

مه‌زاچی خودا زوو مه‌دو مه‌رگم!؟

هه‌سروه‌و خه‌لکی که‌ی پیسه‌ که‌رو؟

چ وه‌یوی چون من ئی باریه‌ به‌رو؟

وی! وی ئاده‌میه‌! من چیشم واته‌ن؟

یان وی‌ت هه‌ر ئینه‌ شه‌رم و حه‌یا ته‌ن؟

خه‌جیه‌ کوس کۆتی! چی کوفره‌م که‌رده‌ن؟

ئه‌ی ساوه‌ره‌که‌! ئادیچ جنا به‌رده‌ن!؟

(۳۱)

پویو ده‌ جاری شوری دیمی ویت

په‌ی مشتییو ئاوی، مری خه‌جیه‌ شیت!؟

کی من منیوره‌ جومله‌و هه‌سروا؟

ئه‌ی تو که‌ی یاوی پالا پساوه‌یوا؟

مه‌تی! په‌ی خاترو خواو پیغه‌مبه‌ری

ئه‌رچینه‌ی زیاته‌ر حه‌یا ما به‌ری!!

خه‌جلی! تو و حه‌یا کوجا مه‌رحه‌با؟

وی! وی! هیشته‌ی تویچ ماچینه‌ عه‌یا!؟

مه‌تی! من ئیتر بارم مه‌به‌رو

ملوو ئه‌رعه‌اله‌م گرد لومه‌م که‌رو

ئینه‌ ژیاویو گه‌وزه‌ران نی یه‌ن

ئی سه‌ره‌مه‌ینه‌ به‌ویشو نه‌دیه‌ن

خه‌جیه‌ قژ کرژوول! ده‌م نه‌زنی وه‌نه‌م

ملی یان مه‌لی جار به‌جه‌ه‌نده‌م!

من خاس مزانوو چیشه‌ن خه‌یا لت

گه‌ره‌کتا بلوو؟ هه‌ی مه‌رگ به‌حالت!

مه‌جیه‌ بی‌ ددان! جه‌ ده‌سو پییری

گیانت بیه‌ن مل، به‌هانی گیری

ئینا من لوانی، هه‌ی ئاژاوله‌ خیز!

نه‌یا نه‌ت ئاوا و نه‌خودایچ حافیز

(۳۲)

ئوخەى سەد ئوخەى خەجلیم تورناوہ

ویم تاق و تەنیا دیسان مەناوہ

ھەر بەئیسراحت ئیرم ھور گپرنا

بەموراد یاوانی و خەجلیم بەرپرنا

مەتلەبیو ھەنت ئەربلی سەرش

حەتمەن پویوبۆ بیایوی بەرش

۱۹۷۶ / ۱ / ۱۰ ھانە و دندی

﴿ بلبلی و ھارەن ﴾

بلبلی! وەش تالە! ئەو ھەلی سالاھن

و ھارەن، فەسلی گول و گورالەن

بەتامل تالی حەتمەن زەوالاھن

بی تامل بریەى مەنزل مەحالەن

زیقەت و دەمە و وا و وەرۆه واران

نەبیی بەمایەى نەویەردەى زمسان

کون کالای وەرۆیین نەبالای یالان؟

کون خال خالی دول، کریلەى لاپالان

بدیە دەشت و دەر، لووتکە و کەش و دول

ئال و وال پوشان کالای نەرم و نۆل

(۳۳)

گول و گورالەى بووہش و پەنگین

چین چین چنگ پیکان نەجەرگەى زەمین

شەتاو و جو و چەم بەوتەور مەدرەوشان

کالاجەتالا پوجیارشا پوشان

درەخت ژیانو، کەردەن ھەرالە

بالداران دل وەش، باخ ئاردەن نالە

ھەنگ بەگیزە گیز جەتوی پەپەى گول

پەپولەى ناسک وەستەن پەپەى چل

و ھەنەوشە و دەرا چن بەگەش رستەن!

چەنى درک و دال ھامساو مەیل بەستەن

نەرگس چون دوسى فەسلی و ھارن

مەپەرسو: چەمەن؟ دەشتەن؟ کوسارەن؟!

چیمەن یان لالە جەدەمەو بەیان

دیمەنى گەششان بەشەونم شوریان

بدیە! ھەرد، دەرە، ئی یال و نۆ یال

ماچی بەھەشتەن، یان سونعی خەيال!!

بوژانە، سوسەن، شەبوو و لو و کەما

بەشەنە و شەمالی کەوتینی سەما

ھەرالە برەمی، ھامساش گاوگورال

سورە ھەرالە، گول شیرو ھەرال

(۳۴)

به‌رزه‌لنگی به‌رز، چنووو و پِیحان

چه‌نی لولووو پهرچند دلگیر زیان !

شنگ و هاله کوك ، به‌ره‌زای که‌مه‌ر

بدیه چووژه‌شان چند وه‌ش ئامان به‌ر !

جه‌لایئ گه‌بله ، لایئ سیداران

سوژ و زه‌رد و سوور ویشا و ناران

لیوو هه‌له‌چیه‌نی، لیوو پیاووی

که‌نه و کول که‌ره هه‌تا متاوی

گوش گیره چیره و قاقبه‌ی ژه‌ره‌ژان

بزانه مازو خه‌م و ورکه‌ه و ژان

پیقه‌ی که‌له‌که‌ی به‌رزیه‌ی که‌له‌لان

شیفان په‌ی ئانه‌ی زه‌ده و که‌له‌لان

ته‌قه و ناله‌ی تفه‌نگ سه‌یادی دل ره‌ق

ده‌مه‌و ویره‌گا، یان ده‌مه‌و شه‌به‌ق

سه‌دا و ئاوازه و جیکه و جریوه‌ی مه‌ل

قاره و باره و باع گه‌له و وه‌ره‌گه‌ل

سیاو چه‌مانه‌و ئاخ له‌یل و داخ له‌یل

کور و کناچه مه‌واچاش وه‌که‌یل

ئه‌ری هۆ له‌رزانه و مه‌له سه‌رشین گیان

که‌لئ په‌ی که‌لئ ، که‌ ئامیتی بان

(۳۵)

مه‌گه‌ر دلئو هه‌ن نه‌تاوناشه‌وه ؟!

یان دلداریه‌و هه‌ن نه‌لاوناشه‌وه ؟!

هه‌راله زه‌رده‌ی لولوه‌ی شه‌وانه

چ سه‌ازو تارین چی هۆرامانه !

خیلان خه‌ریکی کوی کوچ و بارن

سه‌رگه‌رمی عه‌شقی هه‌وای هه‌وارن

هه‌ر(قه‌یس) یو په‌ی ویش دلوه‌ش ، وه‌هاره‌ن

ئیتره‌ه‌وارگه‌و (له‌یله‌ی) ش دیاره‌ن

وه‌ش و نه‌اریینه وه‌یوه‌و وه‌هاری

پیری گیلئووه په‌ی هه‌رزه‌کاری

بلبل ! وه‌هاره‌ن ، دنیا ژیه‌واوه

شادیی ئامه‌واوه ، خه‌فه‌ت تاویاوه

بدیه ، ده‌سه‌ی دوس ده‌س ده‌سان وستنه‌ن

ئه‌سرینی مه‌ستی دیده‌شان وه‌سته‌ن !

ده‌ی بو ، من و تو یچ بی ته‌رس و بی سل

به‌بالاوه‌شقی پرهمی پوه‌و گول

هه‌ریوما (وه‌لی) ، هه‌ر ولی (شه‌م) ی

ئادی سه‌رده‌می ، ئیمه‌یچ سه‌رده‌می

هه‌ریوما (مه‌م) ی هه‌ریوشا (زین) ی

هه‌ریو فه‌ره‌ادی و هه‌ریو (شی‌رین) ی

(۳۶)

ئاكەسە شىخەن : ژىرەن ، بەفامەن
 پەپوولەي پاپەند باخى ئىسلامەن
 ئاكەسە شىخەن : بەحەق ماموسان
 ئاشكرا و پەنھان جەخوداى تەرسان
 ئاكەسە شىخەن : دل سوتەي دىنەن
 ھەمىشە كارو گفتار شىرینەن
 ئاكەسە شىخەن : مەعلووم مەتلەبەن
 پوو وەش و دانا ساحىب ئەدەبەن
 شىخى نامە وەش ! تو كەي پاسەنى !
 تو چا سىفەتا كورو كاسەنى
 ئالوودەو چوولى ، بى پەيام بى راز
 پەي كەرگى شووانە ، لەلەي قەل و قاز
 مازىت پىش ، كوالت ھىزمى و گىواو
 جل تاقيم كرىاي گەرەمى وەرەتاو
 نەخوندى نەزان ، بى ئاوەز ، نەفام
 دەروون نەوەش و لاشە پەپ جەزام
 دەس و پا بارىك ، پەپ قلىش و پىس
 پەنگ زەرد و بى وون ، كزوشل و سىس
 ئىترەنەنەنە و لووت بەرزىت جەچىش ؟
 كامەن شىخى تو ، تا من بوو دەرويش ؟!

ھەتائىش دلش ولّ ولّ نەكەردەن
 ھەتاگل دىدەش وەگلّ نەبەردەن
 باكەرمى گەشت و سەيرو وەھارا
 بىمى پەروانى گوشەو گولزارا
 فەسلو وەھارو جەوانى كوڵەن
 سەبای نا پىرى پايىزى دلەن
 وەھارو عەمرىت چەنى وەھارى
 بەبى ھومىدىي ھەرگىز نەسپارى

 ۱۹۷۶ / ۳ / ۳ (ھانە و دندى)

(شىخى تو كامەن ؟)

شىخى نامە وەش ، شىخى نامە وەش !
 بە سەرە پانكە ، بە دەروون نەوەش !
 توبى ئاخوا شىخى تو چىشەن ؟!
 ئەرتو شىخەنى ، ئەي كى دەرويشەن ؟
 شىخى يانى چىش ؟ چىشەنە ماناش ؟
 كامىنە مەتاش ؟ كامىنە پەتاش ؟
 ئاكەسە شىخەن : زانان ، رابەرەن
 ھەمىشە خولياو دىنىش جەسەرەن

مه‌کته‌بت گزره و سمه‌ری و گه‌ره‌بی

ماموسات قه‌ل و بزله و وه‌ره بی

گوچانه و زه‌نگه‌ن قه‌له‌مو ده‌سیت

نویچ گرتی به‌ده‌س پیسه‌گرد که‌سیت

لاشه و سه‌رومل ، ده‌س و پاو پالات

هه‌لای پوخته‌یشا غه‌ریبا جه‌لات

یانه‌ت کیل و گور ، هه‌په و ته‌وه‌نی

شیخ ئوسا دیوار .. شاگرد شیخ ژه‌نی

ماینیت ماهه‌ره ، هه‌رت بی کوپان

ته‌زیحیت وه‌نی ، توشه‌ت چول جه‌نان

ئیترنانه‌یچه لیف و یاگه‌بو

باسش مه‌که‌ره ، هه‌ربا چاگه‌بو

زه‌پرپه و غاز و نۆت ، سو‌رو و ته‌پالی

بو‌ه و یانه‌یت می به‌دریژای سالی

جیاتی کاره‌بی پوشا و ق‌الوری

ته‌باخه و گیزه‌ر ، ئارگانه و کوری

جه‌ده‌سو بوی و جه‌دووک‌ه‌لیشا

ده‌م و لو‌س سیاوی و چه‌میتا میشا

ئیترتوچه‌نی ویت به‌شیخ که‌رده‌ن؟

شه‌هاده‌و شیخ‌یت چکو ئاورده‌ن؟

(۳۹)

تو چی شیخه‌نی و من چه‌نی (مسکین)؟

ئه‌شه‌ده و ئینه خارجه‌ن جه‌دین !

شیخی پیسه‌بو ، ناشیخی خاسا

وه‌س نی یا دووره‌ن جه‌ده‌نگ و باسا ؟

نامیتا نامو ئۆلـیا و ئه‌نبیای

یاخو نامدارا و دوورانو دنیای

که‌چی و جوودتا گرد پیچه‌وانه‌ن

ده‌نگ و باس زلا و ده‌ره‌یچ و یرانه‌ن !

خانمه ، خاتوونه ، یانی (شیخ ژه‌نی)

ته‌پالی په‌چو په‌ی سووته‌مه‌نی

پوشینو سه‌ره‌یش په‌رو و پیتالا

پارچه پارچه‌شا شو‌رو شیتالا

بزووس‌کیم نه‌دی جه‌که‌راماتیت

نیش‌انیم نه‌دی جه‌مه‌قاماتیت

ئی گرد هـوشالی و ئی برۆ و بی‌ره

نه‌ته‌کیه‌تا هـن ، نه‌له‌مه‌ی تیره

ئیترا (حاته‌می) مه‌شه‌وور په‌ری عام ؟!

چی لات مسکینه‌ن هه‌ی (عالی مه‌قام) ؟!

سه‌ریاک و شکنام شه‌جه‌ره نامه‌ت

کته‌ی پاسوتیچ نامینه یانه‌ت

(۴۰)

کون سفره و سینی ؟ کامهن دیوهخان؟

دوشهکه و قالیت چکۆ و ناران ؟

کون جهزیهی سوّفی و حووحووی دهرویشت ؟

کام سیفەت که روم به کهمەند کیشت ؟

کامهن ماموساو خەلیفە و پیرت ؟

کامهن کریڵهوان ، یامیرزای ژیرت ؟

کون مه لالا و فەقی ، مزگی و خانەقات ؟

چەنی و به چیشی بهو، ویم ووزوو لات ؟

کون تهراویح و خەتمە ی شـهـوانت ؟

چی نه ژنیم جاری سه دای قورئانت ؟

کامینه حەلقی زکرو ته لیلەیت ؟

کامینه سیماو خاسه و فهزیلهیت ؟

ئینی نی یه نی .. شیخی تو کامهن ؟

ئە ی چی خەلکی تەر (مسکین) ش نامهن ؟!

تونى مسکینو عه قـلـ و که مالى

تونى سه رگهردان ، تونى ناحالى

مسکین که سیوهن ناهەق سیفەت بۆ

لووت بهرزو غافل ، بی ماریفەت بۆ

کام عیلم و عیرفان تو به شیخ که رو ؟

کام فهنن و فهزلت ده رده و من و هرو ؟

(٤١)

په ی چیش لووت بهرزیت که ردهن به پیشه ؟

له یهت کـولـه نه ، قاجیت هورکیشه

فکری بی مانا جه سه ر باره بهر

مه رهه ن خه له تیو جه ویت زیاته ر ؟

ئى دینه پـاـکهـن ، چی پیسش که ری ؟

چی ویت هه وانته حـهـیا و ویت به ری ؟

گردکه س مه خلوو قه ن ، خالق هه ر خودان

ئینسان سه را پا مه خلوو قه ن ، بران

١٩٧٦/٣/٦ (ده گاشیخان)

(تاسه و دوسی)

تاسه مه ن ، تاسه و دوس و هام ده می

دوسیو پاک وینه و گله نیه و چه می

تاسه و کام دوسی ؟ ئى دوش جه ی فهردا

ئای هورم دا نه رد! ناما وه نه رددا

هیمن و ئارام ، مه ند چه شنو ده ریای

لیلش نه که رو مـاجهـرا و دنیا ی

ره فتارش شیرین ، دم چون شه که ردان

دل و دهروون ساف ، چون سافی ئاسمان

(٤٢)

قوولیی خه یالیش قوولیی ده ریای بو
 چراوه و پوحیش ته قوا و خودای بو
 هه ساره و فامیش به زو پووشن بو
 یاد خانه و ویریش کانئ بی بن بو
 ته ماعه هه رگیز نه که روش زنجیر
 دهس نه دو کارا بی نه خشه و ته گبیر
 زه ره ده نه بو ، به دهس یا به زوان
 لاشو به نرخ بو نامووس چون گیان
 سو و قرچه و جه رگیش بارو به دلدا
 جا جه رگو خه لکی بدو به چ دلدا
 دوسی گیانی بو نه ک دوسی نانی
 دوسیش پوحیی بو نه ک سه زوانی
 که م کار ، که م بازار ، که م یار ، که م گفتار
 یه ک په نگ و یه ک ده نگ ، یه ک بو بو و یه ک بار
 دهس پاک و ده م پاک ، دامنه پاک و مه رد
 خاک و خوله نه نه گیرو وی گه رد
 نه زوو گه رم بو نه زوو سه رد بووه
 خاسه و خرابه ش جه هوش نه شووه
 تووته وه فـابو ، ته بع خاکیی بو
 ئاواتی گه وره ش ساخیی و پاکیی بو
 (٤٣)

په ی وه فادارا وه فا په روه ر بو
 په ی هه رامه ندا داری په ر به ر بو
 چه نی په ری ویش وه شی کـه رو کیش
 هه ر پا جوره یچ بو په ی قه وم و په ی خویش
 وه ی جه من ! تاکه ی خه یال که روته ی ؟
 عه قل و ویر به لاش مه ره ز که را شه ی !
 خه یال خول وه رۆ شه و ورۆ په ی په ی
 هه ر (که ی) ا و مه یو پرسیار که رو (که ی)
 مانیا ی پۆلاوه هه یچم ناما دهس
 به ش فریام گنو خودای فریاره س
 جه دوسی دوسا په س و بیـزارنا
 به سه ردی سایو دوسا ئوگارنا
 من ساف و ساده وه ش باوه ر دلپاک
 خه لکی ئالوز و بی سبقه و سامناک
 دوسی ئی رویه دوسی مه به سین
 زه خمینی سینه ی ، هه واو به د مه سین
 دهس کۆتو دوسی هه سه ردیی و په سین
 سه هباو دهسیشا په ی دهسی ده سین

 (١٩٧٦/٣/١٥) هانه و دندی

﴿ جه دوسا دووربه ﴾

بی دوسی سهختن، سهخت تهر دوسدارین
 ئهر ئه وژانی بو، ئید زههری کاریین
 من فیر کهرده نان .. من فیر کهرده نان
 ماموسام واقیع فیرش کهرده نان
 ژیوای په ی سایو پاسیی بهرده نان
 نه وهرم دی یه ن، نه سه هنده نان
 جه کونجوسه هوی سپ نه مه نده نان
 ته جروبه جامی حهق پی وارهده نان
 ئهرچی به کتوتو واتهی به نده نان
 جه هور درپه ی هور ناشه رمه نده نان
 جه دوسا ئینده ناراسییم دی یه ن
 باوهر به دوسی دوسا نام نی یه ن
 دوسی بی مه به سه نه مه نه ن لامان
 جه دوسا دووربه نامان سه د نامان !
 یا سفره و خوانه ن، یامه زه و مه یه ن
 یان ته ماع بازیین، ده ی گردش وه یه ن
 پاوو شه ره فی راکیش دوسییا
 به شیو جه دوسی په ی جاسووسییا
 (٤٥)

دوسی پیسه بو، قازانجش کامه ن ؟
 گوناخا واچو پیسه ن، حه رامه ن !؟
 ههر دوس جه مه لاس دوسانی ویشه ن
 ههر دوس به دوساش خاترش ریشه ن
 ههر دوسه ن نه پای ئه تکیی دوسی ویش
 ههر دوسه ن سازنو په ی دوساش سو و ئیش
 پامالی نامووس به دوس ئاسانه ن
 ئینه یچ من وینوش ره وه یه ی دوسانه ن
 من دلّه خرپی دوسی دوساما
 ئارو دوس لامو چون مار به ساما
 دوژمن ئاشکران، کارش دیاره ن
 جه ته رسو شه ریش ویر ئاگاداره ن
 دوژمن فرسه تش نی یه ن، یان که مه ن
 جه سه نگه ره نه عه قلّ په یش جه مه ن
 دوس گرد ساتینه ساحیب فرسه ته ن
 جه مه ترسیی ئید دلّ بی خه م ووته ن
 هه تا دوژمنیو به موراد یاوان
 سه دان جه دوسان دوسان ئه شکاوان
 ته رسو دوژمه نی ئه گه ریه ک جار بو
 با ته رسو دوسا به کول و بار بو
 (٤٦)

دوس ئه رنپاك بو مارو باخه لىن

يان وه رگه هاره و وه ر به ره و كه لىن

شهرتەم كه ردینه تازینده مانوو

دهرزو حوندهر و ژيوای بوانوو

به دوس گيرته ی شه پ په ی ویم نه سانوو

كه سى به پراسى به دوس نه زانوو

(هانه و دندى) ۱۹۷۶/۶/۱۲

❖ شيوه نو يوسوى ❖

وه هار ، به خي ر نه ی ! به ناخي ر ئامای

سه رد و خه زان خيز پاييزان ئاسای

پاييز گه لا ريز ، وه هاران گول خيز

ئيسال وه هارما خه م خيز و گول پيز

چه پگه رد سته مش به عاده ت كه رده ن

په ی په ی مه ی جامو جه فينه وه رده ن

چى راو جه فيوه كاروانش به رده ن

پوچى كاروانچى هه ناسه ش سه رده ن

چه پگه ردى سه سه خت ! دل ره قى بى سو ز !

وه هار و يوسويت چى كه رد ته پ و توز ؟

(۴۷)

جه سه ی خه سه ی خه م ئاورده ن ئوسو

مه رگى كه ساسى وبى كه سى يوسو

يان قرچه و سوزين ، يان دوو نه زانى

به ش به خشم ، په رسو توى ميهره بانى

جه قوولای چالى ، (يوسو) ت قوتار كه رد

به ره و اجه وه ده ساو ده س ويه رد

ياونات پله و به رزى (مه كين) ی

په نه ت به خشابى (سـرـر) و شيرينى

ته ختش به ده س ئارد به (زليخا) وه

جه دماو (عوسر) ی ئيتر سه ياوه

چه نى نه هله كه يش يوشا گرت وه

به ئاوه و ميهرى سينه شته وه

ئيد به گوپكه يى هه تيم وبى كه س

به كوله مه رگى نانئى ئارى ده س

ئيد بووم و به ختيش چون كه وه له بى

خاتو زليخاش (پيزه شه له) بى

كـريـلـو عه مارا جه ده سى ئه وبى

كـريـلـو ئيدى داره دره وبى

(عه لى) خنجيله ی سووركه له ی نه وهال

چوار خونچه ی گه شى يه كه هه تا شش سال

(۴۸)

نیم نیگای بسات دیده شان نه ووست

مار و هه تیمیمی په نجهی نازشان گهست

ئه و جه میسر نه مه نزل و هه سته بی

ئید هانه و دندی دووپا به سته بی

جه کونه یانیو ئاساو ئاسایی

نه دی یه ی چه کوش ده سی ئوسایی

سهرد و سه ره را ئوسا ئاسایی

ره شته ی دووهر ژهن ئاهی گه دایی

ساتیو بی کزه ی هه ناسانی سهرد

جه عه مری تالیش بی په سی نه ویهرد

گه رده لوول گه رده ش جه پوخسارش بی

مهینه تو دنیی داییم بارش بی

گاه گوچان به دهس ، گاه زهنگه ن و بیل

گاه هه ربه نه یی و کاروانکه ری ویل

گاه کریکاری ، گاه هه وهرزیه ری

گاه کول و کیشه ، گاه هه ربه سه ری

نه پروئیسراحت ، نه شهوی ئارام

که چی پرووته ل و ره تیا و نابه کام

ته وهر داس ساوای ، وهریسۆ گرتی

زووخیزی سوبجی و که شان ته ی که رده ی

پی حاله تاله و به هه ناسه ی سهرد

ئاد هه ر شوکرانه ی شای شاهانش کهرد

چل شهوی و پوی گیروده ی دهر دبی

کوته ی بی ناز و هه ناسه سهرد بی

کهس نه لا په رسو ساتی هه والش

پیزی دوخته ر بی په ی حاله تالش

جه ئادی ئارام ، جه پیزی خزمهت

جه عه لی و خونچا بی به شی و خه فهت

روشوکر شوکر ، شهوان ناله نال

دلای ته وه نین که ری به زوخال

عه لی و چوار خونچه ی بی دهس وتوانا

تاوا چیش که را ؟ ئاخیر چیش زانا ؟!

تاشه وی گیان کیش ره حمش په یش جوشا

شه ربه ته و مه رگو ویش په نه نوشا

قه فه زش به زنا ، روح لـوا، پرا

ئای ! ئیشه و یوسو یه ک جه سه ی سرا

عه لی بی (عه لی) و یانه چول کریا

هیجره ته ن ئامان، ته ک و جم نیا

شه به ق ئاسۆوه یاوا دیارگه

یوسوشا هوپر گرت پرووه و هه وارگه

چوار پهنج كهسيو تهرمشان كهرد شان

بي چرپه و بي دهنگ ياوا قهبرسان

جهسته ي گهسته ي مهرگ نريانه مهزار

خاكو خه منـاكيش پوشا به ناچار

كي چهنى عهلى كهروش (واوهيلا) ؟

ئاي بي شـيوه نهن يوسوى بي نهوا !

به بي دهنگ ئاماي ، به بي دهنگ ژيواي

به بي دهنگ كوۆتى ، به بي دهنگ لواي

ئهى دل ! زووبه كول گنه كهف و كول

ديده ! دهى وارنه ئه سرينى سو و چل

ئهى جهرگ ! باقرچت بياوۆ ئاسمان

دهروون سيا پوش هه ر سهر تادامان

ئهى گيان ! وزه نه كورهى زوخاوان

خه يال اته شبهيات ئو ئه وچ بياوان

واجدى دلدارى بي دلـبهرم پۆ

عودالى چند سال لاي (بلـبهر) م پۆ

كهسى بي كهسى ستهم ديدهم پۆ

گه زياي گازى خه م ، وهشى نه ديه م پۆ

يوسوى كول كيشى مازى پيشم پۆ

مه ردهى بي نازى بي خویشم پۆ

(۵۱)

ئاوارهى هه ژار ، بي نهوا و ناز پۆ

ته نياو تاق مه ردهى بي باس و راز پۆ

وه نه نه په رساي هامساو عه شرهت پۆ

كوشتهى بي به شيبى خه م و مهينهت پۆ

نه وهش و مه ردهى ناديارم پۆ

زاروۆ وردى خه م سه ره بارم پۆ

باخى وشك بيه يه ده مه و وه هار پۆ

مانياي ناكامى جه ورى پوزگار پۆ

شاوشاها جه من فيشتهر مزانو

ويش شوومى شوومى جه مه حشه ر وانو

يوسو بي گوناھ ، بي له كه و گهرد بي

خاس و پاس و پيك ، بي وهى و مه رد بي

به لام چون بي دهس ، نه بي يه و هه ژار بي

كهس په ي نه په رسا و مهرگ ناديار بي

خه لك و لاو ئيمه عاده تش پاسه ن

كه سدار و ده سدار جه لاشان خاسه ن

عه يبي دوله مه ند ، مهرگو هه ژارا

مه نويسانه پووى په ره و تومارا !!

(هانه و دندى) ۱۹۷۶ / ۳ / ۱۷

(۵۲)

ياران گهرده نم

ياران گهرده نم .. ياران گهرده نم
 گهرده و كهرده ي ويم نيشته گهرده نم
 سته مي گوره تو ويم كهرده نم
 ئيشه ن په ي هوشيم تارووي مهرده نم
 هر پاسته ميه يه ند خه م وهرده نم
 گره و جه گردين خه م وهر بهرده نم
 خامه و قامه تيم به خه م خه مياوه
 زهنگو زه بونبي و زاريم زپياوه
 داوي پاوي روح په ي ويم نياوه
 نه چيري ئيلاخ ويم سله مناوه
 شه موعو شاديه كه و دل م كوشياوه
 ههنگه كه و گيانيم تورياو زياوه
 ئيرو ده روونيم كهرده نا زوخال
 هه زه ييم ژيواي كهرده ن به مه حال
 شيرازه و وه شبي حه ياتيم شيويان
 زامو جه رگه كه يم ئيش وه نه ش ديويان
 ريحانه ي گه شو هوميديم ژاكيان
 خه يال جه ويري به دته ر په شوكيان
 (٥٣)

ئا ئاسكه ناسكي به ينش چه نيم به ست
 گه سته م به سته م ، به ر شي يه جه ده ست
 به دبه ختيبي ئاما ، چه ميس به ستاني
 نامه دي ئاما ، ولكيش گه ستاني
 ناداني وستا دامه و به دكارا
 هه قمه ن ته وه ني تو سه ره يم وارا
 مهر هر پيچي ده و چون گه سته ماران
 ناداني ويم بي ، وه سيه ت بو ياران
 توخوا مه كه ردي لومه ي هاوارم
 ده ردم گرانه ن ، سه نكيه ن بارم
 ويما گونا هبار ، ويما سته مكار
 ويم جه گيانو ويم بيه نا بيزار
 ژيواي سه راپاش ئيشه ن ، ئازاره ن
 چيديشا به دته ر تانه ي ئه غياره ن
 ياران به ته وري دل توگار بي يه ن
 يه قينم پاسه ن ده رمانش ني يه ن
 كوئا گه زه رگا و مهرگو ناكامي
 نه كه مهرگي ساده ، مهرگيوي نامي
 من په نجه روي رهنج فه رهاد ئاساييم
 من (سه نعان) هكه ي ساحيب (ته رسا) بيم
 (٥٤)

نَمانم نَمان

روشنایی شوله و دلّه تاره کهیم !

مه نزلگا و گیانه خه فهت باره کهیم !

هام خه م و دهمو بهد بهختی و داخام !

دهماخ پهرداخو خیلا و ئیلاخام !

رازگا که و رازاو زویری و زارییم !

هه ی دالده و نازی و نالّه و بیزاریم !

دهسکیشم په ی نوش شه کراو و شادیی !

ئه ی دوورۆ و زم جـــــه نامورادیی !

واتم : خومه و مه ی دهمو ماته میی

دهم واز که ره په یم ، به که یف و که می

ئه ی خامه ! ده ی تویچ زوان بلیسنه

دیده ! نامه که یم به هه لسی فیسنه

به شکو پی به زما چند فهد که روو کو

به گه رمی به یان گرد خزمـــــه تو تو

من خـــــاس مزانو و گلهت جه کووه ن

(شاء) گه میه وان لومه جـــــه تووه ن

من (مســـــیر) نا نه کوو (مخیر)

ویش په یم نویسته ن هه رزوو جه ده فته ر

(۵۶)

هه ی یانه م ویران ، هه پ به سه رو ویم

جه باخو عه مری کریای به رو ویم

ته واری چه مپاز ، ساحیب نازم کون ؟

هامرازی به سوز ، شیرین پازم کون ؟

بالئ ناز مه پریای تیر ئه ندازیی ویم !

هه ی من زام زه ده ی گه زیای گازی ویم !

بی هومیدو ویم ، وه ی دهس مه پریای ویم !

ئاخ نادانو ویم ، ئۆف زهنگ زپریای ویم !

نووکو خه ده نگیته دهک بدو وه نه م

ساتیو سه د ئیشی بیوانو په نه م

ئاھ! کزه ی ده روون، ئۆھ! پپروزه ی گیان

داد! قرچه ی ده روون، ئاخ جه سوی زامان

نووزه و سینه که یم ویش یاونا ئاسمان

ئیش و جیـــــایی ئازام ئارده ن ژان

ئه ی جوی چه م! جوشه ، شادیی به تالهن

ساقیی ! لیوانیو ، وه شیی مه حالهن

باده ی ساده نا ، تیکه ل چه نی ئاخ

(زیرهک) گیان! لای لای په ی ده وای ده ماخ

به ش وهرمو مه سیی بشونه توی چه م

چۆساوه ن وهرمش نه چه شته ن دیدهم

۱۹۷۶ / ۴ / ۲۰ (هانو و دندی)

(۵۵)

سونه چەنی باز چەنی بەبال بو
ئەربالی گێرو مەرتالەش تال بو

(یضل) پەری من بەرەزاش شانان
سەختی کەمیریۆ بەرەزاش شانان

پەیی من زەلزەلەو (یضل من یشا)

تویچ های جەهاناو (بەدی) تام وەشا

من جەموتالای تالوی دەردان

تۆ دەم تەر بەفەر پاراویی قورئان

من جەویشوومەو هەواو هەوەسی

بی یەنان چەمەو دلتە نگیی و پەسی

توسوبجان دونی زاتو (سبجان)ی

دلت تیراو بو جەکامەرانیی

تو شەیدا و مەشقو عەشقو موشتاقا

من غەرغو لیتەو ساقیی و ساف ساقا

تەنیا و تەنیاویی ، چیا و جیاویی

راچەنی بیزوۆ بەتاریکیایی ؟!

ویر، سەخت و نەگبەت، عودال، دوور جەخەت

پاو هیدایەتی بەسیان بەسەد پەت

هەیی داخ ! پەنھانی دەردیم مەزانی

هالاو وەرسام هەن پەیی بەیانی

(۵۷)

گەلا و سەرتەرزو بەرزیی تاقەتیم

ریزا بەکزەو سەختیی زەحمەتیم

پەیی بی دیدەنی ، پەیی نامای نامە

مەزانوو قەزا خاوانان خـامە ؟

ئازیزی گیانی ! حەزەمن بزانی

سپریو هور مالوو بەس بەپەنھانی :

شەنەفتم وەرگی ئاموشو شەانە

توی (مەیدار) خـدو وەرگا بزانی

وەرگ چەنی شوانەیی کەیی دوسیش راسەن ؟

راسی یەکەش پاسەن دووریشا خاسەن

ئەرکو شوانەیی ئەمـانەتداریین

وەرگ دایم پەویەش خیانەتکارین

وانای بی زانای ، هانەن بی زەمین

زانایش زەرورەن چ دنیا ، چ دین

من پی گرد دەردو زامی بەسـوو

ویرو خەیاڵم ئینا لاو تـوو

قوریان ! ئەیی تو چی بەنیم نیگاوە

لیوو خیریمە مەکـەری لاو ؟

خوتو بینایی دلـیت پوشنەن

چی مەیی و ملی و مازیت جەمنەن ؟

(۵۸)

ئامان ! هائامان .. دادو ئامانم

ئامان ئۆدامان (ئامین) کیانانم

۱۹۷۶ / ۳ / ۲۵ (هانه و دندی)

ئاخوکهی

ویم خه م نه وه رووکی خه م وه رو ؟

بازدی باساتی شینو ویم که روو

ئاخوکهی نه پای کاوی ئیلاخم

یاخوکهی نه پای سۆزایی باخم

ساتیو بنیشوو به ئاسوودهیی

دل هالی جه خه م په رجه ئۆخهیی ؟

ئاخوکهی نیگای شوخی دیده مهس

به خه نده و لیوا بخیزنوم هه وهس ؟

ئاخو ئاهی سه رد کهی بو کوتایی ؟

ئاماو لواکهیم تاکهی ته نیایی ؟

کهی هام ده مو ویم پهیدا بو په ریم ؟

ئهری وزوو ئۆ یاگی ئهریم ؟

ئاخو کام دیده ی نیم نیگا شیرین

په ی زه بوونی ی من بریزنو ئه سرین

(۵۹)

ئاخو کام دلّه ی کهیل جه مهیل و سوز

په ی دلّه ی که ساس من گنو بو پرووز ؟

ئاخو ئاکامو ویلیم کو به روون ؟

ده واو دهرداو ویم که ی پهیدا که روون ؟

کام که کیم خاسه ن سه روه نه ش ده روون ؟

کی که روو لوقمان ، کی به ئه فلاتون ؟

ئاخو وه ختیم بو نه نیشوو خه مگین ؟

ساتیو ئاسووده سه ر بنیه و سه رین ؟

ئاخوو بو به خته م بو جامی جه مین

جه و جام نه وینوو و ویه رده ی وه لّین ؟

ئاخو سیاوی سوته ی جه رگو من

مه نه ی نامه نی نیمه مه رگو من

که ی ساریژمه بو ؟ که ی په تروک به سو ؟

نه مه رگ نه مه نه یم ئاکامش چیش بو ؟

ئاخو که ی گرپه ی بلیسه ی ده روون

نالّه و سینه کهیم بیوان گه ردوون ؟

ئاخو که ی نامه د وازیارو چه نه م

تاکه ی نه هاتی ژار بدو په نه م ؟

به خته م تاکوکه ی هه ر زمسانش بو ؟

چی دایم ده مه وه و وا میمانش بو ؟

(۶۰)

﴿ نەشنەفتم نەدیم ﴾

یاران ! هام باران ! هام هه مانى ویم !
 نه وهك به كوستا ، به كوسانى ویم
 نه به گوش ئه ژنیم ، نه به چه میس دیم :
 نیمیو بو به یو ، یان یو بوبه نیـم
 ته رزی چه به رزی بیاوو مه رزی
 به كزه و وه رزی نه چه شوله رزی
 ده فی بی كه فی ، نه یی بی ناله
 كه یفی بی ئوفی ، وه سللی بی گاله
 نەشنەفتم نەدیم ، نه بی یه ن و مه بو
 په ی مه یا پیشه و په ی ماساوا لو
 جه نگه ل بی ده عبا ، كه شى بی هه شى
 به شى بی مه شى ، وه شى بی غه شى
 كه ی پیاو چه یا پیوه كوباوه ؟
 كه ی ته قواو تاوان پیوه وانیاوه ؟
 كه ی وه فا و جه فا ، دروی و ئه مانه ت
 پاکی و عه داله ت ، زولم و خیانه ت
 جه زه مـــــــــــــــــانینه ، جه زه مینینه
 پیوه کریانشا جه هیچ دینینه ؟

ئاخو چیو دماچ چون هه رده جارن
 دماکوته بو جه ده سه ی یاران ؟
 چه پگهره چون به ختیم ته وهن وارن بو ؟
 مه حروومو سوز و سه ره جه م یاران بو
 نامه د كه ئاما ته مام تیژ ره وهن
 دوور و دریژه ن ، گرد سات و ده مه ن
 نامه د ، سه رده مش پویچش هه رشه وهن
 هه نگوینش ژاره ن ، ژار خورد و خه وهن
 چاره چه ره مه یچ بو سیا مرمانو
 بلبل به وینه و كه پووی مووانو
 شكاتو حالیم ، كه سو بی كه سان !
 به كه ساسییۆ وست وه روده سا
 ئیتر هه تاكه ی ئینه حالم بو ؟
 هه تاكه ی ئینه شان و بالم بو ؟

(هانه ی دندی) ١٩٧٦/٦/٢٣

کون پیسی بی بو ؟ کون زامی بی سو ؟
 کی به روپه ی کی به رتیل به بی هو ؟!
 کون: شهل بی له نگه ؟ که چه ل بی کرپش
 به گ به بی بیگار ؟ خیش بی پیشه پیش ؟
 شه و گاری بی بو ، زولمی بی زه وال
 نه بینی و مه با ، مه حاله ن مه حال
 نه دیم ، نه شنه فتم : نانی بی ژانی
 وهرمی بی خهمی ، گه لی بی شوانی
 پاکی حه رام بو ، پیسی حه رال بو
 رویو بی نامای یاخو بی پال بو
 درهخت بی ووشکه ل، دهره ی بی چه قه ل
 یانه ی بی موشکل ، ئیری بی دووکه ل
 ههردی بی گهردی ، مهردی بی دهردی
 دهردی بی دهرمان ، گهرمی بی سهردی
 دللی بی گوللی ، گوللی بی خارلی
 جهنگی بی زهنگی ، ماری بی ژاری
 مهسی بی ههرسی ، ئوسای بی لاونای
 شوللی بی شه معی ، بینای بی ورنای
 به سوننه تی که ون ، حه تمی حه یاته ن
 یه خولقی خه لقن ، په تهن جه پاته ن

فره گیلانی به دهشت و کودا
 به شارو دیهات ، وه لاتی نودا
 نه دیم زه نگینی بی دزی تراز
 قه زاجه قازی دوور جه نیازی
 رهحم و سه خاوهت جه ته ماع بازان
 وریایی مهردی جه ساحیب نازان
 حه یاو سه نگینی جه هه وهس بازان
 ئارامی و شادی جه کووکه وازان
 چه نی هوشمه ندان هه لئس و کۆتم که رد
 به ویرو سه رنج عه مرم به سهر به رد
 من نه دیم به چه م دوسی بی مه بهس
 نه دیم بوئینسان دهسه مووی هه بهس
 به هه زار به زمی تا قیم که رده وه
 هه نامه ندیم دی جه نامه رده وه
 نه دیم نه شنه فتم پسو و گیر بی وهی
 چال که نیم نه دی سیر که رو ئوخه ی
 ئاموشیه ی شوومه ، به د وچی نانی
 خه یار پاک که رده ی ، ماموساو و زوانی
 بی ئیش نه بان ، بی سو نه بان
 چ ئیشو جه سه ی ، چ سو و چلی گیان

یه به رو سه دهی زه پره و ساوخن

په پ به په رو ویش زوخاو و زوخه ن

وهی پۆ! وهی جه من! جه ئامایم، بی یهیم!

ههی پو! پهی پهنجو عه مری دهس شی یهیم!

هاوار جه ژیوایم! هاوار جه لوائیم!

ئاخ جه تیکه لیم! داخ جه دهس ته نیایم!

(هانه و دندی) ۱۹۷۶ / ۱۰ / ۶

﴿ئای جه بیعاری!﴾

ئیشه و هه م دیسان هه م ئاما دوش

ئیشه و یانینه دهنگیم ئاماگوش

مانگه شه وه بی، مه ردوم گرد خاموش

بیعاریو عه جیب دل ئامابی جوش

کی شه و گاری به قاقاش بریا

شیرین وه رمی خه لک جه پوحان زریا

په پووله و شه رمی پهس بی، هور فریا

په ریی قه ریحه و شیعرا پهی چریا

واتم: ئهی جارچی! ئی دادو عه رزه

بیاونه خه لکی پا دهنگه به رزه:

(۶۵)

وهی جه بیعاری! ئای جه بیعاری!

ئاده ردی، دادش مه دو موچپاری

کـزه ی زامانی تیری نادیار

یان شه و چلی چه م، سوی ده ردی کاری

په ژارۆ و جارو حالۆ قه رزاری

داخو کوس کـوته ی، ئیشو واداری

بی نانی یانه ی، داخو هه ژاری

مه بان پارسه نگو عه ییه و بیعاری

تووته، به چغه پیشه جیامازو

بیعار به جواب دای ویش هه ره نازو!

هه ر، به هه چه و هوش مدرو، مویه رو

بیعار به (ههی نهی) شعور مه که رو!

کته، به یه ک (فس) مه لّش بیزیو

بیعار به له حنه ت زۆقش خیزیو!

جارچی، سه ده خیل، دهنگت با به رزبو

سه داکه ت هه رسات با هه مه ته رزبو

به دهنگی زولالّ خه لکی بارو هوش

بهش ئی چند فه ردهش خاس خاس گنا گوش

که رگه به کشکش دووره گنـوه

بیعار دژمانی ئۆ ویش مه وزوه!

(۶۶)

گاو، که نمونه و بی کـه مـالی یه ن
جه له فزو (وه حا) ی په ی ویش حالی یه ن

بیعار (هه تیم، هه ی) ش که رده ن خیر ئامای !
تانه و ته شـهـرش که رده ن مه رجه بای !

مه یموون، جه گالته و خه لکی بو دلگیر
بیعار به شه قـه و تیلانه بی ژیر !

ته شه ره ، تانی ، هه ریوشا جه نگین
بیج په ی بیعاری هه ریوشا مه رگین

که لایی گوشی ، زامـو ته ویلی
لومه و پیش چه رما ، تفو بی ویلی

لالووتیی خه لکی و بی ئیتیمینانی
نیم نامه ی مه شهوور (کابرای ژه نانی)

ناجوری عه مری چه نی کرداری
کی هه ن ساچوشا چه نی بیعاری ؟!

به پیری ده سش دان یانه قـوـلی !
کلّه په ی چه ماو چه تفه په ی کوئی !

شه ریکی ئادی به کار مه شغوئی
ئید چه نی کناچا سه رگه رم و دوئی !

قۆم و بیگانـه جه وابش که ران
گۆره و گولانه پیس نامیش به ران

(٦٧)

کۆت چیرو له قا ، قنچ و قیت هورستۆ
نه عارش کـریا ، نه ئۆ ویش وستۆ

یاران ! کی تاوو ئینه ی گرد ساچو
رازی بو جه ویش ، گورانیچ واچو !?

ئه جوش خه لک گیلاو ویش وهش و یاروش !
ئی بهخت و شه نسه ده ک هه ر ئاد باروش

که سیو که مته ر بو ده رکش جه چه یوان
ئه هـا ده ره جهش ئۆ کوگه یوان :

به (بـل هم اضل) تاريفش کریان
سیفه ی هـه یوانیش هه لای نه دریان

ئیلاهی ئامان ! گـیره ئامانم
ده ردو بیعاری نه وزینه گیانم

١٩٧٦ / ١٠ / ٩ (هانه و دندی)

﴿ رونه فامییا ﴾

ژیوای وهش و مفت ، بی په ژاره و ئیش
نه فاما بهش که رد په ی نه فاما و ویش

هه ریو به زیادۆ به شهش وه ر کۆته
رووه و تیخه شان به ختهش سه رکۆته

(٦٨)

ههركهس نه فامه ن شاديش ميمانه ن

مهسه ن، به كه يفه ن ، دلّ ئاوه دانه ن

چون كورپه به ختي گرتنه نه باوهش

گوزه رانش وهش ، حالّ و شانسه وهش

كه لله زل گوپ خپ ، به رزو كه له گهت

ساحيب مه قام و به شان و شه و كهت

ساحيب كه مالان مه نالان ، بي بهش

ئانه شـا مه نه ن بلا بداكهش

به شه ، ره جالى و رووتى و قووتى يه ن

هه ر چاره سياوى و هه ر نابووتى يه ن

نه تيجهش هيجه ن دهس مايه ي كه مالّ

بي دهس و بي ناز ، حالّ و حهيات تالّ

ساتيو سـه وه ته ي نمه يو دلّشا

به خته راش مه گنو ماواو مه نزلّشا

دايم ناشادى ، روح به مهينهت پهس

خه م و خه فهت ههس ، نه هه مه ته ههس

هه ر ئانه ن چاره په لاسو زاناي

بي خوا حافيزى دهيمى به سوچنای

قيرنمى ، واچمى : ئه ي فام ! باچا. نه ي

ياخوا پات مه رپو ئه گه رپيسه به ي

(٦٩)

چند كه م بزاني خه مت كه مه تره ن

چنديو نه فام بي وه شييت جه مه تره ن !

چه پ گه رد سه مه ره ن ! پوي نه فامى يه ن

په رى نه فاما كه يفه ن ، شـادى يه ن

فام و وهش به ختي كـو نمه باوه

په ي ئيدى ئه وي دهيمى دمـاوه ؟

﴿ پايىزو هورامانى ﴾

روله ي شيرينم ! هـام ده مو ته نيـايم !

خونچه و ئاره زوى باخه كه و دنيايم !

چه رخو گه رد وونى پاسـه ويه رده ن

هه رگيز نه سره وان جه دهس خول وه رده ن

يه ره مين خولشه ن ، ئه ي رو له ي ئازيز

شناسياى عاله م ، مه شهـوور به پايىز

پايىز ، چه پايىز ؟ په ر زيقهت و سه رد

ئينده و سه ردى ويش ئيمهش دلّسه رد كه رد

كورپه م ! چه م وزه ، بديه كـوساران

پيريشان ئانان ، جوانيشان په مان

سه ريالان رووته ن ، ئاسـوشان ليله ن

ئى يالّ و ئويا لّ هـور هـه ر جه گيله ن

(٧٠)

بدیه جه کاوان سه رپاک ته م و دوون

ئیمه ئاسایی دوود هان نه دهرهون

نه شه و بو و چنوور شنیا به گوساخ

نه به رزه لنگ بۆش مه یو ئۆ ده ماخ

ههردان گرد کپه ن ، یانی چول و هول

بی زهوق و ماته م کولیی ته م نه کول

مه رپووش و په لاش وینی جه ههردان

جه وه شیی چون من گرد ده سشنا و هردان

باخ و میو گرد کز ، چه شته نشا زیقه ت

په ی بی که سیشا به رمدا خه فته

ناهه قشانی یا ، چه ئۆلی ناوه شه ن

شاریچ ئه ر چۆل بو ، که ی شاره ن؟ که شه ن

کوساران ! پاییز خه مان مه رمانو

جه هه وارگانه بایه قوش وانو

کالای شهوق و زهوق زه مین وه ت جه وه ر

به رگو خه مباریش پوشان ده شت و ده ر

نه هۆ هۆ گه رهن ، نه قوله ی وه رزیه ر

نه زپه و زهنگی ، نه شه نی شه نکه ر

نه قاره و وه ره ی ، نه باع باعو مه ی

نه ناله و بهنگای ، نه هاژه و ده ره ی

(۷۱)

شوله و روشنایی شادیی خاموشه ن

گفه و وهیشوومه ی داییم نه گوشه ن

هه وار بی هه ران ، ئیلاخ بی خیله ن

هه رقه یسیو په ی لیل دلۆ ویش ویله ن

هه تا هه وار بی گه رمه ی دیدار بی

ئالای بالای لیل جه قه یس دیار بی

هه ی داد ! خیل بارکه رد روه و گه رمه سیر

چه نی دل خانه ش مه بو سه ره و چیر ؟

جوی بی خوړه ، ئاودار به تاله ن

یانی: یه فه تره ی دلته نگی ساله ن

میراو میریش مه رد ، به نگا بی به سته ن

به زوانو حالیش ماچو: یه وه خته ن !

نه چه ره ی ژه ره ژ ، نه پیقه ی نه چه ر

هه ریو جه لانه و ویش مات و زویر

سه یاد مون و په س ، بی شکارییشه ن

مه لی بی ئیلیان بی قه رارییشه ن

سه یرانگا ئیتر تازیله بارییشه ن

جه سه ختی هیجران ده ردی کارییشه ن

کوچ لواوه ده گا ، چول و بی ناز باخ

وا و سه ردای کوان دره خت بی ده ماخ

(۷۲)

که سه مه ر سه رشی ، سه رمشو خزمه ت

خه لگی په ی به ری وه ی که رو درهخت

که ئینه ی زانو دهس که رو خه زان

ئه جو ما هه رویش به خه زان په زان!

ئادیچ رهنگ زه ردیش یاوو په نگو من

خشپه و خه زانیش نوزه و دهنگو من

ساق و لق و پوپ پروت و قووت بی یۆ

جه داخی پاییز شه رمش ویرشی یۆ

ئیلیانو مه لا ته مام فیسیاوه

ئه دالو به چا وه نه ش شیویاوه

خامه بی بهرگه ن ، په په ی گول دریان

بلبل مه لوله ن ، جه گولان بریان

حه یوان سه رجه نو حه بس کریاوه

جه سه فای کويسان دیسان بریاوه

که پره تیک دریا ، بی به شه ن سه ربیان

جه لار و له نجه و نازی مه حبوویان

سه رچه می کزی، که مه ئاویشانه

یانی وشکانیی بیناویشانه

پوشاکی ناسک دهس و پاش چیا

سه رده مش ویه رد ، باوش هوپ پیچیا

(۷۳)

نازشا گیلآوه فه ره جی و په سه ک

کلپته و گوره وی ، پالتا و که په ک

یه له ک و سه لته ، کوله جه و که وه وا

په ی قه د و بالآو نازارا گه ره وا

شه مامه و سینه ی دیسان پوژیاره

نه ک کزه و سه ردای بدوش ئازاره

برق به بزبسکه ، هه وریچ به گرمه

دهشت و کوش ئارده ن ئوناله زرمه

وهختیو هور و ته م پوشان رووی ئاسمان

زه مین چون به ختییم لیله ن تا دامان

سیاوا و درهخت مارو جه په گدا

چه نی پوش و توژ مدوش وه په کدا

روی چامنه وینی ئینده زه حمه ته ن

ماچی زه لزه له ی روی قیامه ته ن!

سافی جه سینه ی ئاسمان مه وینیی

پوشانش بهرگو حالی حه زینیی

سال سال دوولامی، په له هه ر مه دو

به وه یوله بادی گنمی کرد و کو

خه لک دهسه و ئاسمان دوعا موانان

به ش هوړ و هه لا گیلنوش به واران

(۷۴)

هۆرامان ئىندە هۆرش پەي ئامان

لالىووه هۆرى : وهسین .. هۆر ، ئامان !

واده و ماتەمىي كوتاييش نامان ؟

تاكهى هۆر پوشاي هەر سەر تادامان ؟

پاييز ! تىكت دا دەسسە و نازارا

تىكت دا نەشئە و ديدە خـومارا

بەزم و ئاھەنگو سەيرانيت شيونا

پووره و مەشوولا و خەمباريت ديونا

هەتا وه هارمى هەر هۆر و تەمەن

ئانە جەدل هەن هەر وركە و هەمەن

(بیدار) ئىنسافت بەچيش سېرکەردەن ؟

چەنى پاييزى چى ئىندە سەردەن !؟

پاييز هەرچەنى ناوہ شيش چەنەن

بەشو ویش وەشیی و سروورش پەنەن

واران، تەپ و توز و یرتا بەرووه

زەمینی مەردە زیندە کەر ووه

تومە تەقووه ، بەر مەيو تالتال

سەرزەمین پوشو بەرگی سۆزى کال

بو بدیه ، وینی جەسەدان گوزەر

چوزە و ئاوہ نیای سەرش ئاردەن بەر

(۷۵)

گوش بدە تەقە و شەنو شەنیەری

بى قەزاييت کەرد، بى خولک مەویەری

هۆ بىر هۆ بىر و لالوی هـیـتـيارى

بەوہ شیی و خیرە هەلبەت مەژمارى ؟

میوی ، هەرماچی گەلەن و تەنرە

لەقو هـەـنـارى ئامان سەررە

مرو و بەی گولاو پەخش کەراوہ

بلچ و وەن مل کەچ مدیرینی پاوہ

یانەى سېرۆشـار بى یۆ بەماوا

سوبە نیلەش می ، گەنجینە ئاوا

مەژگ و ویر مانیی ، جەسە شەکەتەن

دەى پاييز يانى : (وادەى پراحتەن)

ئیسە زۆق وەشەن ، سوروور وارانەن

واده و دیدارى و جەمى يارانەن

۱۹۷۶ / ۱۱ / ۱۶ (هانەى دندى)

(۷۶)

نیشه و

نیشه و مهره ره هه ی بده و وه هه یدا

تاسه حه ر وه ی ده و به ده می وه ی دا

نیشه و ئاخ ده سو داخیم مسپارو

مه زراو زینده گیم ئایر لیش وارو

چون بازی کویه جه قه زه ی سنگ

دل هۆر ئاماره و مه خره ج ناورد چنگ

دیده و دلّه که یم تاریک ته ر جه شه و

حه تمه ن تاسه حه ر بی به شه ن جه خه و

په پوو له و رۆحیم بی په رواز مه نه ن

تالوو و ژبوای هیز چه نه سه نه دن

شوله و شه معه که کو زۆقی خاموشه ن

شادبیم سه رتاپا نیشه و ره ش پوشه ن

مه نه ی یانه سبب ، هات و نه هاته ن

هاتم نه هات و نه هات نه هاته ن

هام ده ردان ! نیشه و من شیویان و یرم

مه حز په ی خودای که ردی ته گبیرم

زیاته ر جه حه د زارو زویر نا

ئه جوم مه رگ سه یاده ، هه رمن نه چیرنا

(۷۷)

گره و کوره کو ده روونی مانیام

وه ره بیینه ه ئۆ زلفا فه زای

نیشه و هه ره ته تو بی هه به سیمه ن

نیشه و سببه رو و ورکه و په سیمه ن

نه یار ، نه یا وه ره هه ن به لاره وه

نه حه کبیم مه یو وه لای زامه وه

نه لای لای له یلی سهدا مدووه

نه ساقی ئیمه ش ئۆ و یر گنووه

میمان ، میر غه زه ب . نیشه و مه لوه !

ده ی پی حاله تو چه نی رۆ بووه ؟

سه راپا و داخا و ده مو ویه رده یم

یانی شریتو عه مری وا به رده یم

به بی که م و زیاد می وه رو چه مام

وه شی ی مه پیویو جه وه رو خه مام

به ش شه و گار شه ق بو ! ساقی : نوبه ته ن

پاسه دیاره ن که تو یچ ته بوه ته ن !!

موتریبی سه روه ش بی ئاوازی شه ن

یان ئادیچ چون من شه وی زیزیشه ن ؟

هه ره ئه جو نیشه و نامه رد نمازو

نه یچی ئاوازی خه مگین بسازو

(۷۸)

ئاخ ! پهی حونجورهی سافی سوز خروش

ئیشه و جار و بار وای ئاوردی گوش!

ئاخ! زهرده خوه و ده می خونچیی

تهقنیش دلمه نه هانه و ئوخیی

ئاخ ! نازیزه کهی روومت په پهی گول

فاریش به شادیی ئیشه و شینی دل

زاتی بی وینه ! زانا به (اخفی) !

من، بهندهی سوتهت به جه ورو جه فا

خه م و مهینه تم پهی خه می نی یه ن

ئای چیشم چه شتهن ! وهی چیشم دی یه ن !

هه تا کهی پیسه هه ر جه ورو و سته م ؟

هه تا کهی ئاهی سه ردی که روو جه م ؟

بازوته وانای به زیبا و بی نازهن

کورپه و ئاواتیم بی باس و پازهن

ته ن ره ق چون ته خته ، روح په ره جه عزیهت

خه یال بال مه پیا ، دل لانهی خه فتهت

میو ، ویش مرمانو سیوسو مه رگیم

ئایر وهر مدو ئوتوتوو جه رگیم

نه گپو ئیریم به ویر کوشیوو

نه شه وه ملوو پوم وه نه بووه !

(۷۹)

ئیشه و پی حالئوئه ر پو که رووه وه

مه علومهن جه مهرگ گره و به رووه وه

۱۹۷۶ / ۱۲ / ۱ (هه له بجه)

ئیشه و کوساران

ئیلاهی ! ئیشه و به دتهر جه شه وان

تیره ی جه رگ بره کوتینه که مان

ئیلاهی ! ئیشه و دیسان تاسه حهر

من ئه پی حالئو کام را گیروو وهر ؟

ئای ئیشه و خه فتهت چیش په نه م که رده ن !

زینده گی جه لام هام مانای دهر دهن

ده روون بی ئوقره ، دل به نووزه نووز

هه رساتیو جوریو جه رگ که رو بو پرووز

ته می دووی سوتهیم به ئایرو داخان

تارولیل که رده ن کوسارو شاخان

ئیشه و کوساران به ناله و به ئیش

که رده ن به زوخال دلو تاته و ویش

ئاد که گره وو ده م به ناله وه

من گیانم پیچیو درک و داله وه

(۸۰)

وهختی به ناله پروه من كهرو
 به قه می پو ئیشی دل ئه نجن كه رو
 ئیشه و کی سه برم په ی كه رو شارو ؟
 تاو و مهینه تیم سه ره وه وارو!
 جه ویره گاو من بیا قه قه نس
 ناساخیی کوسیم هوش سانانا دهس
 ئیشه و کوساران حالش گرانه
 یانه و ئارامیم ئایر وارانه
 دنیاو زینده گیم بی کوساران
 سه رزه مین لامو چوله ن ، ویرانه
 خه م و په ژاره م به و ته حرو ته رزه
 ئه جوم ئیر جه دل بلیسه ش به رزه
 من هه رجه ئه زه ل خه لق بیا نه گریس
 موره و زینده گی وستنه نا پریس
 ئاسمان خه مگینه ن ، سیا هور پوشان
 سه بای وه روه نه ، یان هه ره واران
 نه لای موشکوله ن ، لواچم سه خته
 واجب مه په رسو وه خته ن ، نا وه خته ن !
 ئیلاهی ! ئیشه و ئه رگنویچ سه حه ر
 سه بای به کام زه وق من پاگیروو وه ر؟

ئیلاهی ! شادیی سه بای من چیش بو ؟
 ئه ره ره پیسه بو ، ئیشم کام ئیش بو ؟
 به یاوو ئادی من سه د یاومه ن
 سه د ئینده و ئادی گلا راومه ن
 ساتیو ئاد بی یاو به ده ن سه رد مه بو
 من ته نم سه رپاک کانه ده رد مه بو
 ئاد بی ده نگ مه بو ، من روحم میشو
 من ده سو مه رگی ده ماریم کیشو
 ئیلاهی ! ئیشه و ژیوای چند تاله ن !
 هومید و مه نه یم تازه ، به تاله ن
 ئه جوم گیلاوه ی شادیم مه حاله ن
 ده روونم ئیره ن ، ته نم زوخاله ن
 ئه ها کوساران شیویان ، ناساخه ن
 کویسان بی که یف ، که ل بی قولاخه ن
 هه ر نووزیش کزی و زوتوی جه رگم
 هه ر ره نگیش سه د ره نگ ره نگ که رو ره نگم
 ئیش که یه ک ئه سرین ئو دیده ش مارو
 ئه سرین به تاوه دیده و من وارو
 ئیلاهی ! ئیشه و من کی یارم بو ؟
 کام هیوا و ئومید به ده س بارم بو ؟

{ پەیی جەفاکیشی } ی

هام دەرد، هام نالە ! هەیی سەرچەشمەیی ئیش !
 بەتەنھا نام(خان) بەحەق (جەفاکیش)
 هەیی خومەیی وەش مەیی جەمعی مەیی وەرانی!
 ئەیی شوڵەوشەمەیی و شەوان شین کەرانی!
 هوشیارنەپوشو پوشاکیی مەینەت
 بەهرەش مەدوداد پەیی گەل ومیللەت
 پەیی بەهاو بەرزیی هوزی خاس مانیای
 مەیدانو جەفیی و سـجـنی نەبەزنای
 وەلاتو جـفـی جەفاوزووہ
 پیسیی بەشـیـویای بوەمدووہ
 بەلئیی سەدان کەس ئازارشی نۆشان
 من ئەجوم شـمـە نیاتا هامشان
 دل تەژنەیی نیـاز ، بەنەزم و ئاواز
 پەیی بیداریی هوز کـەری بانگەواز
 دەشتان ، کوساران گرد کۆتەن هاوار
 خیل هەر کەر و کاس چەشنی کەرەمار
 هەر وەختیو وینووت خەم و ویناییمەن
 وینەیی خەمبارت جـەـبـیناییمەن
 پەیی تالیی حـالـت حالەتم تالەن

تاقەت و وەقرەو ئارام بێیان
 پەردەو هومیدیم یەک پارچە دریان
 جگەر گوشەکەم پەشیوہن ، ژاکیان
 منی ئیشکچی سەرۆنەم شیویان
 دوولەبی ناسک بەئاھ واز کەرۆ
 سەفەرۆ مەرگی پەیی من سازکەرۆ
 ئیلاھی! چارەو تەگبیر دەسو تون
 ویت کار سازکەری بە (کن فیکون)
 بەشیو جەحالییم پەیت ئیزھار کەردەن
 هانام وەپەناو پەرەحمو تو بەردەن
 ئیلاھی! تونی حـەـکیی پاسیی
 ویت هەر ویت دەردەو دەوا مشناسی

١٦/١٧-١٢ — ١٩٧٦ هەلەبجە

تهعبیرم هه ژار ، خامه کهم لاله ن !

بهلام جه میدان پاسه نه زانی

بی یارو هام دهم هه رویت ته نیانی

خولاسه و حالیم که روون دامان گیر

بهش ساتی و زه حمهت بشونته جهویر

من ئوردوو دهردا دل کهردا پاره

په ی دهردام عهدهد نمبو ئه ژماره

باوشو سروشتی ، مه نزلگاو وه شیی

بی یه میراتو هه رزه ی سه رکه شیی

ساتیو جه ساتا نه بریا به من

پوسو ژووژووی بی ئانه دریا من

دایم ئوف جه دل هه ر وهیم مه یو پرا

به زه برو داخا ئوخه ی بهر پرا

جه نازو باوشو تاته یچ بی ناز بیم

تا چه میم که ردی ئاد لوو نه دیم

ته من تو ز ئاسا شی به دهم واوه

شه تله کو شادیم درییا وه پاوه

من تاو نه هاتیم هه میشه قورسه ن

ماسو ئامه دی په ی من نه گرسه ن

دهربازه و چه زا په ی من واز نه بی

(۸۵)

په ی په روانه و من قهت په رواز نه بی

هه وارگه و عه شقیم ئوه ر گوزه ر وه ست

به یسه و هه ناسه ییم ئاگوزه ر شه به ست

هه وارگه م هه ران ، هه رام بی پایان

ئازام هه ر زامه ن ، زامان بی دهرمان

مورانه و دهردا دهروون که ساس کهرد

کهس به که ساسیم گاهی په ی نه بهرد

دایم یا به سیاو په تو نامه دی

به دیده و خیالی من وه شیم نه دی

غه ریب ، بی ئاشنا ، بی یار ، بی هام دهم

ریحانه م شاننا ، دهره ی که هروو جه م !

جه ئاسوی سه رکه ل حالی یه کجار سه رد

شوله و شه به قیم هه ر به دی نه کهرد

قانون قه وانو دهنگو زور داران

کارش شواری گیانو هه ژاران

حه تمه ن وه هارما مشیوم پاییز بو

پاییز یچ په ی ویش هه ر خه زان خیز بو

سلام و تاسه م که وتای مه به سته ن

چون سلام په نجه و که سیش نه گه سته ن

*** ۱۹۷۸ / ۷ / ۸ (هه له بجه)

(۸۶)

په‌ی ویم چنگلیو ئاواتی وازوو :
 ئاخو جاری تهر هه‌م چه‌نی یارا
 بلمیوه سه‌یران تایلو هه‌وارا ؟
 ئاخو جاریوته‌ر بلمیو دیدولی ؟
 هه‌م ده‌رزه هیزمی گیرمیوه کولی ؟
 ئاخو جاری تهر سوبح و ویره‌گا
 که‌رمیشا پارپه‌و سه‌ره‌مال و ویرگا ؟
 ئاخو بی خه‌م و بی سه‌رگه‌ردانی
 راما گنوو ده‌سان سه‌ردانی ؟
 ئاخ ! په‌ی ده‌شتویو ، په‌ی هانه‌دیره‌ی
 هامنان بی باکی جه‌گه‌رماو گره‌ی
 وه‌شله‌ی به‌یه‌قین ، دوور جه‌شه‌ک و زه‌ند
 راماکوتیوه ده‌سان سه‌روه‌زه‌ند
 موشتاقی وه‌ته‌ن ، هه‌وره‌مانه‌نان
 هه‌ی داد ! پا به‌سیای گوزه‌رانه‌نان
 نه‌گه‌ر نه‌هاتی و ناچه‌اری نه‌بو
 یاران ! من چکو و گه‌رمه‌سیر چکو ؟!

 (هه‌له‌بجه‌ی تازه) ۱۹۹۷/۸/۱

مولگه‌و ئاسکولا و لانه‌و بازامه‌ن
 های باخچه‌میره ! نه‌شیه‌نی ویرم
 سانالی جه‌ا‌فا په‌یتو زویرم
 چه‌ره‌ چه‌ری چه‌یل ، قاقبه‌ قاقبه‌ی به‌ق
 گامه‌ خه‌له‌نه شه‌به‌ق که‌را شه‌ق
 ئاخ په‌ی بوژانه‌و که‌که‌وه‌و فه‌قی
 چه‌ ده‌رمانی بی په‌ی ده‌لی په‌قی !
 به‌خه‌یال تاویو ئینانی چه‌ناره
 ورد پاته‌ی که‌روو په‌وه‌و داشاره
 مله‌گا دریه‌ نه‌خشو نیگایمه‌ن
 خه‌یالو سوبحی تاویر گایمه‌ن
 ساتیو قه‌لاتیم هانه‌گوزه‌ردا
 په‌ی ویم مه‌ویه‌روو به‌وه‌راوه‌ردا
 مله‌خانه‌گا چه‌ا‌گه‌و دیاره‌ن
 چه‌وار وه‌رزه‌ش ماچی وه‌رزی وه‌ه‌اره‌ن
 ده‌ره‌و دووکه‌لا تاسه‌ر ده‌ره‌وه‌ن
 وه‌نی ، یابله‌چی ، هه‌ژگی یانه‌ره‌ن
 ملوو خزمه‌تو هانه‌که‌و (مه‌ری)
 نامه‌ری خه‌م و هه‌وره‌امیا وه‌ری
 خه‌یال ! خاووبه‌ ، به‌ش به‌وو هه‌وش زوو

یادو هورامانی

وهتهنى پهنهگین ، هورامانهکهه !
مهزل و ماوا و خانه و لانهکهه !

تونى بهههشتو سهروبیساتیم
سهچههه و شادیم ، ئاسو ئاواتیم
چوساوهن بى بهش دیداروتونا
خه مبار و ماتهم ، دهروون بهسونا

نه ژيوایم ژيواین ، نه بى یهیم بى یهین
هه دهه به دهه و ته مهن سه رشی یهین
ئیگه سه بوونهن ، گه په ی هامنه
هه رماچی کلپه و دهروونو منهن

نه به پو ئارام ، نه شهه و خاوم هه
په یه فینکی سهروهیت گلارومه
ئاخم په یه سه یو باخا و نساارات !
داخم په یه نه رمیی شنه و هه وارات !

ئوف په یه ئاوه کو هانه و هه ساریت !
وه یه په یه دلگیری دهه و کوساریت !
بهه تا فگه و قلو هن ، بهه هاژه و بهنگایت !
چ موسیقین په یه سوبحی و ویره گایت !

(۹۱)

ههوات بهههشتیی ، ئاویت کو سهریی
ته وه نیت ته لا ، خااکت گو ههریی

میله ت ئارام ، ژيرو دهس په نگی
بهه یه حورمهت ، سه نگی و شیرین
کهشت په په جهه فه په ، باخت په په بهه
که ره دیش پیشانگا خودای بانى سه

جریوه ی مه لان ، خشپه ی گه لای دار
شه ره مزار که ره دن تای که مان و تار
ده ماخ تیر به بو سووره هه ره الهی
دهم پارا و ئاوه په په پیاله ی

په چی چنوو و لو و بیجه و که مای
شنه و شه مالى وستینی سه مای
بهه بوی به ره لنگ ، بوژانه و سوسه ن !
ئانه چا نه بو مهینه ته ن ، خه مه ن

جه کاوان نه سیم ، جه دهه ی نرکه
به ره که ران جه ویر و هه ره م و وورکه
دهه رت کوله یه ، کهشت سهاره وهن
ئاد هه مساش چنار ، ئید بلج و نه ره ن

ماوه زای سهۆت په په ره وهش سا
ریک ئه جو (عه دن) ، یاخو (فیره ده وسا)

(۹۲)

هۆرامانه کهم ! وهشته رین وهتهن !

جهتو دلگیرتهر نه بی یهن ، نهههن

ئه چچی جهسه کهم جهشاره زوورهن

گیانم په روانه ی ویوله چنورهن

ئه چچی مه لی دل دووبال زوخالهن

به لام مه سی بوی سووره هه رالهن

ئای جه شه راره و ئایره که و دووری

مه ره ره خودا ویش بدوم سه بووری !

به هه شتی خوایی ، هۆرامانه کهم !

توننی شکارتم ، تو خه رمانه کهم

به خته کیم جه سه شه ته وهن واران بو!

تا که ی پاش چه قاو قیر و شاران بو ؟!

۱۹۹۷/۸/۱۰ (هه له بجه ی تازه)

تایلی هه وارا

به خته کیم که ردش ، یاوانی یارا

ئانی جوانیم پیوه و یارا

په رسام هه والو تایلو هه وارا :

ئیسه ییج شه نگه نه هه ر پیسه جارا ؟

(۹۳)

واتشا : بی خه بهر ، کزه بی ینه

ئادیچه چون تو جه دهس شی ینه

دل ته کانیش داو تاسی بهرده وه

خه یالانی کون تازه کهرده وه

ویرم خوئی اوه ، واشه و خه یالی

به ره و هه وارا داش شه قه و بالی

واتم : ها ! سلام ، شادارو دارا

تا قه وه یوه که و سارای هه وارا

ئه ی داخ و وه ی ئاخ ، هه ی داد و ئامان !

تو چه نی و که یون پیسه ت سه ر ئامان !؟

داری پیشه دار ده یان سالی هه نی

به عه مرو ئه زمون ، به که هه ماله نی

وه هاران هام ده م ئه نواع گو له نی

هام رازی ژهره ژ ، جیای بلبله نی

تالیندوس و لو سو جده ت په ی به را

هه راله بره می مه راییت که را

گا وگورال ، که ما ، لو لو ووپه ر ، سوسه ن

چۆسا وهن هه نی به ینشا چه نیت هه ن

هام پایه و بالای شان و یاله نی

هامنان هام که یف وای شه ماله نی

(۹۴)

(جەوابو تايلى)

تايلى بەدلىي خەفەتبارەو
 ئاھيش ھورکيشا بەويقارەو
 ياد خانەشەنە دووکەل ھورئيزا
 تەك تەك مروارى جەدەدەش ريزا
 واتش : ئەي بیدار ! دوسەكەي دیرین
 وەنەم تال بىيەن زیندەگى شیرین
 جەسەماو خيالى ساتيو وەزەرە
 چانەي زياتەر لومەم مەكەرە
 من شەنگيم پەي چيش؟ پەي چيشى مەنو؟
 ئاوەختەم وەشا شنيەورە و گەنو
 ژيوای پەي ژيوای ، ئاخەرکەي ژيواین؟
 ئانە پيسوایي و نوکەرەي دنیان
 ددانو ژيوایم من ئیترکەندەن
 چولەوانیي گيان جەجەسەم سەندەن
 وەشیی من سەرشیي ، ناوەشیم ئامان
 سیا پوشییمەن ھەر سەر تا دامان
 بدیە، ھەواریم چول و ھولئینی
 ئیندەو چولیشا داخ مەولینی
 ویرانیي و کورپەو بە چەماو ویم دیم

ھانە کەناتەر ، ھامسای دەسە پاس
 کەمەرقالاوپەي ناز و رازو باس
 شادە و مەل بەرزە ئەچی گوزەردا
 مدیەي وەدەرەو دەشت و کەمەردا
 شاد وەدیداری ھانە گەرمە
 کەیمنەو بیدەرەو ، بى یەني و لکە
 شرا و لوانازی بالانماتا
 پەچە پەرە مەس مەسی نیگاتا
 تو دووکە پيسی دووکەت پەي ريسو
 جیرجیرە گەزو گەلاکات لیسو
 تا پاییز سەرشار بوی بوژانەني
 دوسى پەروانەي بى بەھانەني
 ھۆ نازارەكۆ نازو نازاران !
 بەتووە وەش بى گرد وەخت ھەواران
 كى ياگی بەرزەي پيسە توش ھەنە ؟
 دەي مشيوم پەي چيش پيسەت بى پەنە !?
 ئيسە چى بى کەيف ، حالت پەشیوہن ؟
 زیندەگييت بەندو چنە ھەناسیوہن
 پيشت پیکینی ئۆ جەرگەي زەمین
 ھەيف نی یەن دۆران وزوتنە کەمین؟

سەرسەختی ویم بی وهفەنا نەشیم
 تەقە و پوسالۆ لەشکەر و جەوری
 ژارو خەنجەر و ناپاککی دەوری
 جوانییش سوچنا پیرەش کەردانی
 پیریچ تاقەت و زوقش بەردانی
 دۆرو پەشتم چۆل ، تەنیا مەناو
 مەزانوو چەنی ویم گیرتەن پاوہ ؟!
 دیدەم بی بەشو دیدەنی یاران
 شنەم تامەزوو رازا پاو یاران
 سایەو سەحەندم بی بەهاو هامراز
 دلّ بی بەش جەزۆق ، گوش مەحرومی راز
 چەوساوەن پەچەم چوارپاش نەدیەن
 لەقم داخینە خەلفش نەزنیەن
 لەق دیدەکانیش نەدیینە ویشۆ
 هەلسی تەپینی دایم چەمیشۆ
 لۆو تالیندوسم کەس نی یەن کەنوش
 ویش پەی ویش پپو و سیاوا بەروش
 هەر هامن ئامـا پپچیم پپوزیا
 شات شات و پەگ پەگ بەئیش هور کزیا
 هامنم پاییز ، وەهارم زمسان

(۹۷)

روزگارم شەوہن ، ئاسمانم بی سان
 بیدار! ئی حالە سەنگ کەر و بەئاو
 یەگرد واقعەن نەک خەیاڵی خاو
 ویرانی وەلات مورانە ی گیانەن
 مەرگی ئازیزان چلی چەمانەن
 واتم : ئەشەد و هەرچییت وات پاسەن
 زیاتەر واچی ئادیچ هەر پاسەن
 بەلام دەی ئیسە دۆرانی تەرەن
 تەمە پەمـاوه ، وەلاتما وەرەن
 فیرەون خنیکیان ، نەمروود ویش سوتەن
 جەنگیز خان بی دەس ، هولاکو کۆتەن
 خوداوەند لوتفش رووہ و زیادەن
 وەتەن ئازادەن ، دەروونما شادەن

۱۹۹۸/۶/۱۶ (هەلەبجە ی تازە)

(۹۸)

په‌ی ماموسا ئه‌سه‌دی ❁

ماموسا (ئه‌سه‌د)! براکه‌ی گیانی
 په‌روه‌ده و هه‌وای پاکی کویسانی
 په‌په‌وله‌ی روح سووک باخی ئیمانی
 ده‌م پاراوی ئاو چه‌مه‌ی قورئانی
 نه‌ک هه‌ر به‌نامی به‌حال (ئه‌سه‌د) بی
 جیلوه‌گای سوزی فه‌ردی سه‌مه‌د بی
 یاخوا دووره‌ده‌رد، دووره‌ئافات بی
 نازارو ساخی، شاد به‌ئاوات بی
 یاخوا تاهه‌نی ساحیب (په‌یام) بی
 نازارو ششیرین، به‌ریزو تام بی
 تفه‌ و یابنیت که‌ه‌ردینه‌ ماوا
 ده‌ک شاد بنیشیی و مه‌نزلت ئاوا
 ئارامیی و نگین جه‌خودا که‌ره‌م بو
 هانه‌ تازه‌که‌ت ده‌ک به‌زه‌مه‌زه‌م بو
 قوربان! ئی به‌نده‌ی دل ناسکی پیر
 بروات بو ساتیو توش مه‌شو جه‌ویر
 ده‌ی تویچ جه‌باخی پلور چون بلور
 جاروبار که‌ره‌ نیگای شاره‌زور
 (۹۹)

به‌شکو پانیگی به‌نده‌ت بی‌خه‌یال
 بسپاری سلّام به‌په‌یکی شه‌مال
 ئازیز! به‌پراسی حال‌م په‌شیوه‌ن
 ویرم عه‌ودالله‌ن، خه‌یال‌م لیوه‌ن
 هیه‌! من شه‌و و رو‌داد و ئامانمه‌ن
 هه‌ره‌و هۆرامان، هۆ هۆرامانمه‌ن
 قه‌ده‌ر پاسه‌ش ئارد، من چا بزیه‌و
 چی‌ به‌پوه‌نو ویمۆ که‌زیه‌و
 من ئه‌چاساتۆ ئاگه‌م ئاست جیا
 ئامیانو وه‌شیی زینده‌گییم مجیا
 هه‌ر به‌غه‌ریبی عه‌مرم به‌ردم سه‌ر
 نه‌هانه‌م ته‌قا، نه‌باخ ئاما به‌ر
 زه‌رده‌هالۆ وار ویم غه‌ریب زانوو
 خه‌م و هه‌م کالوو، تومه‌خه‌م شانوو
 چی، ده‌خلم ده‌خیل سووک و پووچه‌له‌ن
 یا چیر و یچنه‌ن، یاسه‌رکوته‌له‌ن
 هاژه‌و شه‌پوله‌و ده‌ریاو ده‌روونی
 که‌ر که‌رو گوشی کاسی گه‌ردوونی
 چل سالی‌ن چه‌روو (دارا) ی، نه‌زیاره
 خیر که‌ریو ناما و اچو وازباره
 (۱۰۰)

باسو من وهسین ، باباسو توبو

یاخوا خه‌رمانو به‌خته‌و تو کو بو

ئیسه چا پاییز ، ته‌مام دلگیره‌ن

تانجو دره‌ختی یه‌ک کلاو لیره‌ن

ئا‌هه‌نگه‌و خشپه‌و خه‌زانو باخان

به‌رکه‌رو جه‌دل دووکه‌لی داخان

جه‌که‌شان بوی بلج ، جه‌دیره‌ بوی به‌ی

موباره‌کو تو بی به‌لا و بی وه‌ی

مه‌زانو و خه‌مو زمسانی وه‌ردی ؟

ئوسا ئاسایی کولتانی که‌ردی ؟

سموره‌ی چه‌م سیاو ئیسه‌یچ به‌دزی

په‌ی سمه‌سمه‌ی شارووه‌ وه‌زی ؟

ئیسالیچ وه‌نی که‌وه‌شا که‌رده‌ن ؟

خوما‌چا نه‌به‌گ ، نه‌شیخ نه‌مه‌رده‌ن ؟

ئیسه‌یچ چون ئوسا هه‌رکه‌ی پو بووه

ته‌قه‌و ته‌وه‌ری ده‌نگی مدو وه ؟

سوبحان (گه‌له‌لوا) گنوه‌ گوشت ؟

ئه‌رگنو گوشت ، کی میوه‌ هوشت ؟

وه‌ختی که‌شه‌و گار سه‌ره‌ هور مزنو

کی چپو هه‌ساره‌ی (یاو) ما مل گنو ؟

(١٠١)

مه‌زانو گه‌نجی و زارو لی ئاروی

چون ئوساو ئیمه‌ ملا په‌ی شاروی ؟

قه‌ره‌چ قه‌تاره‌ش دیسان به‌سته‌نو ؟

بنه‌و وه‌زلانه‌ بارشا وستنه‌نو ؟

ملی گورپچه ؟ نۆروزلی میزیا ؟

سووره‌ پووشه‌و کوی ماردی په‌ی گزیا ؟

چوار شه‌ممه‌ی ، ژه‌نی یانه‌ی گناره

بلا (شیخ ئه‌حمه‌د) له‌لوه‌ وزاره ؟

گیانه‌که‌م ! پاییز هه‌نجیره‌یچ وه‌شا

شه‌مال مارو په‌یش بووه‌ سه‌رکه‌شا

ده‌ره‌و شیخ ماموی لام یادگارهن

جه‌دووریش خه‌یلی دلّم ئوگارهن

چا، به‌لوویچ په‌ی ویش کلاوه‌ش هه‌نه

بی ئینه‌ی شه‌وی بساناش چه‌نه

سه‌د وه‌شله‌یم به‌تو چاه‌ئورامانه

حالت هه‌رجور هه‌ن ویت به‌شازانه

١٩٩٨/١١/١٧ (هه‌له‌بجی تازه)

(١٠٢)

وههاری تازه

چیش قومیان ؟ ئاسمان هه رتاویو پروهش به پرهنگیو فارو!
بریسکه و ناله و دهروونیش جار هه ن گوشه که پرکه رو ، هه لسی
به خورپه م جه دیده ش تکا، زامه کاو جه سه و زه مینی شورا؟ روجیار
گه ره کتا ویت تاسوخ که ری ؟ سو داسه ره کیت چه مه پاته نی ، زو
ویت به روزه ، سه ریاله کا وات : ئیجاره باقه و پرچا تو به سمی و
مده مییش سه ره ی جیاتی ولا. میزه ره ی چه ره وه ختتش سه رشه یه ن ،
هه ر پیسه سوبه ی ، پیسه فه ره جی و په سه هک و سه لته ی ، نازش
ویه رده ن.

زه ماونده نه ، کوپو کناچه و ژهن و پیاما، چرو و هه راله ن . گوپکه
و گوراله ن . پاپله ژه ره ژی گه رده ن خه نه ینا ، مزده ی خه نه ینش
چه نی ویش ئارده ن ، سه رچوپی چیولای وله سوورینی . گورانیی و اچا ،
بولبول و هه ننگ و په پوله و به ق و زه رده وه لیه نه ، خونچه ،
زه رده خووه که رونه شاباش ، لاپالی ، نساری تازه خالخالی ، هه لسی
پیکناوه په ی مله وانا .

زه مین توپج هورزو ، که فه نی چه رمه ت وه ژه و فپه ش ده ، گجیبوی
ته خت سوز ، ئه ماما گول گولین جه گردو گولا ، پوشه بالا که یت
زه ماونده نه ، هاژهو وه زه ندی ، خو په و ده ره کا ، قلمه و قلو هزی ،
نالو به نگایا ، خشپه و گه لاکا ، قاقبه و ژه ره ژا ، جریوه و جیکه و
بولبول و مه لا ، باره و باعه و وه ره گه لا ، گردیشا که رمی به یه ک

(۱۰۳)

سه مفونیا و چه نی سروشتی ئیمه یچ هور پرمی و تازی بیمیوه .
سووره هه راله و چنوور و شه و بو ، هه راله بره می و په ره پیاله ، ریحانی
خال و چه م و زولف سیاو ، گاوگورالی و شیر و هه رالی ، وه رکه مه ر
چه نی بو ئه دا و تاته ی ، چه نی پیژووکا و باقه و بوژانه ی ، چرا
شه مالی : بو بوه و ئیمه جیاتی شاباشی ، به ره په ی کوپ و
زه ماونده نی هه کا .

هیتیار! هۆ بیرت ساتیو مدرنه . باخه وان ! جه باخ توپج ساتیو
بو بهر ، مه تی ! هه لیزه ئیتر وه سیشا ، مروچه ی کولکیش ! تاویو
ئیسراحت ، په له گه نمه کا ! شمه سه رو وی هوریشلی که ردی ،
هه ساری په ریچ مروچی که را ، ته بیعه ت ئارو زه ماونده شه نه . ئه ی مه بو
ئیمه یچ به شداری که رمی ؟!

چۆلاوه جوه به منته وه ، به رگه می و پوینه که رو سه وقاتی ، که مه ر
به رزا و ، ده شتلیچ نه رکس ، گوشه و ئاوه کا وه نه و شه ی مل که چ ،
هه ریو سه وقاتی ویش حازرکه رده ن . روزگار مل منیو و هه لمه ته
به رو ، ئه ی شه وگار په ی چیش پادزی که رو ؟!

گه پله و سیدران ، هه لچی و پیواوی ، گله یی که را : ده ی ئیمه یچ
هه نمی ، سفره و خوانتا دوله مه ند که رمی . ده نگو ده نگ وه شا ،
قه ریحه و شاعیرا ساف و سول که رمی . زه ماونده نه شادی میمانا ،
ئارو گه رمیانپچ هه رکویسانا . هۆ و خه م ! شه ق به ره ، سه ره وزه ره .
وه شی ! خیر ئامای ، ده ی بو وه زه ره ، هورامانیا په نگین ته رکه ره

(۱۰۴)

﴿ بی نازو یانهی ﴾

دوسیوی دیرین توشم بی ئارو
 سه رهش بی یه بی هه راله مرو
 په رسام : برادر ! وه زعت چیشه نه ؟
 به ختت مه نینۆ یاگو ویشه نه ؟
 یه کسه ر دوو دیده ش په پبی جه ئه سرین
 ئام اوه یادش ویه رده ی وه لاین
 ئاهیش هورکیشا ئاهی ئاهاوی
 دلێ ته وه نین په یش بی به ئاوی
 واتش : ئه ی هام دهم ! کولناتۆ زام
 ئایرت وهردا ئازا و ئه ندام
 هه تا حه زکهری وارده مووه رو و
 دوور بو جه پرویت یه ک سه وه که روو
 په ی شهوی ، په ی روی هه رگیز مه په رسوو
 که ی وهرم ئاما په یش گنو ، مووسوو
 به گاله و ده می هام چه شنم نیا
 دل و ده روونم په پ ته مه نی یا
 به لام تاواچی خه فته تبارنا
 ده ره قو (مه لی) شه رمه زاره نا
 (۱۰۶)

زه ماوه ندیه کی جوشو شاد یه نه ، چریشا : بیدار ! تو به بیداری
 چیش ماری دیاری ، په ی تازه وه یوه و فه سلۆ وه هاری ؟ واتم : دیاریم
 مله وانینه ، نمونه ش نی یه ن هیچ دووکانینه ، زه نجیرش مانا و تومو
 حیکمه تین ، لیره ش جو ملینه گردش وه ش به ختین ، به حیسس و
 شعور مدو زاخواویش ، هه رگیز بی باوی پوه نه که رو ئۆ به هاو باویش
 چریم : بی زه حمه ت گردیتا بهیدی .. چه می که ر دیوه و سه رنجیو
 دهیدی .. ئامیانو بارمی په ی به رده وامی ئی زه ماوندی . ئامیان !
 کام ئامیان ؟ ! ئامیان نه گرد ماسیش گرسنان . ده ی به یه ک ئاهه نگ ،
 به چه شنو زه مین چه نی ئاسمانی دهنگی بدووه ، هیچ زه ماو وه یوی
 ویرشا نه شووه . واچمی : (ربنا ما خلقت هذا باطلا ..) ئیمه شاهیدی
 وه هار په ی بی یه ی حه شری ده لیلیا .

(۱۹۹۹/۵/۵) هه له بجه ی تازه)

وهشله‌ی بی لانه و بی نان و پیازبی

نهوهك یانه‌نه بی نرخ و نازبی

دهك پییری پیروبو ، یه‌ه‌رش بریو

بی ناز و یانه‌ی چون ئیمه‌ زریو

٢٠٠٠ / ١١ / ١٨ (هه‌له‌بجی تازه)

یاران گه‌شتم هه‌ن

یاران ! گه‌شتم هه‌ن وه‌پووی دیریندا

وه‌پووی خاك و بووم یه‌ك سه‌رزه‌میندا

ئا، ویش و هه‌ر ویش شایشته‌ی گه‌شتمه‌ن

نامیش هۆرامان ، ئندا به‌ه‌شتمه‌ن

مه‌ی بی مه‌ی چه‌نیم هه‌مپاوه‌ گه‌شتمه‌ن بی؟

هه‌مپاوه‌ و كه‌ش و كو و وه‌شیی ده‌شتمه‌ن بی ؟

بلمی ئۆخـزمه‌ت نه‌وه‌د و نو پیر

لوقمان ئاسـایی داناو زانا و ژیر

باسو پاوێژ و ژیه‌ـرلا، ئه‌نجومه‌ن

چون پوووه‌هه‌نگی جه‌كه‌لله‌م جه‌مه‌ن

بو، ئی زه‌مینیه‌ جه‌ویر به‌رمـیوه‌

بلمی وه‌لینا به‌سه‌ر كه‌رمیوه‌

(١٠٧)

به‌مه‌ردی ژییوی ، به‌مه‌ردی مه‌ردی

به‌مه‌ردی ئامی و لوی و ویه‌ردی

هه‌مپاوه‌ گه‌شتمه‌كه‌یم مه‌كه‌رو زه‌ره‌ر

جه‌بنه‌و ده‌ریای گه‌وه‌هه‌ر مارو به‌ر

هه‌ی‌داخ ، كه‌س ناما ، به‌ته‌نیا لوانی

به‌بی(نا) و (نه‌ری) جه‌وابشان دانی

ئه‌ری.. لوانی ..یه‌س یه‌س گیلانی

وه‌روحي شادشان تیر شاد بیانی

گه‌شتمه‌ن ویم كه‌ردم ده‌گا به‌ده‌گا

سویح و نیمه‌پۆ ، عه‌سر و ویره‌گا

ده‌ره‌ به‌ده‌ره‌ ، كوگا به‌كوگا

ته‌لان به‌ته‌لان ، یال و مله‌گا

ئی میو و ئۆ میو ، ئی باخ و ئۆ باخ

هه‌نه‌ به‌هـانه ئیلاخ به‌ئیلاخ

مزگی به‌مزگی و دووكان به‌دووكان

وه‌هه‌رو هه‌مان ، پاییز و زمسان

دام سه‌ختیی هه‌جیج كۆل شوپ و سه‌نگین

هه‌ره‌قه‌ـو ته‌نیم تكا سه‌رزه‌مین

گلکو (سه‌یدی) م دی گیواوش زنیه‌ن

ماچی یه‌كه‌ فه‌ردش چادی نه‌ژنیه‌ن

(١٠٨)

سوور و خه‌مانیم پهی وستهنی بهر
 مه‌رد ئاکه‌سه‌نه ، بارو که‌روش سه‌ر
 یارا! بی ده‌نگی عـاده‌تو بتین
 ماچا سپله‌ییچ سیفـه‌تو کتین
 بهی بی به‌ش مه‌بی جه‌ه‌نار و بهی
 نهی مـدو دلـت پویو تووزنه‌ی
 ره‌حمه‌ت پهی روحی شادی وه‌لینا
 ره‌حمه‌ت ئانیشایچ پاره‌وشا وینا

٢٥ / ٨ / ٢٠٠٠ (هه‌له‌بجی تازه)

❖ به‌من چیش؟ ❖

دل تـوریـاو لـوا ، شه‌نگی به‌من چیش؟
 گونای کافووری ، زه‌نگی ، به‌من چیش؟
 جه‌تاری زیندان وه‌هار به‌من چیش؟
 من جه‌ خارستان ، گوئزار به‌من چیش؟
 گوش هورپه‌هورشه‌ن ، که‌مان به‌من چیش؟
 جه‌ورگی نه‌ه‌نگ ، مه‌کان به‌من چیش؟
 به‌هار به‌ند نشین ، ته‌لار به‌من چیش؟
 کاسه‌م گلینه‌ن ، ژیار به‌من چیش؟

(١١٠)

دزلی و ژاوه‌رو و گاوه‌روم ته‌ی که‌رد
 (مه‌للا) م نه‌ئیستۆ ! په‌رسام ئادیچ مه‌رد !?
 واتشا :ئامینی به‌رد پهی ره‌زاوی
 مه‌ر بلیۆ ره‌زاو خزمه‌تش یاوی
 به‌زاناو عاریف ، پـیران، موریدان
 وه‌گوری ئه‌سحاب ، جه‌معی شه‌هیدان
 دیدارم که‌رد و یاوانی مـوراد
 هورپ و خه‌رارم په‌ر جه‌حه‌د زیاد
 جه‌سایه‌ی فه‌زل که‌ره‌می خواوه
 به‌کولی په‌رو گیلانی دماوه

سه‌فه‌رم جه‌حه‌د زیات‌تر ته‌په‌ن
 سه‌وه و ته‌پیانه و که‌رتله‌م په‌په‌ن
 مانه و هه‌لینم به‌ره وراسـتـه‌ن
 گردم هورگیرته‌ن ، پهی شمه‌یم ئاسته‌ن
 ته‌لاو مـرواریم ئاورده‌ن په‌یتا
 ئه‌ر بازدی که‌رووش چقه و سه‌ره‌یتا
 وه‌ریسه و باسام که‌ردینه ده‌سه
 دوی پاکی مزرم که‌رده‌ن به‌هه‌سه
 کوته‌ت پهی کو وو ، وه‌زی نه‌مه‌نا
 تفه‌کا که‌روو تیکه‌لو وه‌نا

(١٠٩)

نه دلیچ یه خو ئادی ترازنو

بی په رده په نهش واتانی دونیا :

(بیدار) ! چینی تو دانیم مه گریا

په ی تو تاهه نی من هه نیه م تالان

جه فام مسه و گەر ، وه فام مه حالان

واتم : وهشی و زوق ، جه فات و خه میت

لوه ، به ره شا ، بنیه شا چه میت

۲۰۰۱/۱۱/۱۳ (هه له بجه ی شه هید)

﴿ نهها وه هارهن ﴾

یاران ! هه مسه ران ! نهها وه هارهن

وا دهی دیداری ده شت و کوسارهن

خالانه و (خالی) خالخال بی یه ن کهش

دهمای چند پوی کريله یچ ویمه وهش

به یسه به ئاسه م هه لیش واریاره

وهیوله چنوواری زولفی ماراره

دوووه دوو که لو دهره و دهره وونی

تاریکی و ته لخی گهرد و گهردوونی

په ری پیشه کی ی سینه و دل سافی

(۱۱۳)

شه مالی هوردی رووه و کو قافی

گوپه شکوفته ن ، خونچه ده م وازهن

په پووله چینی خه لکان هه مپراهن

ههنگ و هه راله بی هه م و ههرا

به سه ده شقه وه ده م ده مان کهرا

هه راله بره می شهیدا و تیتا و لوی

نهره ، سو داسه ر هه راله و هه مروی

خه نه به ندانشه ن پاپله ژه ره ژان

خومه ژه په ییش سه رتاپاش په ژان

نیم نیگای نه رمی نه رکسی چه م مهس

هه ژگ و ته پینه ی بی ته لان و بهس

قاقبه و ژه ره ژا ، ئیده س و ئوده س

په ی وهرگو خه ما که ده نشا ده م بهس

هه روه چه کلیمه عه جه ب گولزارین

هه رگیواویما په ی ویش عه تارین

وهیوو وه هاری ویش و ناراه

نهک به یهک تارا ، به سه د تاراه

هه ریاگ کوسارهن ، هه رلا پاده شته ن

ئارویهک پارچه پارچه ی به هه شته ن

هه م ده م ! من و تو یچ باوه هارمان بو

(۱۱۴)

هوار چادئیه

هه ی داد! دلله که م چه نیم مه ساچو
 من چ یویو ماچوو، ئاد یوتەر ماچو
 فهرقو بهینما ئاسمان و زه مین
 ئاد گهرم و گوساخ، من خه میا و خه مین
 من، پیر پهریشان، ئاد جوان و ههرزه
 چه نی سه رگیرو ئی ته حرو ته رزه؟
 کلپه و بلایسه و گره و دهروونیم
 کریله و ده مه و دونیا و زه بوونیم
 نه ئید تاویوه، نه ئاد م روره
 ئید بی مروره و ئاد بی گوره
 ساتیو نیا ئیش نه والئومهره
 قه سباب ئاسایی نه مالومهره
 ره هیلله که رو ئاسمانو خه مام
 پاییزیچ ته قو زه لمه که و چه مام
 مهینه تم پهریم پاسه ویش رازنان
 سه رچه مه و چه مام چه مانش سازنان
 شه وینه داخی، رونه ههرداخی
 به دوندو دلئو کهره قوزاخی

بو، شارا و شادیی به شان که رمی کو
 ئامان! نه په رسی: پروو ئو کو که رمی؟
 ئیمه ی کوزادی روو هه رکو که رمی
 چه نی هه رکوی گفت و گو که رمی
 سیداران ئاسای و هرواوه و هرمی
 ناوه شی سه رشی، وه شی دیاره ن
 خه فه ت ئوگاره ن، خه نده وه کاره ن
 مه بو به خته ما هه ردار و جان بو
 وه هارما پاییز، پاییز زمسان بو
 ئیمه فرزه ندی ئاکوساریه نمی
 ئیمه ده عوه تی ئی وه هاریه نمی
 مهینه ت! مل ماره، لوه، باوه س بو
 وه هار دوسینمی، پیری با په س بو
 ژیوایمی، خیر به ی وه هاری تازه
 کوه ره، نه لی، جیام نمازه

(هه له بجه ی شه هید) ۲۰۰۲/۲/۱۸

سادهی ساکیه ره، ساکن که ره حال
 تاکه ی هه لپه هه لپ؟ تاکه ی چوار نال؟
 به کزه و ده مه ی ئاهی سه رده وه
 هه ر ئینده ت زانا پیچما که رده وه
 دل ساده و نه فام ، نه بو حالی
 دنیای مسانو به ده سی هالی !
 هاوار چادلیه یاران من هه نم
 بی یه ن به توقه و کریان گه رده نم

۲۰۰۲/۴/۱۹ (هه له بجه ی تازه)

بی وه فایی

سوره هه راله و هورامانه کهیم !
 هومید و دلّه بی سامانه کهیم !
 سلکالو حالیم ماروئو لاو تو
 دلّه کهم که یله ن ، گوشت چه نه بو :
 من هه رکه ی په نا ئو شیعی به روو
 شیوه نو کوسو دلو ویم که روو
 ئه ر شیعه ره نه بو ، چیش دل نه واییم ؟
 چیش یاو و فریاو ئاهو ته نیاییم ؟
 (۱۱۸)

ژیوام که مکه لهن ، پاقلیر نه بو
 دلّه کهم هه رزه ن ، په یم ژیر نه بو
 عه مر له قیو کول، سه د لکی دارو
 هه رلکی په ی ویش سه د خه می دارو
 ئه دالو تاله یم که رو لاله نه
 شه تلوی که یفیم ته مام داله نه
 گلو گل هه یام هه ره ور مه کریو
 ده وارو دادیم په ی هور مه دریو
 چه یسو به یسو من هه ر مه بریوو
 زه نگوله و زوقیم هه ر مه زریوو
 که چی دل ئه جوش هه وار بی مه شه ن
 تاسه و عه یش و ئوش تازه نو به شه ن !
 وه شییش هه ر ئانه ن وه شییم نه وینان
 خالانه و (خدر) ی بیبیم نه بینان
 ئاخه هه ی سه رچل ! چانه ی ویه رده ن
 کامینه مه تات ؟ چیشته جه م که رده ن ؟
 بیژ جه ناکامی و هه ناسه سه ردیی
 بیژ کول و باری کال و پره نگ زه ردیی
 چیشته سۆز که رده ن ؟ چیشته ئامان ده س ؟
 که ی چلاکیه یره سه سه ختی به ده مه س ؟!
 (۱۱۷)

چیش که روو زادو توشه و سه فه ریم ؟

چیش که روو لیشکه و یانه ی بی وه ریم ؟

ئی جـاره دادم جه بی وه فایین

ئه رچی ئارونه کارئ ئاسـاین

لوانی ئو دهره و سه فاو یارانی

به یادو وه فاو جار و جـارانی

دیم دهره ئینده وشکا زریانو

که له شیرچشا چـه نه نیانو

یاران جه فاشان بی حه دد و حیساب

که چی وه فاشان چون سایه ی سه پراب

یانیهای وه فا وشکه سـالـیـشه ن

ئه ر وشکییش نه بو بی که مالـیـشه ن

وه فا دم نیان دهمو سه رشـی یه ی

سیاو وای به رده په ی دهره و نه بی یه ی

ئه ر وه فا داریی ئینه شه تامه ن

ئه ی جه فاداری چه نینه ن ؟ کامه ن ؟

بی وه فای یاران بی ناز وسته نان

مارو جه فیشان یه هه رگه سته نان

دلـم که مه نه ، به ختم ئاویه نه

که لـلو که مه کی گـلـارـاویـه نه

سیاسه ت قانگ و ئیمه ی هه ژار هه نگ

کام دل هه میربی که رده نش به سه نگ

که شیعره ماچوو دلـو ویم دوونوو

داره پراو کیـلـو خه ماو ویم پوونوو

ئانه یچ مزانوو بلـبـلی سه ره مه س

وه شی نه واو ویش وسته نه قه فه س

(قخ) ماچوو قالاو هه میسه شاده ن

جه قه فه ز دوورهن ، په ی ویش ئازاده ن

یانی گه له ما (قخ) گیرو گه رده ن

پۆچی قخ نه واچ هه ناسه سه رده ن

دلـه ! هـه ر یه ره و وه فاو یاراده

ته فره و ئاموشیه و راکـو جاراده

تاساتیو هـه نی به نیمه که سی

نه باوه رت بو ، نه په شتی به سی

٢٠٠٢ / ١٠ / ٤ (هه له بجه ی تازه)

په‌ی دکتور فه‌ره‌یدوونی

عیلله‌ت مه‌علومهن ،حیکمه‌ت نادیار

نامه‌م بی غوننه‌ن، سه‌راپاش ئیزهار

سلامی بو وه‌ش ، گه‌ش چه‌شنوخونچه‌ی

په‌ری دوکتوری به‌رزو به‌رزنجه‌ی

تیکه‌ل بو چه‌نی بوو چنووری

ره‌منووه دووه‌هه‌ناسه‌و دووری

سلامیو فینک چا مله‌هه‌ملا

گوزیا جه‌ شیره‌و گورالا و لا

ئازیز! چه‌زکه‌روو بارووشو ویرت

هه‌تا قۆلو ویت بو دامان گیرت

توپه‌ و لوی و ویری و خه‌یالی

ئامیتو شنه‌ه‌ و لاپالی و یالی

توند و تول به‌سیی به‌تاو شعوری

حه‌واله‌ کریی حالو مه‌ه‌جبووری

هونامو و ئارده‌م ئۆ خزمه‌ه‌تو تو

ئه‌پا هه‌میدۆ په‌نج زایی نه‌شو

ئاوه‌خت تو ویت وات : مه‌یمی دیدارت

چا، که‌رمی باسو خه‌رمانی کارت

(۱۲۱)

به‌واته‌یت گیانی سیسم گه‌شیاوه

هوردوو چند ساله‌ه‌ه‌مام زیاوه

خونچه‌و ئاواتیم خه‌نده‌ی به‌رده‌وه

ئاسو هومیدیم ساف ساش که‌رده‌وه

به‌ویم وات : دوکتور هه‌ره‌قه‌تینه‌ن

هۆرامی لاشو به‌رزو شیرینه‌ن

سوورو خه‌رمانیم وست وه‌رو ده‌سیت

واتم : ئه‌ی (بیدار) سه‌رشه‌ی بی که‌سیت

ئاد جه‌ویت خاسته‌ر شه‌نه‌ش که‌رووه

مانیاومه‌که‌ته‌یت جه‌ویر به‌رووه

نه‌زانام په‌ری به‌ختو من ئشو

وه‌یسی قه‌ره‌نیچ سوننی به‌ر بشو

ئا خوشه‌ خوشه‌ هه‌چش شوت نه‌بی

وه‌عد چه‌نی راسی یه‌ک موو جۆت نه‌بی

چۆ ساوه‌ن دیده‌م چه‌مه‌پای پاته‌ن

دل موله‌ق مابه‌ین (هات و نه‌هات) هن

به‌نو ته‌سبیجاو هۆسه‌له‌یم برپان

شادارو یانه‌و ئارامیم مه‌پیان

هه‌نی نا‌هه‌قمه‌ن هه‌ی دکتوری خاس

تو مارو گله‌یا باروونه‌ پووی باس ؟

(۱۲۲)

نه كاغز بريان ، نه قه له م مهريان
نه شاتر مهردن ، نه زهنگي زريان

نه كړي ناميو بهره كهرووه
ته م و توالی شكی بهرووه ؟
هه ی بی به لا بی ، بی دهنگی تاكه ی ؟
مه رزو خه ما تاكه ی كهروون شه ی ؟
ئه ر (ئه ترووچه) كه ت ئاردی سه وقاتی
قوربان ! قه ره بوو بیوه چن د قاتی
ئه ر و عد و واده و ویت وه گا ئاردی
ده ره ق دیده نی هه ناسه ساردی

مه علووم بو جهلات ، به زیاد و نه ك كه م
چی ، چندان خه رمان وینینی به چه م
جا په یت به رگنی (بیدار) بیداره ن
عه یش هه ر ئانه ن ته نیا یه ك باره ن
مه دیه په ی سیمی و نام نادیاریم
بدیه په ی سایي و (سروه ی بیداری) م
ئاخر چیش خیزیو جه دووره ده سیی ؟

به نامایت پرده و هامکاری به سی

(أوفوا بالعقود) كه لامی خوایین

واده گا ئارده ی مه حه كو پایین

(۱۲۳)

برا! خه رمانم ئه گه ر هور به رده ن
هه ربه مه و پوخل، یا خو سوون وه رده ن

تو کارت پاسبی ، یا ونه شو ده سم
سه ره كه رمی یو ویسم و مه به سم
ئای نی یه ت پاکی ، چیش ت سه ر ئاردا !
ده سبه ردار نه بی یه ی ریشته ت به ر ئاردا
ئاره زووم ئانه ن (فه ریدوون) ی بی
جه ده سباره نه چون (جه یحوون) ی بی

۲۰۰۳/۹/۹ (هه له بجه ی شه هید)

خولاسه و حالیم

ئه ر ئاماو ئازیز په رساش هه والم
واجدی نه په ژوش دلله ی زوخالم
برواش بو په نه م به كه مۆ نه ك زیاد
ئینه ن خولاسه و زینده گیی و حالیم:

روچیارو عه مریم یاوان ده می كه ل
گوشو به ختی كه ر ، ئه سپو راویم شه ل
په ته و مهینه تی پیچینه پیسمۆ
ماچو، بی كه لگه ن (بیدار) په له په ل

(۱۲۴)

راویه رو جـوانیم لـواو ناماوه
 حه ره سو پیریم مـدران جه لـاوه
 شکارته و ره نجیم ژاوهش می سوونی
 دل به چیش وهش بو چی ویره گاهه ؟

چوار دۆرم شه خه ل ، ماوام به هار به ند
 هه ری و مارینه هـه ریو دۆله مه ند
 وه ختی حالیم بی جه به ختی و تاله ی
 ددانو وهشی زینده گی ویم که ند
 هام سه فه ر چه توون ، فیلبازو بی بار
 گوفتارش هه نگوین ، کردار ژاری مار
 روومه ت پوی پۆشن ، ده روون شه وی تار
 بهر به رو چه نیش (بیدار) ی بی دار؟!

ده شتو ئاواتام سه راپاش یه خه ن
 بهرگو ته وانایم کول و بی یه خه ن
 هه وارگه و به ختیم کیله کونیوه ن
 ئادیچ سه رد و سر، چول ، بی رایه خه ن

ماناو (چی) م فاما خه می گر تاره
 ویل بی یا شوونو سه د جواباره
 دل دلو گه شتیم هه ریوی شه ل بی
 ئادیچ هورش شا ، ئیتر کۆتاره

(۱۲۵)

من هه ر به توولی خه می خه منائی
 زه مانه ی جوابو (چه نی) نه دانئی
 به لام پراو (شار) یم هه ر گرتنه وه ر
 به ده س و دلی هالیچ گی لائی

دل په په و ولی ، خه م نوکو دره یا
 شوانه وه رگی هار ، گه ل گه له و مه یا
 شیعی خه م کیشی ئه ر ئیسه نه یا
 بیدار مشیوم که ی ؟ په ی چیشی به یا ؟

۲۰۰۵/۱/۱۸ (هه له بجه ی شه هید)

گیانی توریا

(من) ه که و ئۆسای لوا، نمیوه
 مه بو به زه ما ئه ر بیدیچ ویوه
 دلی سافی خوی والا کرد بو تان
 دیتان چی لی هات به ده سستی ئیوه ؟

کزه و سیاو واو پاییزو پیری
 بزیه سکه و گرمه و هۆرو زویری
 که سکوندی تالیی جه فاو ویریتا
 چیرو سه رشا که رد گه نجینه و ژیری

(۱۲۶)

تۆزیکم ماوه بگه مه مه نزل
 بکهن به سه رما مه ترو نیوی گل
 به کام سیفه تی ئیوه ی دل تۆرین
 بپارزینمه وه بوکی شوخ بو دل؟

ژاری دوپشکی ناو نیشتمانم
 جهسته می بری، گه یشتوته گیانم
 په تاو بی نازی، سووریجو جه فی
 لایشا که ردی، خامه و زوانم
 بلئیسه ی گری ته نووری ده روون
 زوقمی زریانمی زستانی گه ردوون
 کاریو شا که ردهن به گیانی خه سه می
 فهرقش نی یه نه په میم : های بوون یانه بوون

سه رشی یه نه جه لام زوقو مامه له ی
 گوش یانه ش په رهن جه ته قه و ته له ی
 تاکه ی بگه زیم له کونیکه وه ؟
 تاکه ی چاو پوشی له هه له و په له ی ؟

غهریبی ته واو ، خۆم ناسیوه
 دنیا یچ قاو که رو ، من و قریوه ؟!
 نامه له ئوسا چریکنی په یتا
 له م قه فه زه دا نه ما ، فریوه

(۱۲۷)

ئیسه ئیسه ن و ئه وسایچ ئوسابی
 ئیسه هۆرته م ، ئوسا هه رسابی
 ئیستا که سه دا سه دای سه ودایه
 سه به بو ئوسای ته نیا خودابی

حیسابم چه نی دنیی ته مامیان
 ئه رگرسۆ شوتم په ی ئه وی نیان
 سه د زمانی لووس دل ناهه ژینن
 به یه کجاره کی ته واوه گیانم

لووت و پووته که ت تیری ویله بو
 رووه و دل ویت ئه وا گیله بو
 دو عاکیم په ی تو پیکو پولای بو
 به خته وه شه کو تو یچ به هیله بو

من ئه م گیانه م وارا هینا وه
 به ئاوی (عیززه ت) زاخاوم داوه
 پاساوو ماستا و پیروزی خۆتان
 ئاشت نابیتته وه ، لیستان تۆراوه

(هه له بجه ی شه هید) ۲۰۰۵/۱/۲۷

(۱۲۸)

توخوا بوریوه

دوس جه تو دوس تهر نه بیهنم و نیام

تو نه گنی فریام ، کی گنو فریام ؟

گوش گیره پهری ناله ناله کهیم

بدیه پهی دووه و عرزو و حاله کهیم

کوتهن وه نه مـا ویانی چه پگهرد

ده ساو دهس که رو نه بهین سوژ و زهرد

مهردش که رد نامهرد ، نامهدش که رد مهرد

مهیدانو ژیوایش پوشانان توز و گهرد

سه ر و تاو گلو ویریم گوم کـه ردهن

بی یهیم ویش جه ویش دهس و دل سه ردهن

ناره زووم ، کورپهی نازیش مه ردهن

دووربینو دیدهیم دورش ویه ردهن

هۆر و دهروونیم چوار فهسـله ش نمناک

چه خماخهش خه مناک ، گرمهش هه م خه مناک

تهکانی مده و خه م که روون دره وه

پیری پیم به سو و وزوم گره وه

سه رابو وه فاو یاره کاو جوانیم

توخه که رووه خالو نادانیم

(۱۲۹)

هه رو ژیواینه چه قاو مانیا نا

ویره گاو عه مرین ، ویل و ته نیا نا

بورئ! بسنه شو گیانه که ی مانیا م

بورئ! گه ژیونو دهروونی ژاکیا م

ئیراده م ئینه ن به ئینشه لالاوه

ساتیو بسیه وۆ چی ویره گاوه

ئه وه گیلای تو سه بووری گیانین

ئاوه خت گرانیچ لامۆ هه رزانین

ئه ربی وه فاییم چه نیت ئه رمانان

حازرنا قوربان .. یه دیده، یه گیان

من ده رده دارنا ، مه لهه مم تونسی

ئای چندم چپی ! کولوای ؟ چ کونی ؟

ویت زانی ئاوه خت من فامم فامان

سوکنایی دلیم هه ر به تو ئامان

خاس زانی داییم من زامم به سون

منیچ ویم زانو ئه وه جم به تون

هه تا توم بینی ویم شا زانینی

بلبلئی بینی گـرد یاگ وانینی

توخوا بوریوه، گهش که رو به هره م

شوتیه کولیوه ن به بی تو سه ره م

ئه ر ئیسه نه گنی وه فریا و حالیم

مه رسه بای به ی سه ر کوما و زوخالیم

*** ۲۰۰۶/۳/۹ (هه له بجه ی شه هید)

(۱۳۰)

﴿پەرسام﴾

پەرسام ئاسنى : سېرپوسەنگىنى
 جەكام خەسلەتو ویتەنە وینی ؟
 واتش : نەبەهاو نەقەشەنگىما
 خەسلەتیو من بوم ھەربى دەنگىما
 پەرسام ئالتوونی : چیشى كەردەنى
 نازارو سینهی ، گوشا و گەردەنى ؟
 واتش : بى ژەنگى دەروونی وجەسەم
 بى یەن بەمایو بۆلندی و پلەم
 نەدۆران تاو و پەنگ و پووم فاو
 نە ژەنگە تاو و پەواجەم ماو
 پەرسام بۆللی شەیداو سەرمەسى
 چیشى وستیه نە تەنگى قەفەسى ؟
 واتش : دەنگ وەشى و زەریفى شیوہى
 چەنى مەغرورى گرد ببى بەوہى
 پەرساش شەیتانى : چى نادیارەنى ؟
 چى سەردەمەنە چى بى کارەنى ؟
 واتش : چاوەختو ئامان سیاسەت
 پەى ویم کۆتەنا وەشى و ئیسراحت
 *** ۲۰۰۶ / ۴ / ۱۹ (ھەلەبجەى شەھىد)

(۱۲۱)

﴿پەیم مەشیہى﴾

ئەرى ھۆتەپوشى بى بارى بى بن !
 چىندت خەرافتى نەزانى چون من ؟
 تا جەوان ببى بەستاتو و بەستات
 بەدلرەقانە بەزنانیت ، گەستات
 ھەتا وازینیت ساتى پەیم نەبیهى
 ئیسە چى وازیم ؟ تازە پەیم مەشیہى
 مەبەست چیشەن ویت پەیم كەردەتو ؟
 ئەجۆت چى وەلیم جەویر بەردەتو ؟
 ئاخىر چەنى كى بەینت بەردەن سەر ؟
 كى مەن بەناكام نەدەیشەنەوہر ؟
 سامولەمەكیت زەندەق بەردەنا
 بەزیندەى سەرەى پیوہ مەردەنا
 خەجالەت بى ، بى بەقائى تەرپیر
 چى ویرەگاوە ئیمەت گنمى ویر ؟
 نەمن ھەرزەبیم گیلوہ دماوہ
 نەتو شەرت و شوت مەنەن جەلاوہ
 نەلەنجەكەرە ، نەبالات پارزق
 نەپەخو باخو ساوات ترازق
 نەمن دوسوتو ، نەدوسەم توبە
 جەدوسایەتیت یەك ھەزار توبە
 *** ۲۰۰۶ / ۴ / ۲۶ (ھەلەبجەى شەھىد)

(۱۲۲)

هۆ میلیلهت موژده

هۆ میلیلهت موژده ..

موژده بو ، موژده

موژده ی تازه پهس ، موژده ی بی هام جور

دوس مارو خهنده ، دوژمن كهرو كور

موژديو ، تاريخی نهژنيه ن ، نهديهن

تاريخ شاهيدن وینهش هر نهبيهن

موژده ، چ موژديو؟!

شيرين تهرن جه شيله وهنگوينی

به قيمهت تهر جه كاناو زه ميني

روشنای پوجياری مهياو و پوشنايش

تريفه و مانگی مه بو گهرده و پایش

موژده بو ، موژديو ..

پيری شوروه ، جوانی گيلنووه

شادی بهخشووه ، خهفته پهمنووه

پهژاری و ووركه جه ياد بهرووه

هومیدی پوویا زينده كهرووه

تهی میلیلهت موژده

شه مالش گیان و دهروون سهينووه

ههزو ئاره زوو و تاسه هونووه

(۱۳۳)

به بوهش ویر و خه یال سیری با

به يادش زهين و دهماخ فیری با

به نامیش كه لبی زالما مه پیا

دزی و فیلبازی تا ئه بهد زپیا

موژده و ئی جاریه ..

په ی زیل سوته كان ، په ی هه ژاره كان ، په ی بهش وریایان

په ی بی نه وایان ، په ی پهك كوته كان ، په ی بهرکریایان

تومارو زولمی چیلوی پیچیووه

ئیتیر عه دالهت به خیر گیلووه

موژده بو ، موژديو ..

چۆ ساوهن میلیلهت وهرمش پۆ وینو

به واو خه یالی ویش په ریش بینو

ئاشتی و ئاسایش وزو وه لاتی

ریشه كه ن كه رو شه خه لو لاتی

زمسانی سهختش به وه هار بووه

گردو دنیینه دهنگی مدووه

هۆ میلیلهت موژده ..

موژده و په كسانی ، موژده و هه قدوسی

گیرووه یاگو باوانگی و کوسی

جاریو تهر هه لسی مه شان هه چه ما

ویر پاش مه گنونه گوزه رگه و خه ما

(۱۳۴)

موژدهبو، موژده..

چپوهل بیگانەن ، چپولای ویمانەن

یوگرتهی دیوار، یه کسانێ شانەن

دەسوور بناغەن، دەسوور متمانەن

حوکم پان جهوین ، دەسوور ویمانەن

به پاو دەسوور پیروزو ویمانەن

چپولای جورپوتەر گوشت می دلیم

موژدهبو، موژده

شیری بی ویچدان ، لەم زلی به د فەر

پالنگی هەرزهی دلرەقی گوشت کەر

گوشت بهش کەر دینه مشیوم بلا بهر

نه یانه کایه و گوشتی جاریو تەر

که متاری وهش خو ، زانای نیک کردار

وهرگی نه فس پاک ، ئەمینی وهشکار

هۆرزا به کارو گوشت به شو کەر دەی

که راهه هه قه و دەمی ویه ردهی

هه قو هیچ که سی مه دا به پاو

خاترو خوتوورشا نی یا جه لاه

موژدهبو، میللهت

په ی به گا ئارده ی گیانو داد وهری

په ی سه رکوت کەر ده ی سه ره و خود سه ری

(۱۳۵)

ره واسه ی ژیره ی پاو پراویژ راسه

فیل و ته له که و ساخته نه شناسه

چه نی چه قه لی دەس و دەم پاکی

ئامانەت پاریز خاسته ر جه خاکی

هه ردویشا پیوه به هه قی یاری

به پاو دەسووری با راویژ کاری

دال مادام چه نی گرد لیوه یارا

به پاو دەسووری سه ره رشت کارا

موژدهبو ، موژده..

په ری وهش به ختی و زیاده و به شی

ئه راهم وه لاتی کیشه ش ئامارا

به ره و مه حکمه می هه همیشه وازا

با ته شریف به رو خزمه تو هه شی

(۲۹ / ۵ / ۲۰۰۶) (هه له بجه ی شه هید)

(۱۳۶)

نەسپو ویری

ئاخ پەه زوانی! ئۆف پەه تهعبیری!

داخ پەه توماری! وهی پەه ری ژیری!

من هورمجوونه و ئادیچ بژنه وو

بهش ساتیو دەررون دەردهش بسره وو

گومه و گله یا په نگش وارده بی

شاراو شکاتا شادیش شارده بی

ئۆسه رو ئاسوی سوزه نه کەری

تاریکی ئاری، تاریکی بهری

میکوتو قیژا، دی توقه و سه ره و مه ژگه مانیا کهیم

ئه لماسو ئاها، وه بی ئۆتوتوو دلّه ته نیا کهیم

لیسو هاوارا، شلپهش هورزنا په رده و گوشه کام

ئاویرو نالا گرهش وهردانه دۆره ته نیا کهیم

نرکی ئیرینی

ئایر وارنینی مه زراو حیسیه ره

دیمه نی فری سهیری و خه مینی

ئید په وی وچی، بوری... بویه ره

کته چه م که وه بی سمیله کیچ

بی مه ک، به کالی گوشته که شا وارد

(۱۳۷)

وهی بیینه پیشه په که کاو کولک و پوسه که یچ

تیر شا نه واردو که وتی میاونا یچ

قازانه و ونیم ئاماوه جوشی به چه پوکانی

تاتاوام چریم، پیسیی زه مینی... پاکی ئاسمانی

دمای چند ساتی ئه سیه که و ویری

دهک کارش راس بی به ده و یاوا لام

(هه رچی توماچیش به سه رو چه مام)

واتم چن سالی ئه من عودالنا

عاشقی ناکام، هه ناسه کالنا

به ره م بیاونه م جوته له یله کهیم

بهش بدا ده واو دلّه که یله کهیم

پرانی کولیش ..

مازیش ساف و تهخت، رۆتش تیژ و وهش

یه کسان بی په ریش ساراو دهره و کهش

ئای چند گیلنانش!

یو به یو گرد و (قه سره چه رمه کا)

گرد سهیرانگاکو کویسانه کا، یاگه گه رمه کا

هه رباخ تا باخچه، مه لهاو که نیسه، ده یرو مه یخانه

دانیشگاو مه کته ب، سینه ماو مه سره ح، مه زراو دهرانه

گردما ته ی که ردی، هه والما په رسی

(۱۳۸)

هه‌رچی هۆلما‌دا نه‌دیمۆ پانه

ئینده‌ گیلایمی ..ئینده‌ دیایمی ، ئینده‌ ما په‌رسا

تا دیده‌ سومایش چنیا به‌چنیا ی

پیچیا پیماوه ئه‌ژدیها و مانیا ی

جه‌واب ویش که‌رکه‌رد ، یانیهای ته‌رسا

زه‌نگولی سه‌بری بیی به‌گوله‌نگ

خه‌یال بال مه‌ریا په‌رسای زوان له‌نگ

دماچار واتش :له‌یلیت کامینی

وجوودیوشا هه‌ن ، یا هه‌ر نامینی؟

ئینی ئاسمانو یان زه‌مینه‌نه ؟

وه‌ره‌ود ئامینه ؟ وه‌ر نشینه‌نه؟

واتم نامیشا خاس خاس موانوو

داخه‌م ئانینه‌ ماوا و مه‌نزله‌شا هیشته‌ی مه‌زانوو !

یوه‌شا نامیش (مسس ویزدان)ا

دوورانووور باده‌و عه‌شغو ویش دانا

ئه‌وه‌شا خاتو (مس دیموکراتی)ن

ماچا ماچیوه‌ش مایه‌وه‌نه‌جاتین

پریکه و قله‌ش چه‌مه‌شا ته‌قا وه‌هار ئاسایی

واتش: ئه‌ی بیدار! فره‌ت ماننانی به‌لام خورایی

ئه‌ر ئه‌وه‌ل واتیت وه‌خت نه‌کوشینمی

(۱۳۹)

تووشو ئه‌زیه‌تی ئینده‌ نه‌بینمی

یه‌کسه‌ر به‌رینیت ماوا مه‌سکه‌نشا

هه‌ر زوو که‌رینی تیر تیر دیده‌نشا

ئاده‌ی سواریه

به‌وه‌سلو له‌یلات زوو به‌ختیاربه

دما ی چند ساتی یاونانش پاینو شارو له‌یله‌کام

هه‌ر دوورو واتم : سلام بو سلام

پاینو شاریو مدرا و مدرانی

چالیوه زله‌و زیرابا شاریش نیشانه‌ دانی

ته‌ماشه‌م که‌رد ، دیم

هه‌ردوی به‌مه‌رده‌ی کۆتینی سه‌رو ئاوه‌و زیرابا

بی گیان و شعور مه‌یاو ملانی

به‌لام (الحمد...) هیچ تیک نه‌شیانی

واتم :سه‌د شوکری په‌ی خودای گۆره‌ی

نه‌مه‌ردا ، مه‌نا به‌کام یوانی

په‌رسام: ئازیزم! ئینه‌ کام شارا ؟

جه‌ دوورو وه‌ش و ئاوا دیارا

واتش: یه‌تابلون ، بدیه‌و بووانۆ

ئه‌ر په‌نه‌ت وه‌شه‌ن چه‌نه‌ش بمانۆ

به‌خه‌تیوی وه‌ش ، په‌ر نه‌زم و ته‌رتیب

(۱۴۰)

نویسیابی (ولّ کۆم تو تهل ئەبیب)

واتم: زوو گیلۆ ، نه فرین بو وه نه ش

به ههشت چیمنه بو چه شا بو چه نه ش

۲۰۰۶/۷/۲۶ (هه له بجه ی شه هید)

﴿ کۆپله شیعرى ﴾

(گی) و (دی) کامیشتا وزمی وه رو (زی) ؟

ئى گرد پادزی که ی میژوو گزی ؟

یاقازی قه زئ! قه زبی به روزی:

سه لوانی و گزی ، دلی دهم و دزیی

ئه ر پاسه ن یاران خه مو من وه را

مشیوم به میهر گلوه نده م که را

وه شیشا تالیی ئیمه ش ویر شی یه ن

ره فتارو چه رخی هه ر چیمنه بی یه ن

سه رداو سهوله به زیا ، بارش که رد

شه مالش چپی دهره و ساراو هه رد

هه ی هۆر ! هه تاکه ی ؟ واده ت ویه رده ن

(۱۴۱)

ئاسمان گومه زش که وه ی بی گه رده ن

نامو خوی روجیار چنند دره خشانه ن !

زولفی تلاینش چنند وه ش په خشانه ن

ده ی هۆرزۆ هه م دهره ، ئامان سه د ئامان

با بلمی وه ته ن یان ی هـۆرامان

زیدو هـه وارگه و با پیرامـانه

بیشکی نه شیوی شـاعیرامانه

هه رچاگه به هره دهمه زه رد بووه

مه گه ر هه رچاگه یچ خه م ویر بشـووه

تومه و ویراسه ی هه رکه ی ته قاوه

ته رزو ته ربی یه ی مدو وه پاوه

ته ربی یه ت توکل ، ویراسه ت جه وه ره

ویکول به تالیم که ی گرته نش به ر

که ی جه ته رینی دار په یدا بی یه ن ؟

تاریخ شاهیدا و هیه کسه یچ نه دیه ن

وه یوه یاؤینه یانه ، سه مای تامش نه مه ن

جا تو با هه ر هور به یۆ ، یا نه فامین یاگه مه ن

(۱۴۲)

خه یالتان خاوهن دنیا وهرهکا

جه ئیمه مانان چیشتا گهرهکا ؟

ئهر بازدی و نازدی تا ههنا ههنا

زوه و لاونجهمی تهقاو شمهنا

بازدی ههرمروو ، نازدی ههرمروو

پهی مهرگی ههریون زهمه ن دیر یا زوو

بانگو ویم ژنیسم ، نام مهینه

نمای بی بانگم چند جار که ردینه

ههر به جوانی وهسیه تو ویم که رد

ئهفسوس ! نه مهرداو وهسیه تم وای بهرد

یه که م نه مامو باخو ته مه نیم

بی به زریسکی ، به چه مامو ویم دیم

بی قه و بی دار ، بی به رو سسایه

یانی ره نه که م چه نیش بی زایه !

ههر ئه چاوه خستو من فامم فامان

به شیعی سسوکنا ی دلله که یم نامان

نیازم ئینه ن تا ناخر نه فهس

دامانو گجیش وهر نه دهو جه دهس

(۱۴۳)

که سو بی که سا ، ساحیبو گیانی !

ویت به په نهانی ورد ورد مزانی

ههرتوم بی یه نی و ههرتویچم هه نی

مازی ، حال ، چیلای ویت شاهیده نی

ههرچیم گهره ک بو ، جه توم گهره که ن

ئهر جه تو نه بو نامو باره که ن

دهی به سوزو ویت نه وزیم هیچ که سی

پاسه دهسم دهی نه دیه و په ی دهسی

من ههرچییم که رد به هیچ حیساب بی

جه لاون به نداوه جه زام عیتاب بی

ئیتیر تویه م که رد ، ویم وهش ونارا

سه رپاک حیسابم به خوایم ئه سپارا

ئاواتم په ری نامیم نه واسسته ن

په ی خیره دنیی کیسه م نه وراسته ن

چه نی نامانی ههر پاسه یچ ملوو و

ئهر زوو یاخو دیر جه ویرتا مشوو و

ئیسسه بی نازو دمایی نازار

ههر ئاندهش بپو عه قلی کوله وار

(۱۴۴)

هه والۆ باخی

خوهم ئیجیبی کهرد
 لاش هور کهرد چه نه م ، سیر خواپه نه م
 هه لسیم تارنیی
 نه ته لاقشا گرت ، نه ساتیو توریی
 چی؟ سه رو چیشی؟!
 وینوو به وینای ، مه و اچوو ماچا
 باخه وانه کی
 وله کا برا ، دپه ی هور پاچا
 وله سان بی یه ن به دپه یسانوو
 پوانی په یاو
 په پوو لاونازو نازارا برا
 کاواتری چه رمی ، بلبلی دهنگ وهش
 راشا مه بووه
 رازو نیازشانه بارگه پیچاوه
 تا ئارۆ ئارۆن ، تا چه رمه سیاوا
 بلاو نه یاووه
 قالووه سیاوه (قغ قغ) مژدهش دا
 سالهش ته پره نه ، من ویم میراونا
 (۱۴۵)

چریش کور کوره ی :

ئا سه ره به ردشا ناراشۆ دماوه
 ماره کۆل واتش : ئح منیچ هه نا
 تانجه ی تلاینه نه که ردی سه ره م
 مله وانو دپا نه که ردی ملم
 وه یوه و واران ی
 به پی ویش نه یو و ویش نه وزو وه ره م
 روجیار وهر مه ده و هه ربا شه وه بۆ
 باخه وانه کی
 به د مه سی و هه سی
 خو و سه رمه سی ، شو عوو رو ئاوه ز جه ده س سانینی
 به سه ره ته کنای هه ر ئینه ی ماچان :
 وه شش ئاوردن . وه شما په ی ئامان
 (هه له بجه ی شه هید) ۲۰۰۶ / ۸ / ۴

پیخامو مزگی

شه وی مزگی وات : بیدار نیشه ره
 شه رم وه سیشه ن ، بوری ویته ره
 گوشم په ی شل که رد وه ره به وه ره
 ئائی پیخامشه دانی مله ره :
 (۱۴۶)

ئاغای لَهۆنی بهینین هاساتهن

هم هام زوان و دوس و ئاشناتهن

واچه، مزگی وات: ئاغای لهونی

پی ره مه زانه ، کونی؟ چکونی؟

من هاسام ئیده ن ، ئه ون، یاتونی

گوناحما چیشه ن؟ چیمه مه دونی؟

من بی لایه ننا ، خانه و خوداینا

پاک ته رین یاگی سه رو دونیانا

تاوانیو جه ویم شکه مه به روو

پوچی گله بیم ئاراسته ت که روو

تو موسلماننی ، موسلمان زاده

چی جه ده س مده ی ئی وهخت و واده

تو موسلماننی ، شاعیرنی، ژیرنی

ده ی سه رو چیشی چه نه م زویرنی؟

تو هاسامه نی ، فامای هاسایی

قه بوول مه که سه رو جه فاو جیایی

ئانه دل سوزو تیکه له لو مزگین

گولانه یش نی یه ن به لکو بزرگین

ئه ر ویت ئیسه نه ی دماییی مارات

پووبه قیبله شل شل وونارات

(۱۴۷)

باو جوود تو چه نیم سهخت گیره نی

به لام من گرد وهخت توم جه ویره نی

توخوا شه ی تانی شهرمه زارکه ره

ته شریف باوهره چی سوجه به ره

بهینو من و تو په ی چیش بی مه یلی!؟

هیچ نه بو چه میو بره (سه وهیل) ی

ئیتر له ش ساغ و دایم دل وهش بی

تا که ی جه خیریم دوور و بی بهش بی؟

۱/۱۰/۲۰۰۶ ز / ۹ یرمه زانی ۱۴۲۷ ه (ه.ش)

(جوابو ریزدار ماموسا جه مال جه بیبوللآ بیداری ئه پی شانزه دیره یه)

(جه لایه نو ئاغای لهونیو)

خانه ی خودا وهند جه هه رلا و هه رکو

ئه ر ئه قساو که عبه ، ئه گه ر ئه زه ر بو

ئه هله شان پیسه ئه هلی بهیت فاما

وینه ی شافیعی ته له به پاما

بیدار ئه و پیخام بی گه رد و شیرین

سه رتاپاش ئیزهار ، په رمه عناو نوورین

وانامو خاس خاس موتالعهم که رد

(۱۴۸)

ئاوهخت بوازوو ئاواتی مهردن

بیدار! تو ویت و جه معیّ جه خاسان

دوعای خیر که ردی په ی دلّ پهریشان

ئیسمی لهۆنی باردی وهزوان

بگنو بهر ره حمی قودره تی یه زدان

(شه وکەت لهونی / ۱۰/۱ / ۲۰۰۶ ز / ه ش)

﴿ جوابو جوابو ئاغای لهونی ﴾

جاریوته ر سـلام ، برای لهونی

دوسی و سلامت کیانووۆ شونی

جهواب ئاماره ، خزمهتش یاوام

فره بهتاسۆ دلّمه ره ساوام

هه رفهردیّت فهدی ناسکی دارو

گهزو و ههنگوینش چه نه مواری

فینکایی بهخشو به دلّی و گیانی

شهونم پزگنو مهزراو ئیمانی

کی وات ناقابیل خانه و خودایینی ؟

کی وات شهرمه زار یا پرووسیانی ؟

نا، ئازیز .. چه قاو دووری و جیایینی

(۱۵۰)

هوشو زهینه که م ئینهش په سه ند که رد

شهرمه نده و پوسیا ، خه جالّه ت بارم

نا قابلی خانسه ی په روهردگارم

ئینده بی ئه مریی خالقیم که ردن

ههلقه ی تاوانم که وته ن نه گه ردن

من هه دم جه کون بهونه خانه ی ویش ؟

قابلم کامه ن کـاریوم بو پیش ؟

پهریشان حالّی ره ویه ی ویه رده م

شهرمه نده ی خانه ی خودا ویم که رده م

دایم جه سوچه ی خالق رهنگ زهردم

روو سوته و سیا ، هه ناسه سه ردم

بیدار ! وه گیانی شای شه و بیداران

شهوان روکه رووۆ چه نی هه ساران

به شکو خوداوه ند په حمیّ که رووه

لوتفش من چه نی خاسان به رووه

ویش ئاسا په حمیّ که رو وه حالّم

سفید که رو رووی سوته ی زوخالّم

ئاوهخت به رووی سوور بهونه ئاسانه ش

چون تاوانباران ویم ووزوو یانه ش

نه سووح ئاسا به و ، تیغ بنیه و گه ردن

(۱۴۹)

موبته لاول دهرده و سهردي ته نيائيني

سهده هديت ههني بهينه ئو خانەش

سهر به رزيين پهي تو ويت وزی يانهش

يه داواني يهني ، ئهركو سهرشانه يين

وي حازر كه ردهي سساتو ديما نه يين

جه هه رديريويت ئيمان چكوره

شه يتان ئاسشسه نه سهره وزوره

ويه رده ويهردي ، لاول نميوه

تو ئيسسه شهوان مديريره پيوه

جه سوجده گانه سهر به رزو پروسوور

نزيك جه خوداي ، جه گوناها دوور

چهني هه سارا شه و وه پرو بهري

توبه و ويه ردهي حوزوورنه كهري

برام ! تو جه من خاسته ر مزاني

پايانش ني يهني ره حمو ره حماني

توبه ته لي سمو تاواني مارو

(سيئات) پهري (حه سەنات) فارو

روش نايي ته وبه ي چلكو تاواني

ته وري تاوانو وه شونيش نه زاني

ئاد به ره و ته وبه يش دايم كريانو

(١٥١)

ئادهي ، كي ئامان هالي گيلانو

ئانه واتهنت ويش پهي ويش توبه ن

نهك توبه ي ساده ، بهل چله پوپه ن

هه ر ئانهت مه نه ن ته شريف باوهري

شه يتانو شه پري شه ر مه نه ده كهري

ياخوا رووچه ر مه و پرووه و دنياي بي

شاد و سهر فراز حوزوور و خوي بي

١٠/٣ / ٢٠٠٦ ز — ١١/ ر مه زان ١٤٢٧ ك (هه له بجه ي شه هيد)

په رساي پاييزي

په رساش : ئه ي بيدار !

ماچان سه ودايي سه وديم نوشانت !

وه شله ي من زانيم پهي چيش كه لپوسو عه شقيم پوشانت !

په پووله و روحيت چراوه ي نه بييم چي نمازو جيا !

مه لو خه ياليت

چهني شيرينييش شي يهني منهره ؟

ئينده بي نازنا ، ئه ر ئه دام بي ووزيمنه دهره

واتم : نازيزم !

سه د ئاخ و ئه فسوس ! تو چهني چهني مارينه مه يدان ؟

(١٥٢)

کزه و سه سهر سوچی و دهمه و ویره گایت

سه رچه مهش ئاهو دهروونی خه سه و سه رد و سپیمه ن

زه ردیی خه زانیت

رهنگه و روومه تو به ختیم مرمانو

مه رنمه زانی رهنگ سانت چ کو رهنگه مسانو ؟

هه ره په له هۆریت

په له هۆره کاو سیاویی تاله یم ماوه رو یادم

شریخه و چه خماخه یت

رازی دریزی نالای سینه که یم په یم که رو به یان

دهی چه نی چه نی وزینه نه پرسیار ؟

تاو و دیده کات

ئه گه ر بتاوو بیاوو تاوو سووره و چه مه کام

پاوانی که رو پاو په پوله کاو وهیوه و خه مه کام

بووله و هه وارات ، وونه و یه هه ریم

گرد ویره گیوو رواو په نج شه ماما

که روو به خه نی

په ی په یاو دوساو بی موراده کا

شه وی دریزیت په ی شه و بیداری منی بیداری

که ری به دیاری

تا مه لالا بانگدای

(۱۵۳)

هه ساری دونوو به ورد و دشتو

به ش هه ساره که و به خته و ته کیم

شه ویوه گنو و شولییو بدووه

دهی ئیتر چه نی چه نی راش بووه ؟

جه کوماو وه زاو به یاو هه نارات

جه به لوا و بلچات

سوقاتی گیانوو په ی ئه داو مه رگی

به ش بلو هانه و زولمو زوردارا

که رو پاده ره

مه تیله پیری که رگه کپو ویش منیووه چنه ش

واتش پیسه بو

هه تا من هه نا هه تا تو هه نی

(چی) م نی یا چه نیت ، هه رتو دوسمه نی

۸/۱۱/۲۰۰۶ (هه له بجه ی شه هید)

(۱۵۴)

﴿ ماموسام بیدار ﴾

ماموسام بیدار! خامه پره نگیتم

دهروون فراوان ، زوان شیرینم

مه دره سه و زوانو هۆرامانه کهیم

یاگی شانازی گل و هۆزه کهیم

زوانو هۆرامی تو که رده نو یاد

جه خوایم گهره کا یاوی به مراد

(سووره راله) که ت وهختیو که رد م بو

دل و دهروونم گه شیاهه جه نو

خه یال په رواز که رد، نه مه ن لاهه وه

مه وله ویش ئاورد سای دیده مه وه

سه رجه نو به رداش په ی هۆرامانی

خزمه تو سهیدی و هم بیسارانی

واتم : مژده بو سه رجه نو یاران

گه ولزارو شمه بیداری داران

سووره راله که ش گولش که رده ن سوور

عه ترو عه بیرش یاوان شاره زوور

وهختی که شیشی سه وقتیش دانی

دل و دهروونش ئاوی دارانی

(۱۵۵)

وله و دلّه کهیم بوش دا وه شه مال

ههنگ ههنگه جالا په یش ئاماهه حال

یار ئاما وه لاش پیوه که وتی راز

ههنگ به گیزه گیز ، گول به له نهجه وناز

گول به ههنگیش وات مژده بو ئه ی یار

مه وله وی ئاروی بیدارهن بیدار

ماموسام بیدار دهروون فراوان

سه ربه رزیت ئازیز جه خوایم داوان

په روه ردگار ئه جرت زایه نه که رو

زاگره و ژیه رییت زیاته ر که رو

هۆرامان گردش قه رزار بارو تون

ئه ر بیدار نه بو (وه ر قول) ش چکون؟

کون ، کین ئاکه سه به وینه که وتو

کلتورو قه ومیش زینده که رده بو؟

په نجا و یه که هه زار به زمانو ویما

وشی جه م که رو ، نازو گومی با

ئانه واچی گول نامیش باوه رو

به زوانو ئه دی سه وقتیش که رو

هه ر باخه وانئ باخش کالا بو

هه ر هیتیار یوه تومش شاننا بو

(۱۵۶)

هه رکاره وانێ بارش بـهـرده بو

مشيوم كه سـيـوه ده سبارش دابو

هه چنڊ خامه و تو بى ده سبار بى يه ن

سوپاس پهى خوداى جه وینهش نى يه ن

بیدار! بیدارى هه ر به ویت گـنـو

ره بى جه مه حشه ر خوا فـرـيات گنو

عرشو خـوای بونه سایه و سيبه رت

ره سـوولى نازار شه فاعه ت كه رت

ابراهيم عبدالکريم / هانه قولی

۲۰۰۶/۱۲/۷ خورمال

﴿ جهوابم ئينه ن ﴾

ئازيز په رسابيش :

(بیدار) ی بى دار دیارش نى يه ن

هه لبه ت شه نسى شیت چى ویره گاهه عاشقش بى يه ن

جهوابم ئينه ن ئه ر بیاو و لاش

تو ته ما دارنى چكو من وینى ؟

بالاخانه كه و به خته وه ريبه نه هه كه مه شناسوم؟

سۆزه گيوالى سه يرانگاكانه ؟

(۱۵۷)

قه راخو ئاوا و مه یخانه كانه ؟

كوپو ئاههنگو زه ماوه ندانه ؟

نا ئازيز .. نا، نا

ئینانا دلی هه لسه و هه تیملی بى نه وایه نه

ئینانا ئاهو هه ناسه سه ردی بى ده وایانه

لوانانه دلی قرچه و پرووزه و یه هه رسوتیوی

ویم هور ئاويزنان قه فو زه نجیر و ئامه چه کیه ره

زولم و ناهه قیش پوو ه دیاره ن

ماواو شه پولى کلوزه کلوز و

تاتیوی پیری مازی مه پریینه

من تاویاناوه دلی دلۆپه و

هاره قو شاننا ئاکریکاریه تکوره زه مین

ویم خزنان دلی دلۆ هاوارو ئا ئه دا و والا

هه كه به ناهه ق كوپى و بریشا مرفانا و موکشا

ئینانا کونجو ئازیندانانه

هه كه میمانیش تاوانشا ئانه ن بى تاوانینى

تك تك تکونه ناله و ده روونو

ئا پاس وازیه په راویز و زیان

ئینانا دلی شه رمو شعور و ئاهه ژاریه نه

جه كه م ده سیه نه بپرسش به سیان

(۱۵۸)

لوانانه خه مو هیتیارئ هه که ویش ئاسه وانا
 خه رمانش سوورو ته نووره ش گهرمه، ئاورا و بی نانا
 ئەمن هام دەمو هه رانه نانا
 ئانی ژیوایشا چوار وهرزه و سالی یه خه به نانا
 ئەجوت خه رمانه و شانسه و به خته کیم دۆره شا دانا؟!؟!
 *****(هه له بجه ی شه هید) ۲۰۰۷/۱/۱۰

﴿ جوابو یاوهری ﴾

که لی مل به رزو هه نانه و قوله کیم
 به قی دهنگ وه شو لوتکه و دله کیم
 مه لالی دهنگ سافو مناره که وه ی
 دوسو کارخاسیی، نانا شنا به وه ی
 باخه وانه که وه و باخو ئە ده بی
 چه م ساخی به له د پراگاو مه تله بی
 هام دەمو ولا شهیداو گورالا
 دوسو لاپالا، راپوچی سه ریالا
 کاغزت یاوا، گیانم سه یاه
 ته مه و مهینه تو سالام په ماوه
 ماشه لالا جه رگو ناحه زیت پپو
 مه لو خه یالیت دائیم به رز پپو

(۱۵۹)

نامو خودای ویرت به رز و گلیرهن
 مه زراکه ش سه رپاک هه رفه پو خیرهن
 واته ت شیرینه ن، شیرینی گه زو
 پاومارو خه مام گرد ساتی گه زو
 یاوا وه فریای ناله ی زه بوونیم
 خاس خاس تاواناشو به یسه و ده روونیم
 لوتفت فه رماوان، ویت قه در دارنی
 جه حه د زیاته ر چه نیما یارنی
 تاریدی جه که و و ئازیز من جه کو؟
 هاره قوشه رمی ته ویله م چکو
 خامه ت شه که ر راز، دیوانت وه ش بو
 گولزارو به هره ییت په رداخ و گه ش بو
 هورامان (له یلی)، تو (مه ژنوو ن) شنی
 مه باره کت بو، ویت چه نیش مشنی
 هه ناسه ی کولم تائیگه یه یاوا
 ئانه یچ دیده و ویش نامه تره ساوا

۲۰۰۶/۱۲/۲۸ (هه له بجه ی شه هید)

وولاتهكه و من

وولاتهكه و من

به بهره وامي ئيليان مروچه ي مانياي نه شناس بي

هه تا ئاوخته

له شكه رو سوونا و مه له كورپه كا ئامينه دلش

وولاتهكه و من

هه ميشه په ي ويش هه نكه ژاله بي

هه تا ئاوخته

سوپاو سوور پيازا و هه شه بووره كا داشا ملشه ره

وولاتهكه و من

بلبلستاني په رجه نه غمه بي

هه تا ئاوخته

داله هه روه را و قالوه سياوا وست چير و چنگا

وولاتهكه و من

ياته خته تف بي يان ماوه زا بي يان په له ميو بي

هه تا ئاوخته

ته وهر شاننه كا ، مشار كيشه كا نه ديه بي به چه م

وولاتهكه و من

مزگي و مه درسه ، خانه قا و ته كيه و خاسي و عامي بي

(١٦١)

هه تا ئاوخته

هه تيما كته بي سميله كا كه رد به مه يخانه

وولاتهكه و من

يهك دل و يهك وير ، يهك پهنگ و دهنگ بي

هه تا ئاوخته

تومي سياو و سياسه تيشا شاننا بووميه ره

وولاتهكه و من

چوار وهرزه و ساليش و هه هاري و هه ش بي

هه تا ئاوخته

زوان شيرينه دهروون تاله كي

بيي سه بوون و هورشا پرووزنا

وولاتهكه و من

ميرگه و په پوولا ، باخچه و ولا بي

هه تا ئاوخته

گه له خوگ ئاماو به شفرى تيژى سه رشا كه رد و چير

وولاتهكه و من

له لووه و برايه تي و بيشكي ئاشتي بي

هه تا ئاوخته

ئه هريمه نه كي ئوردووشا ئارد و جه ننگشا هور گرنا

وولاتهكه و من

(١٦٢)

هەریانیش پەیی ویش یەك کارخانەبی

هەتا ئاوەختە

شەیتان زورپەتی ویرانکاری ویش بەفیلی پەیی ئارد

وەلاتەكە و من

دوورگە و ئەدالی ئاواتەكابی

هەتا ئاوەختە

تیلا و كوتەكو قیخایا ئاغەیی نەیاوابی لاش

(هەلەبجەیی شەهید) ۲۰۰۷/۱/۷

ناوەرۆك

بابەت

لاپەرە

- ۱ كورتەیهك لەژیانی من
- ۴ چۆنیەتی ژیانم
- ۵ من و چوونە ناو دنیای شیعەر و نووسین
- ۷ لەشیعەرەو بەرەو بواریەكانی نووسین
- ۹ پێشەكی ئەم دیوانە
- ۱۴ باوەس بو
- ۱۵ رویو دیمەنیو
- ۱۷ زمسانو هۆرامانی
- ۱۹ زولف تەلای سوور
- ۲۱ حالەكەم تالەن
- ۲۳ خامە بنویسە
- ۲۴ گلەیی دل
- ۲۵ دیدەم دل پەیی تو
- ۲۷ هام دەرد نامەكەت
- ۲۹ خەجلی و مەجلی
- ۳۳ بلبلی وەهارەن
- ۳۷ شیخی نامە وەش
- ۴۲ تاسە و دوسی
- ۴۵ جەدوسا دووربە
- ۴۷ شیوەنو یوسوی
- ۵۳ یاران گەردەنم

ناوهۆك

لاپه په ...	بابه ت
۵۶.....	ئامانم ئامان
۵۹.....	ئاخو كهى ؟...
۶۲.....	نەشنە فتم نەدیم
۶۵.....	ئای جەبیعارى
۶۸.....	رو نەفامییا
۷۰.....	پاییزو هۆرامانى
۷۷.....	ئیشە و
۸۰.....	ئیشە و کوساران
۸۴.....	پەى جەفا كیشى
۸۷.....	پەى بى وهى
۸۸.....	موشتاقى وهتن
۹۱.....	یاد و هۆرامانى
۹۳.....	تایلى ههوارا
۹۹.....	پەى ماموسا ئەسەدى
۱۰۳.....	وههاری تازه
۱۰۶.....	بى ناز و یانهى
۱۰۷.....	ياران گەشتم هەن
۱۱۰.....	بەمن چیش ؟
۱۱۲.....	من و دونیا
۱۱۳.....	ئەها وههارین

ناوهۆك

لاپه په	بابه ت
۱۱۶.....	هاوار چا دلێه
۱۱۸.....	بى وهفایى
۱۲۱.....	پەى دوكتور فه رهیدونى
۱۲۴.....	خولاسه و حالیم
۱۲۶.....	گیانی توریا
۱۲۹.....	توخوا بوریوه
۱۳۱.....	په رسام
۱۳۲.....	په یم مهشیه ی
۱۳۳.....	هۆ میلله ت مژده
۱۳۷.....	ئەسپو ویری
۱۴۱.....	کوپله شیعرى
۱۴۵.....	ههوالو باخى
۱۴۶.....	پىخامو مزگى
۱۴۸.....	جوابو پىخامى
۱۵۰.....	جوابو جوابو ئاغای لهۆنى
۱۵۲.....	په رسای پاییزى
۱۵۵.....	ماموسام بیدار
۱۵۷.....	جوبم ئینەن
۱۵۹.....	جوابو یاوهرى
۱۶۱	وه لاته كه و من

